

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
493

Subotica, 7. rujna 2012. Cijena 50 dinara



BANDIĆ OBEĆAO POMOĆ



HKC »BUNJEVAČKO KOLO«
SVE BLIŽI STEČAJ

SJETVA - ŽEDNE NJIVE I
PRAZNE NOVČARKE

STARI SLANKAMEN -
TURISTIČKO ODREDIŠTE

INTERVJU
IVAN IVKOVIĆ IVANDEKIĆ



POČELA ŠKOLA
HNŮ OSIGURAO
UDŽBENIKE



SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica



24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211



RBV

RAZVOJNA BANKA VOJVODINE

Kredit za turistička putovanja

Provjerite zašto...

infotelefon

021 488 4433

www.rbv.rs



Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«



NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.




TIPPNET
INTERNET

SUBOTICA
KARADJORDJEV PUT 2
024.555.765

WWW.TIPPNET.RS



JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA



JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Varijacije na temu

Novinar HRT-a nedavno je zapitao predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Petra Kuntića mogu li se uspoređivati prava Hrvata u Srbiji i Srba u Hrvatskoj i bi li se mijenjali kada bi postojala takva mogućnost. Po principu svatko se češe tamo gdje ga svrbi Kuntić je odgovorio da Srbi i Hrvati žive u različitim uvjetima, ali da je princip zajamčenih mandata ono zbog čega bi se sutra mijenjali glede manjinskih prava.

Predsjednik DSHV-a nije tada spomenuo neke druge oblasti, možda zbog kratkoće vremena, kao što je primjerice školstvo i pitanje udžbenika, a to pitanje ova stranka nije istaknula niti u povodu početka školske godine.

Naime, kao što je »Hrvatska riječ« pisala u više navrata, Republika Srbija već punih 11 godina nije riješila problem udžbenika za učenike koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku, dok je Hrvatska tu oblast uredila i svim pripadnicima nacionalnih manjina osigurala udžbenike na materinjem jeziku i izdvaja za te potrebe značajna proračunska sredstva. U Srbiji svake godine ista priča, tijekom godine mjerodavni govore kako će od ove godine sigurno biti tiskani udžbenici, a na jesen svi upiru pogled u Hrvatsko nacionalno vijeće – je li osiguralo udžbenike. I ove je godine tako, pa je HNV iz svojih proračunskih sredstava izdvojio 1.300.000 dinara za kupovinu udžbenika, na vrijeme ih dopremio i udžbenici su već prvoga radnoga dana stigli u škole. Udžbenici su dijelom uvezeni iz Hrvatske, dijelom sadrže dodatke radi prilagodbe nastavnom programu, a dijelom su tiskani na hrvatskom jeziku prema nastavnom planu i programu Republike Srbije. Udžbenici su veoma kvalitetni, zadovoljni su i nastavnici i učenici – no, smiju li predstavnici i zastupnici hrvatske manjine u Srbiji biti zadovoljni ovim, prisilnim rješenjem, kada se radi o očividnoj neravnopravnosti Hrvata u Srbiji.

Besplatne udžbenike dobit će više od 300.000 učenika od prvog do četvrtog razreda osnovnih škola u Srbiji, za što je izdvojeno oko 750 milijuna dinara iz državnog proračuna. I djeca iz hrvatskih odjela dobit će besplatne udžbenike, ali platit će ih sam HNV. Zašto su djeca koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku isključena iz ovoga »projekta« kojim se ministar Obradović vrlo ponosi – pitanje je koje bi predstavnici Hrvata trebali javno i vrlo glasno postavljati. Dokle? Sve dok se to ne riješi na takav način koji neće diskriminirati niti jedno dijete.

J. D.



SADRŽAJ

AKTUALNO

Pokrajinski tajnik Slaviša Grujić posjetio NIU »Hrvatska riječ« i ZKVH

OTVORENOST ZA UNAPREĐENJE KVALITETE INFORMIRANJA.....7

TEMA

U HKC-u »Bunjevačko kolo« sve bliži stečaj

POKREĆE SE PITANJE KAZNENE ODGOVORNOSTI.....14-15

INTERVJU

Ivan Ivković Ivandekić, fotograf

LJEPOTA KLAPLJENJA JE U KLAPLJENJU LIJEPOG.....12-13

SUBOTICA

Subotica proslavila Dan grada

ROĐENDAN U ZNAKU SLAVNIJIH VREMENA.....18-20

DOPISNICI

Skup prognanih Kukujevcana

ZAJEDNIŠTVO U SJEĆANJU NA ZAVIČAJ.....26

KULTURA

Likovna kolonija »Colorit« u Somboru

RAZIGRANA IGRA BOJA.....33

SPORT

Martin Mačković, veslač

NAJBOLJA SEZONA U KARIJERI...49

GRADONAČELNIK MILAN BANDIĆ S PREDSTAVNICIMA HRVATSKE ZAJEDNICE

Zagreb stoji iza vas

Glavni grad Hrvatske će i dalje pomagati ljetovanje učenika u Hrvatskoj, pomoći rješavanje pitanja prostora za hrvatske institucije u Subotici, i pomoći HKC-u »Bunjevačko kolo« čiji je rad otežan zbog dugova, najavio gradonačelnik Bandić



Boraveći u Subotici na proslavi Dana grada, gradonačelnik Zagreba Milan Bandić se u subotu, 1. rujna, sastao s vodstvom hrvatske manjine u sjedištu Hrvatskog nacionalnoga vijeća. Gradonačelnik Milan Bandić je naveo kako će glavni grad Hrvatske nastaviti pružati financijsku potporu Hrvatima u Vojvodini. S tim u svezi, najavio je da će i dalje pomagati ljetovanje učenika hrvatskih odjela u Hrvatskoj, te pomoći rješavanje pitanja prostora za hrvatske institucije u Subotici i

HKC-a »Bunjevačko kolo« čiji je rad otežan zbog dugova.

»Zagreb stoji iza vas i kada svi zakažu mi možemo malo intervenirati. Bez obzira je li riječ o vašim manifestacijama ili kupnji drugoga dijela zgrade za potrebe HNV-a i ZKHV-a. Ili ako je u pitanju gostovanje bilo koje kulturne institucije iz Zagreba. Pomagati Hrvate diljem svijeta je ustavna odredba Republike Hrvatske, a tako i Grada Zagreba«, kazao je Bandić, poručivši Hrvatima u Vojvodini da se drže skupa i da se na razjedinjuju.

O aktualnim pitanjima vezanim za položaj Hrvata u Republici Srbiji, ovom prilikom govorili su: predsjednik HNV-a dr. *Slaven Bačić*, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnik u republičkoj skupštini *Petar Kuntić*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* i predsjednik HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice *Josip Stipić*, a sastanku su nazočili i predstavnici Mladeži DSHV-a.

Predsjednik HNV-a dr. *Slaven Bačić* izrazio je zahvalnost prvom čovjeku Zagreba za višegodišnju potporu hrvatskoj zajednici u Vojvodini. »Crveni križ Grada Zagreba već godinama pomaže ljetovanje školske djece hrvatskih odjela, Grad Zagreb je do sada pomagao i kupnju udžbenika za nastavu na hrvatskom jeziku, kao i razne manifestacije. Bio je i darovatelj pozornice HKC-u 'Bunjevačko kolo', podsjetio je Bačić, dodavši kako su vojvođanskih Hrvati rijetko u prigodi dobiti ovako konkretnu pomoć.

Predsjednik DSHV-a i republički zastupnik *Petar Kuntić* istaknuo je kako Hrvati u Srbiji mogu teško očuvati svoj nacionalni identitet i kulturu bez pomoći institucija Republike Hrvatske.

»Ako nam se pomogne, tek da se osiguraju minimalni uvjeti za opstojnost, mi ćemo još dugo trajati na ovim prostorima. Kada se sve zbroidi, izdvajanja države Hrvatske po pripadniku tamošnje srpske zajednice 33 puta su veća od onoga koliko Srbija izdvaja za po jednog pripadnika hrvatske zajednice«, rekao je Kuntić.

Sastanku u HNV-u nazočio je i predsjednik osječkog Gradskog vijeća *Josip Vrbošić*, koji je također bio gost proslave Dana grada Subotice. Vrbošić je rekao kako Osijek nije u prilici pomoći ovdašnje Hrvate na financijskoj razini Zagreba, ali je naveo da će pomoći ovdašnje studente koji se školuju u tom gradu.

D. B. P.

ZAVOD ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA

Novi upravni i nadzorni odbor

Na prvim sjednicama novih saziva Upravnog i Nadzornog odbora Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koje su na poziv ravnatelja Zavoda *Tomislava Žigmanova* održane 30. kolovoza 2012. godine u Subotici, verificirani su mandati novih predsjednika i novih članova Upravnog i Nadzornog odbora Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata za sljedeći četverogodišnji mandat.

Vlada Autonomne Pokrajine Vojvodine donijela je odluku po kojoj je predsjednica Upravnog odbora *Ljubica Vuković Dulić*, povjesničarka umjetnosti, a za članove su imenovani: *Katarina Čeliković*, profesorica komparativne književnosti i rusistike, *Zvonimir Pelajić*, nastavnik glazbenog odgoja, *Darko Vuković*, magistar grafičkog dizajna, *Klara Šolaja Karas*, diplomirana ekonomistica, *Vojislav Temunović*, profesor glazbene kulture, *Dario Španović*, profesor povijesti i etnologije, *Bernadica Ivanković*, pro-

fesorica razredne nastave i knjižničarka te dr. th. *Marinko Stantić*, svećenik. Među članovima aktualnog saziva Upravnog odbora, četvoro je iz Subotice, dvoje iz Sombora i po jedan član iz Novog Sada, Srijemske Mitrovice i Plavne.

Za predsjednicu Nadzornog odbora imenovana je apsolventica prava *Josipa Vojnić Tunić*, a za članove *Ljiljana Dulić Mészáros*, diplomirana ekonomistica i *Ivan Budinčević*, diplomirani ekonomist.

Na konstitutivnim sjednicama UO i NO ravnatelj Zavoda *Tomislav Žigmanov* nove je članove upoznao s dosadašnjim radom i aktivnostima Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata od osnutka i izrazio nadu da će i novi saziv Upravnog i Nadzornog odbora raditi odgovorno i s puno entuzijazma na području kulture Hrvata u Vojvodini.

H. R.

Otvorenost za unapređenje kvalitete informiranja

Tijekom službenog posjeta institucijama kulture i medijima u Subotici, potpredsjednik Vlade AP Vojvodine i pokrajinski tajnik za kulturu i informiranje *Slaviša Grujić* sa suradnicima posjetio je u četvrtak, 30. rujna, Novinsko-izdavačku ustanovu »Hrvatska riječ« i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Prigodom posjeta NIU »Hrvatska riječ«, ravnatelj *Ivan Karan* izrazio je zadovoljstvo što je tajnik *Slaviša Grujić* već

neke druge manjine. »Prvo je postojala informacija iz 2003. godine, potom slijedi odluka iz 2008. godina o određivanju količine sredstava koja je trenutno na snazi, a u međuvremenu je došlo do ove radne odluke o osiguranju dijela sredstava iz proračuna AP Vojvodine i ona je nešto na čemu će se bazirati buduća odluka, koja bi se, dodajem, još trebala upodobiti i mislim kako će se i navedeni kriteriji morati dopuniti na određeni način. Na tome će se sigurno

ovaj projekt on bi mogao, uz određene kriterijumske korekcije, ponovno zaživjeti u praksi«, odgovorio je tajnikov pomoćnik za medije *Kalman Kuntić*.

Ovom prigodom razmatrana su i pitanja stručnog usavršavanja uposlenika u manjinskim medijima. »Podržavam svaki vid stručnog usavršavanja koji u konačnici može donijeti samo boljitak na polju kvalitetnijeg informiranja javnosti. Mislim kako bi to čak bilo još bolje, uraditi u suradnji s nekim ino-

konstruktivnijeg djelovanja na ovom planu«, kazao je *Grujić*. Na koncu radnog sastanka, pokrajinski tajnik za kulturu i informiranje *Slaviša Grujić* je istaknuo kako će tijekom mandata pokušati što više objediniti sektore kulture i informiranja, što podrazumijeva nove projekte, ali i konkretniji utjecaj na određene institucije koje nedovoljno kvalitetno rade svoj posao. Sastanku u sjedištu »Hrvatske riječi« nazočili su i odgovorna urednica *Jasminka*



na početku svog mandata našao vremena i interesa posjetiti našu medijsku kuću, upoznavši ga s djelovanjem ustanove na čijem se čelu nalazi.

Slaviša Grujić je ocijenio kako je »Hrvatska riječ« kvalitetan tjednik. »Mogu reći kako sa zadovoljstvom odnedavno čitam 'Hrvatsku riječ', jako je zanimljiva i ima puno stvari, osobito iz povijesti koje su za mene fascinantne, dajući mi jedan novi pogled. Vaš list je doista kvalitetan i eto, imate još jednog zadovoljnog čitatelja«, kazao je *Grujić*.

Na sastanku je, među ostalim, bilo riječi o izradi kriterija za financiranje manjinskih medija u AP Vojvodini budući da je hrvatska zajednica u tom smislu podzastupljena u odnosu na

no raditi u idućem razdoblju i siguran sam kako će nakon donošenja konačne odluke svi biti zasigurno zadovoljniji«, kazao je *Grujić*.

Razgovaralo se i o nastavku prakse raspisivanja natječaja za stipendiranje stručnih kadrova koji bi se upošljavali u manjinskim medijima. »Akcija stipendiranja upošljavanja stručnih kadrova u manjinskim medijskim kućama je obustavljena zbog izuzetno slabog interesa, jer je na 28 odobrenih stipendija apliciralo svega sedam kandidata od kojih je kriterijumske uvjete ispunjavalo svega troje. Zbog svih tih poražavajućih rezultata i nezainteresiranosti samih medijskih kuća taj natječaj je obustavljen, a ukoliko se pokaže novo interesiranje za



zemnim novinarskim institucijama, osobito na polju razmjene iskustava stranih novinara i zasigurno ćemo u budućnosti razmotriti određene mogućnosti

Dulić, njezin zamjenik *Zvonko Sarić* i predsjednica Upravnog odbora naše kuće *Vesna Prčić*.

H. R.

»S PRAVOM OČEKUJETE VIŠE«

U Pokrajini postoje i dobre namjere i želje spram hrvatske zajednice, ne treba sumnjati, rekao je tajnik *Slaviša Grujić* prigodom posjeta Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata. Iako je hrvatska zajednica kasnije krenula u ostvarenje svojih manjinskih prava i vlastito institucionaliziranje, to je opravdanje samo za jedan određeni rok.

»Hrvatska nacionalna zajednica s pravom očekuje više, a dakako i nekakvo upodobljavanje. Hrvatsko-srpski odnosi su oduvijek bili specifični, samo što su ranije bili specifični na drukčiji način. Sada se moramo vraćati u nekakvo ranije razdoblje i prepoznati ono što nas je povezivalo. Vjerujem da se to nije nikada niti izgubilo. Sada je došao trenutak da to ponovno pokažemo. Vaše mjesto je izuzetno važno i upravo zbog tih hrvatsko-srpskih odnosa treba ih graditi izravno, a ne postupno«, zaključio je *Slaviša Grujić*.

PROTEST NVO »GRAĐANSKA VOJVODINA« U NOVOM SADU

»Protiv mržnje, stop fašizmu«

Na ulazu Filozofskog fakulteta u Novom Sadu u nedjeljno jutro, 2. rujna, osvanuo je grafit sljedeće sadržine: »Pavličiću ustašo. Gotov je. Sljedeća je Vojvodina«, a skinuta je i ploča s nazivom ulice preminulog premijera *Zorana Đinđića*. Zauzimajući oštar stav prema ovom vandalskom činu koalicija nevladinih organizacija »Građanska Vojvodina« organizirala je u ponedjeljak, 3. rujna, okupljanje ispred Filozofskog fakulteta pod nazivom »Protiv mržnje, stop fašizmu« na kome se pojavilo oko pet stotina Novosađana, kao i predstavnici vlasti. Sudionici prosvjeda su nosili i veliki transparent istog naziva na kome su bili precrtani nacistički kukasti krstovi.

Aleksandar Popov iz »Građanske Vojvodine« rekao je na prosvjedu da su ovakve situacije veoma opasne za multietničku sredinu kakva je Vojvodina, podsjećajući da su ne tako davno i grafiti protiv vojvođanskih Mađara doveli i do napada i usporili međuetničke odnose u Vojvodini. On je upozorio da se to dešava kada vlast blago ili nikako ne reagira na ovakve stvari, kao i da ovaj grafit poziva na neku vrstu odmazde prema onima koji su druge etničke, političke pripadnosti ili nisu istomišljenici. »Dok i jedan građanin ove zemlje, bez obzira na etničku pripadnost, nije siguran - nitko od nas nije siguran. Šovinizmu i mržnji se mora stati u kraj«, rekao je Popov.

REĆI STOP MRŽNJI

Danica Stefanović iz »Građanske Vojvodine« rekla je da onima koji mrze smeta pokojni premijer Srbije *Zoran Đinđić*, jer je on bio simbol nade. »U gradu postoji mnogo poruka koje su rasističke, koje

su protivnacionalne, koje su protiv nacionalnih manjina i nas koji se zalažemo za suživot i interkulturalnost i koji učimo druge zašto je važno živjeti ovdje zajedno. Mi moramo jednom stati i reći stop mržnji. Ponovno, po ko zna koji put, netko sebi daje pravo rušiti ploču ubijenog premijera, koji je bio nada za bolji život u ovoj zemlji u kojoj svi živimo«.

Govoreći o samoj situaciji *Dinko Gruhonjić*, ravnatelj NDNV, kazao je da građani Novog Sada neće dozvoliti takve stvari. »Kao da živimo neku lošu beskonačnost, kao da živimo povijest koja se neprestano ponavlja kao farsa i taman kada mi mislimo da se ludilo iskazalo u svim svojim bojama, ono nas iznenadi i pokaže da može biti još luđe i da može i dalje biti onih koji dvadeset godina poslije svega što se u ovom gradu dešavalo devedesetih godina, pokušavaju ponovno jezikom mržnje i šovinizma napasti sve što je drugo i sve što je drugačije. Sve ovo što se dešava u posljednja dva mjeseca od Odluke Ustavnog suda do izjave magistra *Velimira Ilića* o Vojvodini, govori o tome kao da to ludilo iz 90-ih godina još uvijek nije sito, kao da ta zvijer koja se hrani isključivo tenzijama, izazivanjima novih sukoba, koja nema rješenje niti za jedan jedini problem, koja nam je zagorčala život, sada ga pokušava zagorčati i našoj djeci«, rekao je Gruhonjić.

PORUKA HRVATIMA U VOJVODINI

Na prosvjedu je bio i premijer Vojvodine *Bojan Pajtić* koji je rekao da pokrajinske vlasti neće dozvoliti širenje šovinizma i unošenje nemira. »Ovo je jasna poruka da u Vojvodini nećemo dozvoliti da se gazi

uspomena na *Zorana Đinđića* i na ono zbog čega je on dao svoj život, a dao ga je za bolju, demokratsku Srbiju u kojoj je moguće dostojanstveno živjeti. Nećemo dozvoliti da se u Vojvodini širi šovinizam, kao ni da bude linčovan bilo tko zbog svoje etničke, vjerske ili političke pripadnosti, kao ni da se u Vojvodinu unosi nemir. Moja poruka Hrvatima u Vojvodini je da ne brinu, kao i da ogromna većina građana Vojvodine, oličena i u Vladi i Skupštini APV, neće dozvoliti ponavljanje onog što se dešavalo devedesetih godina, nećemo dozvoliti da bilo tko bude maltretiran ili šikaniran zbog toga što pripada

nekoj drugoj etničkoj, vjerskoj ili političkoj skupini«, rekao je Pajtić. On je naglasio da je ovo početak borbe i da tko god bude pokušao dirnuti u multietničnost i stabilnost Vojvodine taj je dirnuo u osinje gnijezdo tako da se građani Vojvodine i hrvatske i druge nacionalnosti ne moraju plašiti.

Ploču s nazivom ulice *Zorana Đinđića* u Novom Sadu ponovno je postavio profesor Fakulteta tehničkih znanosti *Goran Stojanović*, jedan od dobitnika nagrade za visoka znanstvena dostignuća, koja nosi ime po pokojnom premijeru, a grafit je prebojila uprava fakulteta.

Ankica Jukić-Mandić

Temeljem članka 24., stavak 1 točka 8., a u svezi s odredbama članka 21. stavak 4. Statuta Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Upravni odbor raspisuje

JAVNI NATJEČAJ

za izbor ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata na mandatno razdoblje u trajanju od 4 (četiri) godine.

Osim općih uvjeta propisanih pozitivnim zakonskim propisima, kandidati moraju ispunjavati i posebne uvjete:

1. visoka stručna sprema društvenog smjera; najmanje pet godina radnog iskustva u području kulture, znanosti i umjetnosti;
2. istaknuti rezultati u području kulture Hrvata u Vojvodini, kao i u promicanju prava hrvatske manjinske zajednice u Vojvodini; prebivalište na teritoriju AP Vojvodine;
3. da nisu osuđivani i da se ne vodi istražni ili kazneni postupak za kazneno djelo koje ih čini nepodobnim za obavljanje poslova u javnoj ustanovi;
4. znanje hrvatskoga jezika.

Kandidati su uz prijavu obvezni priložiti dokaze o ispunjavanju traženih posebnih uvjeta, kao i prijedlog programa rada i razvoja zavoda za kulturu vojvođanskih hrvata za mandatno razdoblje. Prijave sa životopisom na ovaj javni natječaj podnose se Upravnom odboru Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u roku od 15 (petnaest) dana od dana objavljivanja u tjedniku »Hrvatska riječ«, osobno ili poštom na adresu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, 24000 Subotica, ulica Harambašićeva broj 14, obvezno s naznakom »Javni natječaj za ravnatelja«.

Nepravodobne, neuredne i nepotpune prijave neće se razmatrati.

predsjednica Upravnog odbora
Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata
prof. Ljubica Vuković Dulić, v. r.

POČELA ŠKOLA, UDŽBENIKE OSIGURALO HRVATSKO NACIONALNO VIJEĆE

Novi prvaši u hrvatskim odjelima

Školsko zvono oglasilo se i za 33 prvaša koji će nastavu slušati na hrvatskom jeziku, i to u četiri osnovne škole u Subotici

U ponedjeljak 3. rujna počela je nova školska godina, jedanaesta otkako se u Subotici i okolini odvija redovita nastava na hrvatskom jeziku. Prvo školsko zvono oglasilo se i za 33 prvaša koji će nastavu slušati na hrvatskom jeziku, i to u četiri osnovne škole u Subotici: OŠ »Matko Vuković«, OŠ »Ivan Milutinović«, OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu i OŠ »Vladimir Nazor« u Đurđinu (fotografije novih odjela možete pogledati u rubrici »Hrcko«). Iako taj broj nije posebno velik, on je za 10 posto veći od onoga koji je zabilježen prošle jeseni.

UDŽBENICI NA VRIJEME

Zahvaljujući Hrvatskom nacionalnom vijeću, udžbenici za one koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku stigli su na vrijeme i oni su prvoga dana škole uručeni đacima u školama »Matija Gubec« i »Matko Vuković«.

»Za razliku od prijašnjih godina kada su udžbenici kasnili, ove smo godine udžbenike osigurali na vrijeme«, kaže *Anđela Horvat*, članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje. »Učenici će na raspolaganju ove godine imati tri vrste udžbenika. Prva vrsta su udžbe-

nici uvezani iz Hrvatske, koji se u određenoj mjeri ne poklapaju s ovdašnjim nastavnim planom i programom. Stoga su u suradnji s učiteljima i nastavnicima urađeni dodaci pojedinim udžbenicima radi prilagodbe nastavi na hrvatskom jeziku. To je druga vrsta. Treća vrsta udžbenika su oni za predmet hrvatski jezik, koje je tiskao BIGZ u suradnji

dodajući kako sljedeći korak predstavljaju prijevodi udžbenika na srpskom jeziku za prirodne znanosti – matematika, fizika, kemija i biologija.

DOJMOVI RODITELJA

Govoreći o razlozima zbog kojih je svoje dijete upisala u hrvatski odjel, *Marijana*

skom jeziku te je svoje drugo dijete, kćer Kristinu upisao u takav razred.

»Iskreno, slabo poznajem u kojim se uvjetima odvija nastava na hrvatskom jeziku. Na osnovu ovoga što sam danas vidio i čuo, mogu biti zadovoljan. Nadam se da će tako i ostati«, navodi Josip Miškolci Bator.

PRIJEVOZ ZA UČENIKE

Hrvatsko nacionalno vijeće pokriva i troškove prijevoza za učenike hrvatskih odjela koji su putnici. »Za učenike putnike iz nižih odjela organizirali smo taksi prijevoz s dva kombija i tri automobila, a učenici viših razreda dobivaju besplatne mjesečne karte za autobus«, kaže *Anđela Horvat*.

sa 'Školskom knjigom' i koji su u potpunosti prilagođeni nastavnom planu i programu Republike Srbije«, dodaje ona. Iako je ove godine načinjen pozitivan pomak glede udžbenika, *Anđela Horvat* podsjeća kako ovo pitanje još uvijek nije riješeno i kako bi ga trebala rješavati meritorna tijela Republike Srbije. »Država još uvijek ne radi svoj posao pa smo prinuđeni sami rješavati ova pitanja. Namjera nam je potaknuti meritorna tijela u Srbiji da poštuju svoje obveze definirane zakonom«, kaže ona

Pećerić ističe priliku učenja materinskog jezika i boljeg upoznavanja vlastite kulture. »Nije bilo dvojbi i strahova. Iskustva drugih roditelja čija djeca već idu u hrvatske odjele su pozitivna, te se nadamo da ćemo i mi biti zadovoljni. Drago nam je i to što su udžbenici ove godine stigli na vrijeme«, kaže *Marijana Pećerić*, majka jednog od prvaša.

Jedan od roditelja na svečanom prijemu prvaša, *Josip Miškolci Bator*, kaže kako je tek nedavno saznao za mogućnost da mu se dijete školuje na hrvat-



Anđela Horvat

Učiteljica 1.h odjela *Ljubica Ramović* kaže kako se nastava na hrvatskom jeziku u Osnovnoj školi »Matko Vuković« odvija dobro. »Hrvatski odjeli dobro funkcioniraju, postali su sastavnica ove škole. Djeca se druže, nikad nisam čula da je bilo nekih problema«, kaže za HR učiteljica *Ljubica Ramović*.

Redovitu nastavu na hrvatskom jeziku u subotičkim osnovnim školama pohađa ukupno oko 300 učenika. Na srednjoškolskoj razini, ova se nastava odvija i u dvjema školama: Gimnaziji »Svetozar Marković« u kojoj nastava, zbog renoviranja prostorija, počinje u ponedjeljak 10. rujna, te u strukovnoj Politehničkoj školi.

D. B. P.



Novi hrvatski odjel u OŠ »Matko Vuković«

ZEMLJA I RATARI UOČI POČETKA JESENSKE SJETVE SUOČENI S VELIKIM PROBLEMIMA

Siti žedi i puni praznine



*Zbog suše, koja u kontinuitetu traje već godinu dana, zemlji bi bile potrebne obilne oborine da se nadomjesti nedostatak vlage * Zbog nestašice novca ratari će u značajnoj mjeri smanjiti ulaganja u sjetvu, što će se sigurno odraziti na kvalitetu i rod sljedeće godine*

Mjesec dana uoči početka jesenske sjetve ratari u ovaj značajan posao ulaze s dva osnovna problema: žednim njivama i praznim novčarkama. Uz već primjetna poskupljenja hrane, koja nas svakoga dana sačekuju u trgovinama, to je druga u dugačkom nizu štetnih posljedica koje ćemo svi skupa osjećati zbog katastrofalne suše koja nas je počastila ovoga ljeta. Već bi ovi indikatori mogli navesti na pomisao da će traktori ove jeseni imati manje radnih sati, jer će njihovi vlasnici pričekati bolja vremena (proljeće) da ponovno počnu špartati po njivama. Međutim, kako stručnjaci, tako i sami poljoprivrednici ne predviđaju znatnija smanjenja zasijanih površina ove jeseni.

VIŠE JEČMA, MANJE GNOJIVA

Primjerice, šef gradske Službe za poljoprivredu *Mirko Ostrogonac* kaže kako i ove jeseni u subotičkom ataru valja očekivati ispunjenje višegodišnjeg, odnosno oko 25.000 zasijanih hektara, što čini trećinu ukupno obradivih površina u ovom dijelu zemlje. On, međutim, ne isključuje mogućnost da će se sjetva ove jeseni razlikovati od prethodnih po tome što će porasti zanimanje za ozimi ječam. Uz već prežaljene uljanu repicu i lucerku – čija sjetva zbog suhog tla neće ni biti obavljena – Ostrogonac ističe da će se za ozimi ječam ponajviše odlučiti stočari, kako bi što prije nadoknadili značajan deficit hraniva, uglavnom

kukuruzu, koji će ih zadesiti već ove zime.

Slično kaže i predsjedavajući Upravnog odbora Asocijacije poljoprivrednika *Miroslav Kiš*, koji ističe da se u sjetvu ove jeseni neće ulaziti s reduciranim površinama, ali hoće sa svim



Miroslav Kiš

ostalim. Primjerice, kaže Kiš, ratari će se sigurno prvo odreći uporabe umjetnih gnojiva, što će umnogome utjecati ne samo na kvalitetu sjetve nego

i na kasnije prinose. Navodeći zaključke s prošlotjedne izvanredne sjednice Upravnog odbora Asocijacije poljoprivrednika Kiš kaže kako će ratari i ove jeseni biti prepušteni sami sebi, jer će u sjetvu morati ući samo sa svojim sredstvima, dok će na obećanu pomoć države naknadno morati moliti Boga za njezino ispunjenje. To se, kako kaže, ponajviše odnosi na kupovinu dizel goriva kojega će ratari kupovati po tržišnim cijenama, da bi tek nakon podnošenja zahtjeva do konca godine ostvarili pravo na poticaj! Iako toga nema u zaključcima, nije zgora reći da je potrošnja nafte u ekstremno sušnim uvjetima, kakvi i sada vladaju, viša i do 30% u odnosu kada je zemlja podatna za obradu.

OSIGURANJE PRIJE DRŽAVNE POMOĆI

Prema pisanju »Večernjih novosti« Vlada priprema zakon o obveznom osiguranju u poljoprivredi, koji će vjerojatno zaživjeti sljedeće godine. Na temelju tog zakona poljoprivrednik će se, ukoliko želi koristiti državne poticaje, prvo morati osigurati. Zakonom će biti propisano da poljoprivredni proizvođači osiguraju svu opremu, ali i životinje, plodove i usjeve koji su dijelom nabavljeni ili proizvedeni novcem iz državnog proračuna. Poljoprivrednike koji žele osigurati svoju proizvodnju država trenutačno pomaže tako što snosi 40% iznosa premije osiguranja, ali je osnovni problem u tome što je kod nas mali broj gospodarstava koji su osigurani. Prema nekim procjenama taj postotak je oko 8%, a, iako za Srbiju ni do danas ne postoje službeni podaci o šteti od suše, sigurno je da bi osiguranjem njezine posljedice bile u značajnoj mjeri umanjene. Predstavnici osiguravajućih zavoda listom su pozdravili ovu najavu kao, uostalom, i Mirko Ostrogonac koji je rekao da – iako u subotičkoj lokalnoj samoupravi o tome za sada nije bilo riječi – o ovoj ideji vrijedi razmisliti i kada je riječ o dodjeli sredstava na natječajima koje raspisuje gradski Fond za poljoprivredu.

MANJE RIJEČI, VIŠE DJELA

Ali, zastanimo malo na ovome i posvetimo dužnu pažnju do sada nespomenutom Ministarstvu poljoprivrede i njegovom čelnom čovjeku *Goranu Kneževiću*. On je, nakon što je Vlada 30. kolovoza usvojila dvije uredbe za pomoć poljoprivrednicima,



Goran Knežević

na konferenciji za novinare istaknuo kako će poljoprivrednicima za desetak dana (znači, sljedećeg tjedna) biti omogućena kupovina nafte po povlaštenim cijenama, odnosno za 76 dinara jeftinija po litri u odnosu na tržišne cijene. On je precizirao da je riječ o 70.000.000 (sedamdeset milijuna) litara dizel goriva za jesensku sjetvu i da će njezina distribucija početi kada se završi javni natječaj, odnosno kada država procijeni koja je (naftna) kompanija ponudila najbolje uvjete. Nije zgorega reći niti to da je kupovina po povlaštenim cijenama ograničena na 40 litara po hektaru.

Kada smo već kod Kneževića, kažimo da je istoga dana na istome mjestu on izjavio i da je Vlada usvojila i drugu uredbu s istim ciljem: pomoći poljoprivrednicima. Riječ je, kako je naveo, o realizaciji usmenog obećanja njegovog prethodnika *Dušana Petrovića* o poticajima za ratarsku i proizvodnju krumpira za ovu godinu u (preostalom) iznosu od 6.420 dinara po hektaru, za što će iz državne kase biti izdvojeno nešto preko 10 milijardi dinara.

Upravni odbor Asocijacije poljoprivrednika, pa tako i njezin prvi čovjek, u najmanju ruku skeptični su i prema ovom obećanju. Uzimajući u obzir raniju Kneževićevu izjavu da će za ublažavanje posljedica od suše država izdvojiti oko 160.000.000 (sto šezdeset milijuna) eura, Kiš postavlja pitanje - gdje su sredstva ovogodišnjeg agrarnog proračuna namijenjena poticajima za poljoprivrednu proizvodnju za ovu godinu? Sudeći po onome što je Knežević izjavio i Kiš potpisao netko tu nešto nije dobro razumio. Uz konstataciju kako banke već više od mjesec dana ne odobravaju subvencionirane kredite, dok se preuzeti krediti moraju redovito vraćati bez obzira na sušu, u konačnom zaključku Upravni odbor Asocijacije poljoprivrednika navodi kako se najavljenim mjerama za ublažavanje posljedica od suše neće

osigurati sredstva za primjenu uobičajenih agrotehničkih mjera za predstojeću sjetvu.

MANJA NADA, MANJE RAZOČARANJE

U to je siguran i predsjedavajući Udruženja seljaka »Stari Žednik« *Ivan Vidaković* koji, poput svoja dva prethodnika, kaže da ne očekuje značajno smanjenje površina pod jesenskim usjevima, ali zato sve ostalo da. Po riječima Vidakovića dodatni problem u cijeloj priči o skupoj sjetvi i praznim novčarkama ostaje jedna dugogodišnja konstanta. Riječ je o trgovačkim maržama za umjetno gnojivo koje svojim postotkom u velikoj mjeri utječu na cijenu. On kaže da nitko živ u ovoj zemlji ne zna kolike su one u postotcima i na temelju kojih se kriterija formiraju, ali svatko zna da su daleko iznad (poželjnih) 10%, kao i da država ili nema mehanizama da intervenira ili to jednostavno, iz tko zna kojih razloga, neće. Slično Vidaković govori i kada je riječ o deklariranoj sjemenskoj robi. Navodeći primjere iz razgovora s poljoprivrednicima Vidaković kaže kako će se ove jeseni, upravo zbog nedostatka novca, mnogi ratari odlučiti da za sjetvu sjeme skinu s tavana. »Još su stari ljudi divanili: 'posij žito i u pra, ono će opet jedared niknut'«, otkriva Vidaković prдавnu filozofiju naših predaka, iznenada aktualnu ovih dana.

Mirko Ostrogonac, međutim, kaže da bi to, ukoliko bi se ratari držali te 'istine', bila velika pogreška. Naime, uštedom na ulaganju za deklarirano sjeme ne samo da se kasnije ostvaruje izvjesni gubitak glede visine prinosa, nego se i rizikuju bolesti usjeva. Stoga Ostrogonac ističe da je za ratare mnogo isplativije, ako se već odluče za sjetvu, ove jeseni ne štedjeti na kvaliteti, nego se kasnije sjetiti isto tako istinite izreke po kojoj škrtac dva puta plaća.

Imali poljoprivrednici koristi od Vladinih uredaba i ministrovih obećanja ili ne, jedno je sigurno: na prirodne faktore (za sada) niti jedni niti drugi ne mogu utjecati. Riječ je, naravno, o suši koja u kontinuitetu traje već više od godinu dana. Ako se samo prisjetimo riječi direktora Inistituta za strana žita *dr. Miroslava Maleševića* i direktora Poljoprivredne stručne službe »Subotica« *Damira Varge*, izrečenih još početkom srpnja, da je zemlja suha i preko jednog metra dubine i da joj ni preko 100 litara oborina po četvornom metru ne bi bilo dovoljno da se »spoji gornja i donja vlaga«, onda zaista izreka o pšenici i prašini i ne djeluje tako anakrono. Naravno, ne kada je riječ o kvalitativnoj uporabi sjemena, nego o prirodnoj nužnosti da se radi zbog golog opstanka. Jer, zbog žeđi zemlje ljudi ipak ne žele ostati gladni.

Z. R.

USKORO ZAKON O POTICAJIMA I DUGOROČNA STRATEGIJA POLJOPRIVREDE

Gostujući na Televiziji B 92 ministar Goran Knežević izjavio je kako je u pripremi nacrt Zakona o poticajima i izrada Dugoročne strategije poljoprivrede. Knežević je rekao da se oba dokumenta rade u suradnji sa stručnjacima i važnim proizvođačkim asocijacijama, te da će nakon toga to biti predmet javne rasprave u koju će biti uključeni i poljoprivrednici. On je istaknuo da se početak javne rasprave može očekivati već koncem ovoga mjeseca, a stavljanje Zakona o poticajima i Dugoročne strategije u skupštinsku proceduru tijekom listopada ili studenoga. Na taj bi način, smatra Knežević – a na to već godinama ukazuju i poljoprivrednici – i zakonski bio uređen teren za stvaranje uvjeta koji bi u ovu granu proizvodnje unio sigurnost i čime bi se otklonila mogućnost donošenja, pa ukidanja uredaba na istu temu.

IVAN IVKOVIĆ IVANDEKIĆ, FOTOGRAF I AUTOR FOTOMONOGRAFIJE »KLAPIM«

Ljepota klapljenja je u klapljenju lijepog

Razgovor vodio: Dražen Prčić

*Desetljeće fotografskog bilježenja objedinjeno u**fotomonografiji* Spoj prošlosti i sadašnjosti stvara fenomen**»budućnost prošlosti«* Fotografija izaziva pozitivnu emociju*

Za sve one koji slabije poznaju dijalekt bunjevačkih Hrvata riječ klapiti znači sanjati, a upravo je jedan san fotografa Ivana Ivkovića Ivandekića »kriv« za njegov umjetnički opus »Klapim«, koji je nedavno objedinjen u lijepoj fotomonografiji pod istim nazivom, a koja je svečano promovirana na prigodnoj ceremoniji u HKC-u »Bunjevačko kolo«.

HR: Kakav je to bio san koji je zaslužan za desetogodišnju fotografsku aktivnost koja je, na koncu, iznjedrila fotomonografiju »Klapim«?

Kako sam i naveo u svojoj autorskoj riječi na početku monografije, prije sada već dosta godina klapio sam najljepši san u svom životu, snivajući o jednoj djevojci s Čikerije - mojoj *Piskoti*. San kao svaki, trajao je kratko, a ona je zauvijek nestala. A ja sam u želji nastavka snivanja, odlučio svojim fotoaparatom 'klapiti' i dalje, i bilježiti sve ono lijepo i vrijedno iz našeg kulturnog i duhovnog naslijeđa. Fotografsko klapljenje je započelo negdje prije desetak godina, a moje amatersko bavljenje fotografijom ostaje trajno zabilježeno na stranicama fotomonografije »Klapim«, koja je tiskana u nakladi Hrvatskog akademskog društva.

HR: Kako ste osobno doživjeli tiskanje vaše fotomonografije i što ona znači u kontekstu vašeg dosadašnjeg fotografskog opusa.

Mislim kako je fotografija jedna pozitivna emocija, a nakon svega što sam uradio tijekom proteklih godina ispunjen sam velikom

pozitivnošću spram ostvarenog fotografskog sna koji je stvarnost doživio izlaskom fotomonografije »Klapim«. Na njenim stranicama se sada objedinjeno vidi što sam sve radio i objektivom bilježio tijekom svih ovih godina.

HR: Što je osnovna namjera vašeg fotografskog »klapljenja«?

Prije svega želja za ovjekovječenjem brojnih trenutaka iz neumitne prolaznosti naše stvarnosti. Gledajući fotografije vidim kako vrijeme prolazi, kako su neki ljudi nestali ili ostarjeli, kako mnogo stvari i detalja više nema, a to je ono što se događa u svakodnevnom životu koji nije statična vrijednost. I svakim danom ponešto nestaje. Klapajući svojim objektivom pokušavam to sačuvati za buduće naraštaje.

HR: Deset godina je neki vremenski okvir koji obuhvaća vremensku starost fotografskih uradaka zabilježenih u fotomonografiji, ali vaše bavljenje fotografijom seže još od prije.

Fotomonografija »Klapim« sadrži moje fotografije koje sam u proteklom desetljeću bilježio na predjelima naše Bačke, ali i susjedne Slavonije, no moja fotografska aktivnost započela je dosta ranije s prvim aparatom kojeg sam dobio od svog oca. Bila je to ruska 'Smena 8', koju sam nosio oko vrata tijekom mojih čestih fotografskih 'bicikliranja' ali je iz tog razdoblja, nažalost, ostalo malo fotografija.

HR: Baš kao što je sve manje starih salaša, koji vremenom



postaju sve ruiniraniji i nestaju kao da ih nikada nije bilo. Kako, gladajući kroz objektiv, doživljavate njihovu agoniju?

Osobno sam izuzetno vezan za salaše i s posebnim emocijama pristupam njihovom fotografiranju, a gledajući ih kroz objektiv imao sam prvo dojam kao da 'slikam' skulpture, a drugo kao da sam na groblju. Nekada je na salašu bilo puno svijeta, a sada je sve to nestalo i više ničega nema. Uz pomoć fotoaparata pokušao sam što više toga sačuvati od potpunog zaborava, naravno na moj način 'klapljenja' koji dozvoljava jednu širinu kao plod mašte, a sve u cilju približavanja prošlosti realnosti suvremenog života. I zauzvrat potpuni nestanak naših salaša. Barem na fotografijama, koje će ostati kao ostavština za budućnost nekih novih naših naraštaja.

HR: Uz dokumentarizam ovjekovječenja objekata, vaš fotografski rad je ipak najprepoznatljiviji u foto klapljenju koje objektivom bilježi ljepotu mladih djevojaka u narodnim nošnjama ovoga podneblja?

Lijepo djevojke oličavaju ljepotu života, baš kao što narodne nošnje Hrvata Bunjevaca oslikavaju ljepotu i raskoš našeg kulturnog naslijeđa. Slikajući djevojke iz 21. stoljeća u nošnjama iz 19. stoljeća dolazi do prekrasnog spajanja prošlosti i sadašnjosti, stvarajući na određeni način 'budućnost prošlosti' kao jedan suvremeni fenomen našeg modernog bitisanja na tragovima daleke prošlosti. Mladalačka ljepota oplemenila je ljepotu starovremenskih nošnji napravivši svojesvrstan umjetnički most između staroga i novoga. Opet, to je bio i moj

odgovor na aktualnu globalizaciju koja neumitno zahvaća i naš svijet, često negativno proklamirajući kako je sve tuđe bolje. Tuđe naravno treba štovati, ali još više treba voljeti svoje, ne srameći se tradicije na kojoj se temelji naša kulturna baština, čiji je neraskidivi dio upravo narodna nošnja.

HR: Volite li više fotografirati pejzaže, građevine i sve što bi se moglo podvesti pod neku vrstu »mrtve prirode« ili vam je veća radost zaustavljati vrijeme živih ljudi koji su akteri vaših fotografija?

Kada slikam tzv. mrtvu prirodu sve to izgleda nekako tužno, ali je to nažalost naša realnost i od nje se ne može pobjeći, ali s druge strane uzmimo temu »vrime prošlo – vrime sadašnje«, kada vidimo lijepe djevojke u narodnim nošnjama i suvremenoj garderobi, onda je to nešto što u startu plijeni dušu. Upravo zbog te vedrine, ali i zbog nastavka sna koji klapim još od moje Piškote, više volim slikati »žive motive«.

HR: Ali kako sami znate kazati, san o Piškoti je bio tužan i zbog toga vaše fotografsko klapljenje i fotografije koje nastaju iz njega često imaju određeni setni kolorit koji se

je ta vrijednost fotografskog zapisa, a sjetni moment je plod uvijek prisutne doze nostalgije koja postoji u svima nama. Fotomonografija »Klapim« donosi spoznaju kako smo u stvarnom životu sve stariji, dok na zabilježenim fotografijama ostajemo zauvijek mlađi, što samo po sebi budi određenu dozu sjete. Gledajući ih i doživljavajući ih u stvarnosti realnosti kako smo sve stariji i to vrijeme koje je prošlo ne možemo više vratiti.

HR: Mnogo vaših fotografija često je plod trenutka i nastaju »na mah«, dok je dosta uradaka nastalo nakon prethodne pripreme i svojevrsne režije njihove konačnosti. Što mislite u kojoj od ovih kategorija fotograf može više dati u njihovoj konačnoj kvaliteti?

Sve ovisi, jer ukoliko se nađeš u pravo vrijeme na pravom mjestu može se već sama po sebi dogoditi odlična fotografija, osobito na određenim specifičnim manifestacijama i kada pojedini atraktivni trenutci nastaju spontano. Naravno, kada su u pitanju režirane fotografije na posebno odabranom setu, spontanosti više nema i tu dolazi i do određenih elemenata glume kroz višesatno pozira-

HR: »Koketiranje« je ipak u konačnici donijelo i vrijedne radove u fotografskim i filmskim uradcima koji su nagrađeni na festivalu »ŽISEL« u Omoljici.

Uz fotografske radove, snimio sam i nekoliko filmskih ostvarenja u suradnji sa *Zvonimirom Sudarevićem* koji mi je mnogo pomogao u prenošenju mojih vizija na pokretne slike. Film 'Klapim' je dobio Gran pri festi-

replika s pravoga filma, a ne digitalnog zapisa. Osobno, i ja sam više volio fotografirati sa starim fotoaparatom, jer je u svemu tome bilo mnogo više od samog okidanja u beskraj. Moralo se znatno više paziti i koncentrirati, napose manualno namještati sve parametre, što je u konačnici davalo i bolji rezultat.

HR: Utječe li razvoj tehnologije u kontra smjeru na

BIOGRAFIJA

Ivan Ivković Ivandekić je rođen u Bajmoku, gdje je završio osnovnu školu, a srednju školsku naobrazbu stekao je u Subotici u kojoj danas radi u Zavičajnoj galeriji »Vinko Perčić«. Za svoj umjetnički rad nagrađen je s desetak nagrada, a izlagao je u Subotici, Vinkovcima, Đakovu.

vala, dok je prvu nagradu festivala u Omoljici dobio i film 'Zbogom bili salaši'. I ostali filmski uradci, poput primjerice »Bubuša«, nagrađeni su s nekoliko nagrada u drugim konkurencijama.

HR: Zbog čega ste se odlučili tiskati fotografije u crno-bijeloj tehnici?

Fotografije se na ovaj način čine mnogo starije nego što objektivno jesu, a crno-bijela tehnika dodatno asocira na prošlost, što je svakako bio i moj osnovni cilj.

HR: Fotografsku karijeru ste započeli s analognim fotoaparatom, dok danas radite fotografije sa suvremenim digitalnim strojem. Kako osobno doživljavate ovaj tehnološki napredak i smatrate li kako je tehnika u određenoj mjeri, kako pozitivno tako i negativno, utjecala na kvalitetu suvremene fotografije?

U svakom slučaju napredak tehnologije je umnogome olakšao rad, jer se može beskrajno »okidati« i konačno uz pomoć »photo shopa« mnogo toga popravljati na fotosima. Opet, vrhunske fotografije se i dalje rade isključivo analognim aparatima i to je nešto što, u stvari, čini pravu fotografiju. Njena

opadanje kreativnosti, samim time i kvalitetnosti suvremenih foto uradaka?

Odnos prema fotografiji je postao posve drugačiji, jer se ona nekada zbog skupljeg i složenijeg načina nastanka puno više cijenila. Danas je drugačiji odnos vrijednosti, fotografija je postala dostupna gotovo svakome i ljudi odlaze u posve drugačiju krajnost. 'Pucaju' na stotine fotosa svojim digitalnim aparatima, pohrane ih potom u memoriju računala i više ih nitko, gotovo, i ne vidi. Jer ukoliko fotografija ne doživi uvid i sud javnosti, manje ili veće, svejedno, ona kao da i ne postoji. A njezina prevashodna zadaća je trajno zaustavljanje vremena i sprječavanje zaborava vremena u kojem je nastala. Siguran sam kako će jednoga dana, u dalekoj budućnosti, ljudi pretraživati stara računala i pronalaziti pohranjene fotografije, baš kao što i mi danas znamo po starim ormarima i ladicama nalaziti požutjele fotografije neke naše prošlosti. Svaka ta stara fotografija posjeduje određenu vrijednost i svoju individualnu kvalitetu, pa se nadam kako će jednoga dana i moje fotografije biti dio te ostavštine za budućnost.

KALENDAR »HRVATSKE RIJEČI«

Tiskanje novogodišnjeg kalendara »Hrvatske riječi« (2004. godine) bio je moj prvi javni nastup s fotografijama na temu vrime prošlo – vrime sadašnje, koje su potom našle svoje mjesto u fotomonografiji 'Klapim' i zbog toga mi je taj projekt izuzetno drag i zauvijek ću ostati emotivno vezan uz njega.

može osjetiti pomnijim udobljivanjem u njih?

Istina je. Moj prvi san o Piškoti je bio tužan, ta tuga je stvorila emociju u stvaranju fotografija koje opet po svom nastanku uzvratno izazivaju određenu drugu emociju, ovisno kako ih tko doživljava. No, to je jedna pozitivna emocija kod ljudi koji je gledaju i potom između njih započinje daljnja 'pripovijetka' i komentari na temu vremena u kojemu je ona nastala. To

nje i adekvatnu pripremu. Opet, ovdje dominira ambijent koji je odabran s namjerom i ozračje koje se stvori na takvim fotografijama ima određenu specifičnu težinu, težinu koja će doći do izražaja nakon mnogo godina u budućnosti kada ih netko bude gledao i doživljavao sasvim drugim načinom. Osobno sebe smatram više dokumentaristom koji ipak povremeno više ili manje voli koketirati s umjetničkom fotografijom.

U HKC-U »BUNJEVAČKO KOLO« SVE BLIŽI STEČAJ

Pokreće se pitanje kaznene odgovornosti

Prema riječima predsjednika HKC-a Josipa Stipića, nakon što je do sada poduzeto niz mjera i aktivnosti – pregovorima, pismenim obraćanjima – u pokušaju deblokade preostala su još samo dva izlaza iz ove situacije, prvi je pokretanje stečajnog postupka, a drugi »utopijski« je iznalaženje sredstava od izdašnih donatora u vrijednosti više od 60.000 eura za plaćanje svih dugova i izlazak iz blokade

Na posljednjoj sjednici Upravnog odbora Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« donijeta je odluka da se pokrene pitanje kaznene odgovornosti protiv odgovornih lica koja su dovela Centar u situaciju nemogućnosti plaćanja velikih dugovanja. Naime, kao što je već poznato, HKC se nalazi u blokadi, protiv Centra se vodi veći broj sudskih sporova za neizmirene obveze, pojedini predmeti su već u izvršnoj fazi i Centru prijete stečaj. Prema riječima predsjednika HKC-a Josipa Stipića, nakon što je do sada poduzeto niz mjera i aktivnosti – pregovorima, pismenim obraćanjima – u pokušaju deblokade preostala su još samo dva izlaza iz ove situacije, prvi je pokretanje stečajnog postupka, a drugi »utopijski« je iznalaženje sredstava od izdašnih donatora u vrijednosti više

od 60.000 eura za plaćanje svih dugova i izlazak iz blokade.

Predsjednik HKC-a Stipić kaže kako intencija novog vodstva Centra, koje je izabrano na



Josip Stipić

skupštini ove godine, nije bilo »skidati glave« bilo kome iz bivšeg rukovodstva, zbog čega su i nakon izvješća Nadzornog

odbora u kojem je ukazano na niz nepravilnosti u poslovanju prvo išli prema internim analizama i intervencijama kod najvećih povjerenika da bi i angažirali neovisnu revizorsku kuću, koja je uradila stručnu reviziju »u cilju izražavanja mišljenja da li financijska izvješća istinito i objektivno prikazuju stanje imovine, obveza i kapitala, kao i rezultat poslovanja« za 2010. i 2011. godinu.

NEPRAVILNOSTI, PROPUSTI, SLABOSTI...

Odluku o pokretanju pitanja kaznene odgovornosti Upravni odbor je donio nakon dostavljanja revizorskog izvješća u kojemu se navodi kako su u postupku obavljanja revizije financijskih izvješća za 2010. i 2011. godinu »utvrdili određene nepravilnosti, propuste i slabosti«.

Među utvrđenim nepravilnostima, nedostacima i slabostima su: nedostaci dokumentiranih dokaza o godišnjem popisu imovine i obaveza, potpisivanje računovodstvenih isprava od strane neovlaštenih lica, problemi u vođenju blagajne bez odgovarajuće dokumentacije za pravdanje podizanja gotovine, nedostatak dokumentiranih dokaza o obračunu amortizacije, nezaključene poslovne knjige Centra i drugo.

Kao ilustracija različitih nepravilnosti i nesavesnog poslovanja mogu poslužiti i podaci da Centar duguje državi za neplaćene doprinose i poreze 700.000 dinara i da samo za korištenje mobilnih telefona dugovanje iznosi 240.000 dinara. Također može poslužiti i podatak da je Centar vršio i otkup poljoprivrednih proizvoda – velikih količina voća i

povrća, tovnih junadi i svinja i merkantilne pšenice, a da nije registriran za otkup poljoprivrednih proizvoda i revizija nije mogla pouzdano utvrditi da je otkup po količini i vrijednosti vršen za potrebe manifestacije Dužijance 2011., što je rezultiralo time da revizorska kuća »ne može potvrditi troškove reprezentacije u iznosu od 3.860.000 dinara«.

U izvješću se navodi i kako su revizori u postupku nailazili na poteškoće da dođu do računovodstvenih isprava, poslovnih knjiga i financijskih izvješća, osobito iz ranijih godina, a prema Zakonu o računovodstvu i reviziji sve pravne osobe su dužne uredno čuvati računovodstvene isprave, poslovne knjige i financijska izvješća. Također se navodi kako revizori prema raspoloživoj dokumentaciji nisu stekli potpuni uvid u izvješća o radu, obujmu i načinu stjecanja i korištenja sredstava Centra za 2010. i 2011. godinu, a prema Zakonu o udruženjima sve udruge koje su iz republičkog, pokrajinskog ili lokalnog proračuna dobile sredstva za realiziranje programa od javnog interesa najmanje jedanput godišnje čine dostupnim javnosti izvješće o svom radu i to izvješće dostavljaju i davateljima sredstava.

PITANJE ODGOVORNO- STI

»Revizorska kuća je ukazala na činjenicu da računovodstvene isprave nisu bile uvijek potpisane od strane ovlaštenih lica, a i iz sudskih spisa u pojedinim sporovima bivše rukovodstvo navodi kako su neovlaštene osobe potpisale fakture i da čak sumnjaju da taj posao nije izvršen po obujmu, sadržaju i vrijednosti kako je fakturiran, što govori o jednom nesređenom stanju, nepraćenju i nekontroliranju poslovnih tokova«, kaže Josip Stipić. Inače, u izvješću revizora se navodi kako su naredbodavci za raspolaganje novčanim i drugim sredstvima predsjednik

Centra i druge osobe koje određi Upravni odbor, s tim što je potpisivanje dvojno. Stipić ističe i da je revizorsko izvješće u velikom suglasju s nalazima Nadzornog odbora koji je preispitivao poslovanje Centra od prosinca 2010. do siječnja 2012. godine. Prema zaključcima Nadzornog odbora, članovi Upravnog odbora Centra, koji su bili potpisnici računa, potpisivali su naloge za isplatu i ugovore koji nisu dokazano u interesu Centra, nego pojedinaca, računovodstvena dokumentacija je u većem broju nekompletna i nejasna, a pojedina nedostaje. Osim toga, nisu plaćeni porezi i doprinosi na pojedine izdatke, te postoji sumnja da su počinjena kaznena djela u cilju

svojoj sjednici održanoj 2010. godine umjesto preispitivanja propusta i nepravilnosti u radu odlučila odbaciti izvješće i smijeniti Nadzorni odbor.

NASLIJEĐENI PROBLEMI

Predsjednik Josip Stipić kaže kako je danas zbog svih ovih naslijeđenih problema (koji se vuku već nekoliko godina) praktično onemogućeno Centru da unaprijedi programe, a da se i Dužijanca ove godine uspjela održati samo zahvaljujući izuzetnim naporima i volonterskom radu Centra u suradnji s Organizacijskim odborom te otvaranju zasebnog namjenskog računa pod nazivom »Donacije Dužijanca 2012«.

zbog sudskih sporova bio je u obvezi davati izjave o stanju imovine Centra, a zbog nepravilnosti u popisu i nedostajuće dokumentacije i to je bilo otežano uraditi. Inače, Centar nije vlasnik prostora koji koristi, a nisu ustanovljena nikakva potraživanja Centra prema trećim osobama, što znači da povjerioci ne mogu naplatiti potraživanja niti od nepokretne imovine, niti od potraživanja Centra.

Od stupanja na dužnost novo je vodstvo obavilo razgovore s povjericima kako bi »pokušali stvoriti prostor za prolongiranje i program reorganizacije«, međutim, kaže Josip Stipić, »jasne su i nedvosmislene indicije da će neki



Proba folkloraša u HKC-u

nezakonitog pribavljanja materijalne koristi u osobne svrhe, rezultat je analize Nadzornog odbora koji je iznijet na ovogodišnjoj Skupštini HKC-a. Da podsjetimo, ovaj Nadzorni odbor s predsjednikom *Pajom Đurasevićem* na čelu, upozoravao je i bivše rukovodstvo, kao i Skupštinu HKC-a na nepravilnosti i financijske probleme još od 2008. godine, ali ta upozorenja nije imao tko čuti, da bi na koncu Skupština HKC-a na

U Centru se trenutačno radi kompletan popis imovine budući da je i ovaj segment urađen s nepravilnostima i propustima i da je revizor ustanovio kako »nije dokazano postojanje i stanje imovine i obveza koje Centar iskazuje u svojim poslovnim knjigama« te su po preporuci revizora pristupili popisu kako bi se uskladilo knjigovodstveno i stvarno stanje imovine i obveza. Osim toga, kaže Stipić,

povjerioci podnijeti zahtjev za pokretanje stečaja. Ako se pokrene stečaj onda ćemo u tom procesu gledati da krenemo u program reorganizacije, reprogramiranja vraćanja dugova po posebnim planovima, reprogramiranje izvora financiranja i traženja rješenja za novi materijalno-financijski i organizacijski start kako bismo otvorili i nove uvjete za budućnost HKC-a«.

J. Dulić

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU (XXIV. DIO)

Pisani dokumenti o gradovima i naseljima u Srijemu

Piše: dr. Zsombor Szabó

U prethodnom nastavku feljtona započeli smo prikaz onih gradova i naselja u Srijemu u XII. stoljeću za koje pokraj arheoloških nalaza imamo i pisanih dokumenata. Za sada takvih gradova imamo pet. O »hospeskom gradu« francuskih doseljenika *Franca Villa* već smo detaljnije pisali u XVIII. nastavku, (broj 487. HR), a u prethodnom broju počeli smo s »najranije spomenutim gradom« Slankamenom.

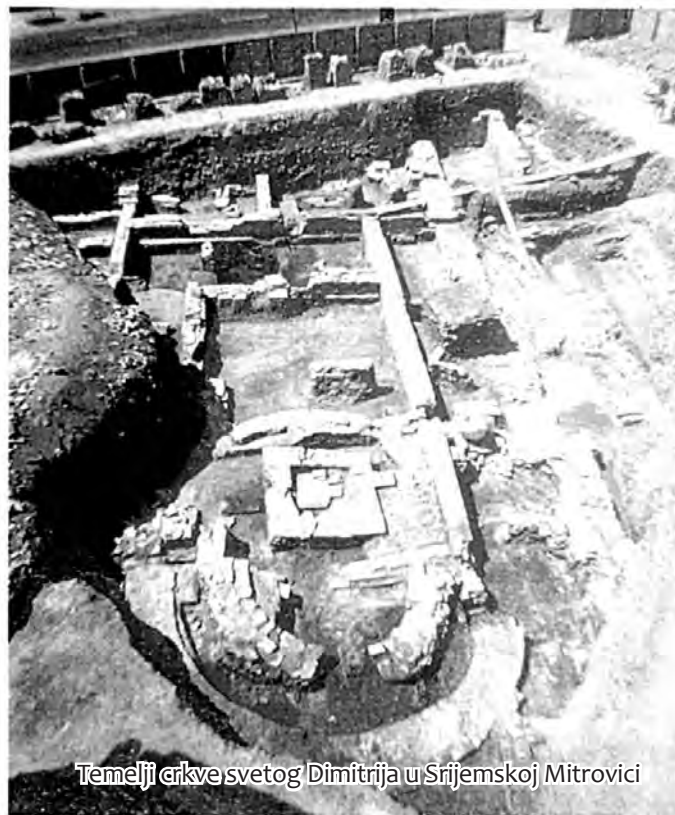
SRIJEMSKA MITROVICA

Današnja Srijemska Mitrovica izgrađena je na ostacima nekadašnjeg značajnog antičkog rimskog grada *Sirmiuma*. Ime grada potječe od imena zaštitnika grada svetog Dimitrija, jednog od srijemskih mučenika, od slavenske riječi *Dimitrovica*, skraćanjem je nastala Mitrovica. Srednjovjekovno mađarsko ime *Zawazentdemether* (*Száva Szentdemeter*) je istog podrijetla (Demeter = Dimitrije). U srednjovjekovnim dokumentima pojavljuju se i sljedeća imena grada: *S. Demetrii*, *Zentdemeter*, *Zavasentdemetrius*, *Sanctus Demetrius*. Mitrovica je pod imenom *Sirmium* zauzimala značajno mjesto u kasnorimskom carstvu. Ona je sjedište provincije *Pannonia Secunda* i rodno mjesto nekoliko imperatora.: *Aurelijana*, *Proba*, *Decija Trajana*, *Maksimina* i *Gracijana*. U XII. stoljeću se spominje kao *Villa Sancti Demetrii*. Po svemu sudeći Srijem, a time i Srijemska Mitrovica, ostao je na periferiji Bugarskog Carstva, sve dok Ugarska država ne počinje svoje širenje na Balkanski poluotok. Ugari Mitrovicu prvi put zauzimaju 1072. godine. Kralj *Šalamon* je nakon prodora do Niša, iz tog grada u Mitrovicu donio mošti (ruku) sv. Dimitrija, koje su položene u istoimenoj crkvi (sudbina te relikvije nije

nam poznata). Ovaj čin je bio prije svega politički i u njemu možemo prepoznati težnju da se stvori (obnovi) vjersko-upravni centar čiji će zadatak biti uključivanje vjernika istočno-grčke vjere u Ugarsku Kraljevinu. Takvu ulogu je imala i Kaločko-bačka nadbiskupija. (Raskol između zapadne i istočne crkve dogodio se 1054. godine). Ovu tezu potvrđuje i to da je za vrijeme vladavine *Gejze I.* kojemu je žena bila bizantska princeza, tadašnji nador *Radovan* između 1060.-1077. godine osnovao bazilitski samostan u S. Mitrovici. (Baziliti su bili bizantski monaški red koji su slijedili učenje sv. Bazileosa). Na žalost, ne znamo mjesto ovog samostana, ali postoji indicija da je ovaj samostan istovjetan sa samostanom koji se spominje u dokumentu pape *Kelemena IV.* iz 1344. godine po kojem u njemu od osnivanja žive odvojeno grčki, slavenski i mađarski monasi. Poslije smrti posljednjeg grčkog opata 1334. godine samostan je nenastanjen, a benediktinci su pokušali obnoviti monaški život.

POGRANIČNI GRAD ZEMUN

Prateći liniju Dunava, nekadašnje granice-limesa Rimske imperije stižemo do današnjeg Zemuna. Ovaj nekadašnji granični grad Austro-Ugarske pod imenom *Zimony*, danas je samo jedna od općina grada Beograda. I jedan i drugi grad imaju antičko-rimske korijene. Beograd se zvao *Singidunum*, a Zemun *Taurinom castellum*. Sam naziv *castellum*



Temelji crkve svetog Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici

(utvrda) upućuje na to da je mjesto imalo utvrdu, ali u statusnom smislu (u Rimskoj imperiji) nije bio grad, društveni centar, nego je imao ruralni karakter. Manja utvrda, čiji su temelji i danas vidljivi, podignuta je za vrijeme cara *Valentilijana I.* (oko 365-70. godine). Ona je klasični *quadrangulum*, tj. utvrda kvadratne osnove s okruglim tornjevima na svakom uglu. Ugari su, dolazivši u Panoniju, na ovom mjestu od okolnih slavenskih stanovnika (Bugara) zatekli i ime *Zemlen*, *Zemilin*, *Zemlin*. Riječ je nesumnjivo slavenskog podrijetla i ukazuje na postojanje nekakve zemljane utvrde-gradine u čijem središtu je vjerojatno bila rimska utvrda. Interesantno je napomenuti kako u gornjoj Mađarskoj postoji mjesto Zemplén (slovački

Zemplín), koje je bilo središte nekadašnje istoimene županije, koja je ime isto dobila po zemljanoj utvrdi. *Castrum Zemlin* se u dokumentima prvi put spominje 1096. godine kada kralj *Koloman* iz nje protjera križare (Francuze i Normane), koji su je (onako usput) zauzeli prilikom prvog Križarskog rata. Ovo znači da su prvi Arpadovići na temeljima rimske utvrde podigli tvrđavu (kastrum) kao graničnu utvrdu prema tada moćnom Bizantskom Carstvu. U skoro stoljetnom ratu između Bizanta i Hrvatsko-ugarske Kraljevine često je prelazila iz jedne ruke u drugu. Zemlin bizantski izvori nazivaju *Zeugminon*/*Zeugme*. Tijekom ovih ratova 1165. godine *in castro Zemlen* umire protu-kralj *Stjepan IV.*, jedan od favorita velikog bizantskog cara *Manuela Komnena* za hrvatsko-ugarsko prijestolje (o tome detaljnije u XX. nastavku, broj 489. HR) Nakon smrti Manuel Komnena, hrvatsko-ugarski kralj *Bela III.* ponovno »trajno« zauzima Zemun.

Zemunska tvrđava u XIII. stoljeću



Komencijaši

U početku razvoja poljodilstva, usluge su nudili: nadničari, napolčari, komencijaši, arendaši, risari, čobani, guljaši i dr. radnici



Unakažen komencijaški salaš u bivšem majuru Laze Bešlića

U poljodilstvu je velik nesklad izmed onog šta je čovik uradio i kako se prema njegovom učinku ponela priroda. Nesklad se pokazo katkad na njivi, u po di kojim dilovima ručnog rada naveliko, kad je trebalo više radnika nego koliko ih ima obitelj, na priliku: spremanje plodova litine (ris /ručna žetva/, branje kuruza i sl.) ili kod josaga: ručna muža desetine krava, čupanje perja sa stotinak gusaka i sl., pa da se urade neusklađeni poslovi, pogađali (unajmljivali) su se radnici. U početku razvoja poljodilstva, usluge su nudili: nadničari, napolčari, komencijaši, arendaši, risari, čobani, guljaši i dr. radnici.

Samo su nadničari na jednom mistu radili jedan ili više dana, svi ostali radnici pogađani su za rad na duže vrime, najčešće za godinu dana, a med njima su se samo komencijaši pogađali sa kvartiljom i okućnicom.

Vrimenom su poljodilske mašine i druga pomagala (hranilice, pojilice i sl.) polagano počele odminjivat pogađene radnike pa danas poljodilci jedva da i pogađaju radnu snagu.

VELEPOSIDNICI I KOMENCIJAŠI

Gazde sa stotinak i više lanaca (1 lanac = 7200 m²) zemlje pogađali su komencijaše. U subatičkom ataru bilo je malo veleposidnika, pa i manje komencijaša, zato se o njima manje zna iz pismena, a više iz pripovijanja stariji, jel živi komencijaša danas jedva ima. Najviše i pouzdano sam doznao iz knjige komencijaša veleposidnika Laze Bešlića sa Šare (dio Babapuste tj. Alekse Šantića, nuz bajmački atar), u kojoj su opisana pogađanja tridesetak komencijaša od 1925. do 1936.

godine. Saznanje o komencijašima upotpunio sam iz kazivanja Ane Bešlić, ćeri Laze Bešlića, i njegovog komencijaša Mirka Milašinovića, pa i od Marte Varadi-Tumbas Loketić, unuke veleposidnika Lazara Tumbas-Loketić iz Đurđina.

Komencijaš je pogođen za stalni i obično zadana isprikidan poso svakog dana, najčešće na vrime od Đurđeva (23. IV.) do Đurđeva. Za komenciju (cinu posla) je dobio: kvartilj (smještaj) sa obitelji u gazdinom salašu sa okućnicom¹ i za žito, kuruze u zrnju, novce, mliko, ogriv i dr. Kod gazde je radio o svom kostu (hrani), a prikid posla je izhasniro za se na poso u okućnici i oko salaša. U komenciju je spadala i socijalna briga. Na priliku: Lazo Bešlić je o svom trošku nosio čeljad komencijaša na hetije i vašare u Bajmak. Plaće je i doktora (ličnika) koji je subatom dolazio u majur i ličio bolesne, a ako su koga ličili u špitalju (bolnici) išlo je na trošak Bešlića i dr.

POSO KOMENCIJAŠA

Muškarci su radili oko krava muzara i sa teladima, gojili su junad, ranili ranjenike (tovljenike), starili se oko prašenja krmača i dojenja prasica, bili su svinjari i čobani, čikoš je bio trčaklo (dostavljač na konju)

i sl. Žene su radile kao kruvarke, pralje su ručno prale crniž i roljale ga, pomagale u muži krava i dr., a za njev ugovoren rad uvećana je i komencija. Za ritke i obaške poslove plaćeni su u naturi. Poznat je i zdravo ridak slučaj da je komencijaš sa obitelji živio u svom salašu blizu gazdinog domazluka.

KOMENCIJAŠKI SALAŠ

Komencijaški salaš je salaš sa više stanova. Bilo je salaša sa šest pa i više stanova za komencijaše u jednoj zgradi, koja je

spolja izgledala kao izduženi salaš »na tri zida«. Na izgled komencijaškog salaša oslonio sam se na taki salaš do danas sačuvan u bivšem kaštelju Laze Bešlića na Šari.

Kroz jedan ulaz išlo se u dva stana u »kuću« (predsoblje) sa obaškom kujnom sa špajcom i sobom. Na jednom mistu sridnjeg zida bio je samo jedan odžak za ložišta u šporelju kujne i za peč u sobi, za obadva stana. Svaki stan je ispid vrata imo malu bašču za cviče i malo dalje okućnicu.

SA ROGLJA

Okućnica¹

Okućnica je komad gazdine zemlje, pod (blizo) komencijašom salašom. Komencijaš se sa gazdom pogodio (ugovorio) za komenciju (cinu posla) u kojoj je i okućnica, na kojoj će po volji odranjivat raslinje, najviše zelje (povrće). Na priliku, kod Laze Bešlića komencijaš je dobio 1/4 do 1/3 kj. (jutra) zemlje, kod drugi gazda više ili manje. Gazda mu uzoro zemlju, a na njoj je komencijaš posadio/posijo šta je tio. Kad je komencijaš kod gazde s vrimenta na vrime na par sati prikido poso oko marve ili ranjenika (tovljenika) i dr., to je vrime izhasniro za poso oko svog josaga ili na okućnici.

Komencijašu je dopušteno odranjivat samo sitni josag, kojeg je izdržo na zarađenom kuruzu. Nuz jedno-dva krmčeta koje je uranio (utovio) držo je i desetak kokošivi i možda još koji komad drugog pileža. Kruvario se od žita iz komencije, a većinom je od njeg dobio i mliko, a svu ostalu ranu (ilo) stvorio je sam. Od onog šta je zaradio kod gazde i šta je na okućnici odranio, ako je znao gazdovat, imo je i suviška naprodaj (jaja, pilića, grava, maka, po di ko i nekoliko prasica i sl.).

SUBOTICA PROSLAVILA DAN GRADA

Rodendnan u znaku slavnijih vremena



Gradonačelnik Modest Dulić na svečanoj sjednici istaknuo značaj dovođenja stranih investicija čija bi realizacija trebala otvoriti mogućnost za zapošljavanje više od četiri tisuće Subotičana

Višednevnim kulturno-zabavnim programom u trajanju od 29. kolovoza do 3. rujna, Subotica je proslavila Dan grada, ovoga puta u znaku 100 godina od izgradnje Gradske kuće i prisutnosti secesijskog stila u arhitekturi i životu građana. Grad na sjeveru Vojvodine svoj »rodendan« slavi u znak sjećanja na 1. rujna 1779. godine, kada ga je austro-ugarska vladarica *Marija Terezija* proglasila slobodnim kraljevskim gradom.

Obilježavanje je počelo u srijedu izložbom »Doba grbova« koja se do kraja mjeseca može pogledati u Suvenirnici Gradskog muzeja ispod Gradske kuće. Izloženi su grbovi pravljani ručnom izradom koristeći stare majstorske tehnike i vještine, a njihov autor je *Zoltán Kákonyi*.

Sutradan, u četvrtak, na Velikoj terasi na Paliću otvorena je izložba »Novo vrijeme: Pedeset godina Moderne galerije 'Likovni susret'«.

Naime, otvorenjem prvog »Likovnog susreta« upravo u dvorani Velike terase na Paliću, navedena Galerija započela je svoju djelatnost

na polju suvremene umjetnosti. Na izložbi »Novo vrijeme« predstavljena su izabrana djela izlagana na ovim opsežnim manifestacijama u razdo-



Otvorenje izložbe »Sto godina Gradske kuće«

blju od 1962. do 1968. godine. Kako navode organizatori izložbe, djela su to autora koji su danas nezaobilazni u sagledavanju domaće umjetnosti druge polovice 20. stoljeća, a pravovremeno otkupljena s prvih »Likovnih susreta« postala su temelj danas bogate umjetničke zbirke i stalnog postava ove subotičke ustanove kulture. Izložba »Novo vrijeme: Pedeset godina Moderne galerije 'Likovni susret'« može se pogledati do 16. rujna, od 16 do 19 sati.

POP ROCK FILHARMONIJA

Proslava Dana grada nastavljena je u petak otvorenjem izložbe posvećene stogodišnjici Gradske kuće. Na izložbi, koja se može pogledati u vestibulu Gradske kuće do 21. rujna, izložene su, među ostalim, slike projektne dokumentacije kao i računi izvođenja radova, presjeka Gradske kuće, razglednice s njezinim motivima, slike postavljanja sata na toranj Gradske kuće... Izložbu je realizirao Historijski arhiv Subotice uz potporu Gradskog muzeja i Međuopćinskog zavoda za zaštitu spomenika.

Iste večeri na središnjem gradskom trgu održani su koncerti Subotičke filharmonije i mađarske zvijezde *Ferencza Molnara Karamele*. Subotička filharmonija se ovom prigodom predstavila i u jednom »suvremenijem« ruhu, izvodeći djela pop-rock i filmske glazbe. Kao solisti nastupile su domaće snage: pjevačica *Gordana Vidaković* i saksofonisti *Gabor Bunford* i *Iva Jovančić*.

SVEČANA SKUPŠTINA

Središnji dio proslave Dana grada, po tradiciji, otpočeo je podizanjem zastave s grbom Subotice na jarbol ispred Gradske kuće, nakon čega je održana svečana sjednica Skupštine Grada, na kojoj su dodijeljena zvanja »Počasni građanin« i priznanja »Pro urbe«.

Gradonačelnik Subotice *Modest Dulić* ovom je prigodom podsjetio na strane investicije koje su u proteklom razdoblju dovedene u grad i čija bi realizacija trebala otvoriti mogućnosti za zapošljavanje više od četiri tisuće Subotičana. Gradonačelnik je također najavio i najznačajnije kapitalne projekte u idućem



Podizanje gradske zastave



Izložba »Novo vrijeme: Pedeset godina Moderne galerije 'Likovni susret'«

7. rujna 2012.

razdoblju. »To je izgradnja kolektora II i VII, čime se rješavaju glavni problemi kanalizacijske mreže, kao i izgradnja Vodozahvata 2. Omogućit ćemo da u veći broj naselja stigne pitka, zdrava, higijenski ispravna voda bez arsena, amonijaka i željeza. U sljedećem razdoblju bit će završeni obnova i proširenje toplovodne mreže, a konačnim završetkom 'Y kraka' do kraja ove ili početka sljedeće godine, kao i izgradnjom alternativnog pravca od autoceste do Javnih skladišta, Subotica i Palić će konačno biti oslobođeni prolaska teških kamiona, jer će taj promet biti izmješten iz grada. Izgradnjom Regionalnog

DOBITNICI PRIZNANJA

Zvanje »Počasni građanin«, koje se dodjeljuje za istaknuto životno djelo kojim se pridonosi podizanju ugleda grada Subotice u zemlji i inozemstvu, dobili su doktor medicinskih znanosti, neurop-



sihijatar *Nikola Ilanković* i nedavno preminuli profesor i pedagog *Lajos Tóth*. Za istaknuta djela koja značajno pridonose ugledu grada Subotice podizanjem njegovih materijalnih i duhovnih vrijednosti, priznanje »Pro urbe« dobili su slikar i glazbenik *Miroslav Jovančić*, novinar *Smiljan Njagul*, sportaš *Gábor Sigmajster* i predsjednik Općinske organizacije invalida rada *Stanko Nimčević*.

prisutan u životu žitelja grada početkom 20. stoljeća. Secesija je bila prisutna u svim sferama života, kako nam to kazuju izlošci: dijelovi garderobe i namještaja, knjige, posude, slike... Riječ je o predmetima koji su najvećim dijelom vlasništvo muzeja, ali ima i onih koji potječu iz javnih zbirki drugih subotičkih institucija. Subotnju večer obilježio je i koncert pjevača *Željka Samardžića*, održan na gradskom trgu. Iako se u izvještajima s ovoga događaja špekulira s različitim ciframa (od 3 do 15 tisuća ljudi), bio je to nedvojbeno program s menija gradske proslave koji je okupio najveći broj Subotičana.

Proslava Dana grada Subotice završena je u ponedjeljak, 3. rujna, obilježavanjem početka školske godine u subotičkim školama, te predstavljanjem knjige »Tibor Sekelj - Sličnosti i razlike«.

D. B. P.

odlagališta smeća stvorit će se mogućnost za ukidanje postojećeg gradskog odlagališta i njegovu revitalizaciju. Završetkom radova na pročištaču otpadnih voda i izgradnjom kanalizacijske mreže na Paliću, stvoreni su uvjeti

SECESIJA U RIZNICAMA

U okviru proslave Dana grada, u subotu je otvoren još jedan rekonstruirani dio Velike terase na Paliću. U uređenje Velike dvorane na katu uloženo je 45 milijuna dinara. Posljednja,

nosti *Olga Kovačev-Ninkov* i *Ljubica Vuković-Dulić*. Priređena u duhu jubileja secesije u Subotici, izložba posjetiteljima nudi uvid u to na koji je način ovaj umjetnički stil bio



»Secesija u subotičkim riznicama«

za sanaciju jezera«, rekao je *Modest Dulić*.

On je naglasio i kako Subotica ima tradiciju oporbnog grada, posebice iz 90-ih godina, »koji ni tada nitko nije uspio ucjenama i diktatom upodobiti po volji tadašnjeg režima«.

peta faza obnove ovog secesijskog zdanja pokraj jezera trebala bi biti završena do kraja godine i ona, kako je istaknuto, predviđa postavljanje grijanja i klimatizacije u Veliku dvoranu.

U Gradskom muzeju otvorena je izložba »Secesija u subotičkim riznicama« čije su autorice povjesničarke umjet-

GOST IZ ZAGREBA

Jedan od gostiju svečane sjednice bio je i gradonačelnik Zagreba *Milan Bandić*, koji je u svom obraćanju izrazio zadovoljstvo što je došao u Suboticu.

»Kada čovjek dođu u ovu secesijsku dvoranu, onda vidi što je grad. Grad su, prije svega, njegovi ljudi, ali i njegova povijest. Onda se vidi da preko 221 godine ovaj grad živi srednjoeuropski. Subotica je grad kulture, grad tradicije i grad dobrih ljudi, što je isto i grad Zagreb«, kazao je *Bandić*.

Nakon sjednice, *Milana Bandića* primio je gradonačelnik Subotice *Modest Dulić* sa suradnicima. Na sastanku je dogovorena daljnja suradnja, koja bi trebala podrazumijevati susret i povezivanje predstavnika poduzeća i gospodarskih komora.



7. rujna 2012.

ZNAISTVENI KOLOKVIJ O SALAŠIMA U XVIII. STOLJEĆU

Vrijeme hvatanja zaleta salaša

Salaš je individualna i samostalna ekonomska jedinica koja je proizvodila za vlastite potrebe, egzistirala je bez pomoći sa strane, a u potpunosti je ovisila o prirodnim uvjetima, ali se zapravo razvijala tek u korelaciji s gradom, kaže Nikolina Čuljak

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata organizirao je znanstveni kolokvij »Salaši u sjevernoj Bačkoj u XVIII. stoljeću«, koji je održan 3. rujna, u prostorijama Zavoda u Subotici. Profesorica povijesti i geografije iz Zagreba *Nikolina Čuljak* predstavila je najvažnije sastavnice njezine diplomske radnje »Bački salaši u XVIII. stoljeću« u kojoj su obrađeni nastanak i razvoj salaša na ovom prostoru.

»Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu postoji jedan novi smjer, koji se zove Eko-povijest tj. Povijest europskog okoliša. U pitanju je spoj povijesti i geografije i otuda ideja da salaše upravo proučim, obradim i predstavim unutar spomenute eko-povijesti, a analognog tome što sam profesorica povijesti i geografije«, rekla je *Nikolina Čuljak*, nakon čega je temu prezentirala u trima velikim cjelinama – prvoj cjelini, koja obuhvaća subotički atar i povijesni presjek, drugoj cjelini, koja obuhvaća okoliš tj. salaše s geografskog aspekta i u trećoj cjelini koja obuhvaća same salaše.

SUBOTIČKI ATAR – POVIJESNI PRESJEK I OKOLIŠ

Govoreći o subotičkom ataru, *Nikolina Čuljak* je za ilustraciju prikazala kartu iz 1747. godine, koja predstavlja ovaj atar, kao kompleks povezanih pustara.

»U ovom slučaju imamo 12 pustara sa središtem Suboticom, a površina obuhvaća 100.700 hektara. Ta karta predstavlja Suboticu kao trgovište, a na karti se vide i riječni tokovi. Subotički atar se sastojao od unutrašnjeg i



vanjskog dijela. Jedna od zanimljivosti koja se javlja po pitanju vanjskog dijela atara su mnogobrojni sukobi koji su se događali zato što je graničio s ostalim atarima, o čemu postoje i zapisi. Proučavala sam đurđinski pustaru. U tabelarnom prikazu subotičkog atara iz 1789. godine imamo prikaz svih površina, tako i đurđinske pustare u iznosu od 6.109 lanaca. Ono što je najznačajnije za cijeli subotički atar je razdoblje osmanske vladavine od polovice 16. stoljeća, pa do konca 17. stoljeća. To razdoblje je okarakterizirano emigracijama i migracijama lokalnog stanovništva dolaskom osmanske vojske i bježanjem stanovništva u unutrašnjost Ugarske. Međutim, postoji i novopridošlo južnoslavensko stanovništvo, koje dolazi u dvjema skupinama, pod vodstvom Arsenija Černojevića i pod vodstvom franjevac.

Nikolina Čuljak je istaknula kako su u tom razdoblju osmanske vlasti znale granice svoje tiranije, jer im nije bilo u interesu da cjelokupno stanovništvo napusti prostor Bačke.

»Stanovništvo je moralo plaćati porez i obrađivati zemlju. Nakon završetka turske vladavine, dolazi prijelazno razdoblje vojne krajine, koja je imala ulogu očuvanja prostora Bačke od najezde Turaka, a kada je

ukinuta, subotički atar kreće u tom svom samostalnom životu. Subotica postaje trgovište 1743., grad se sve više razvija i 1779. postaje slobodni kraljevski grad. U 18. stoljeću počinje i gradnja salaša, koja će se razvijati u 19. stoljeću.«

Glede geografskog aspekta, *Nikolina Čuljak* je naglasila kako se na osnovi karte iz 1747. subotički atar može podijeliti na sjeverni i južni dio.

»Sjeverni dio je specifičan zbog pjeskovite podloge, a takva konfiguracija tla je uzrokovala i privređivanje, sadili su se vinogradi i voćnjaci, kako bi se zaustavio pijesak da ne ide prema gradu, dakle pijesak se zaustavljao kultiviranjem zemljišta, ali se zaustavljao i sadnjem bagrema, jer puštaju duboko korijenje i vezuju pijesak, dok se južni dio odnosi na lesnu zaravan, a na lesnoj podlozi se nagomilava humus i razvija černo zem, a crnica je vrlo plodno tlo. Na tom se dijelu razvijala i livadska crnica, a u pustari Đurđin je bio veoma važan dio vodotoka rijeke Krivaje.«

SALAŠI – SAMOSTALNE EKONOMSKE JEDINICE

Na karti Đurđina iz 1789. godine, *Nikolina Čuljak* je pokazala kako su prikazani *Dulićevi* salaši

s dijelom rijeke Krivaje, kao i *Milodanovićev* posjed, a na karti su točno označene granice pustare Đurđin.

»Taj period je bio bogat naseljavanjem i izgradnjom salaša. U diplomskom radu bavila sam se istraživanjem na primjeru đurđinske pustare i ukazala na salaš kao društveni fenomen. Salaš je individualna i samostalna ekonomska jedinica koja je proizvodila za vlastite potrebe, egzistirala je bez pomoći sa strane, a u potpunosti je ovisila o prirodnim uvjetima, ali se zapravo razvijala tek u korelaciji s gradom. Postojao je ekonomski odnos salaš-grad. Na salašima se živjelo samo od svoje proizvodnje, nešto se i prodavalo, salaši su bili i čimbenik u prometu robe s trgovištima kakva je bila i Subotica, a u gradu se kupovalo ono što se na salašu nije moglo proizvesti, primjerice sol, petrolej, šećer ili kvasac. Salaši su prvotno bili zemunice, prva staništa koja su nicala po dolovima, skrovitim mjestima, prvenstveno zbog trske i prilaza vodi, a vremenom su se počeli izdizati. Dakle, 18. stoljeće je vrijeme kada su salaši u Bačkoj postajali sve značajniji, kao male samoopstojne zajednice, bilo je to vrijeme hvatanja zaleta salaša za kasnije vrijeme, kada se u 19. stoljeću grade salaši kakve uglavnom znamo.«

Z. Sarić

UNOVČITE PLODOVE SVOGA RADA



www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

KAKO JE U TAVANKUTU MAKETA SALAŠA TRI PUTA POSLUŽILA U EDUKACIJSKE SVRHE

Tko se dima ne nadimi...

Mali vatrogasci su na drvenoj maketi salaša pokrivenog trskom u tri navrata prikazali kako se gasi požar, očito spretno, brzo i uspješno, jer kućica još uvijek postoji, istina sada već nešto nagorjela u ovim trima pokaznim vježbama

Prvim školskim zvoni-
ma u rujnu u Tavankutu
će početi i okupljanje
osnovaca – malih vatrogasa-
ca. Njih je iz godine u godinu
različit broj, uobičajeno tride-
setak, i potvrda su da tradicija
opstaje: desetljećima ovdašnje
Dobrovoljno vatrogasno dru-
stvo ne samo da gasi lokalne
požare već i educira djecu od
školskog uzrasta za buduću
angažiranost u ovom značaj-
nom i humanom radu. »Učimo
djecu da se ponose što stječu
osnovna znanja u ovom huma-
nitarnom radu i osposobljava-
ju kako na odgovarajući način
pomoći drugima u nevolji, što
je temelj seoskog dobrovolj-
nog i volonterskog angažiranja
u vatrogasnom društvu«, kaže
Josip Francišković - Japanac,
predsjednik Dobrovoljnog
vatrogasnog društva Tavankut,
najavljujući da će okupljanjem

kategorijama. Pomladak čine
djeca u dobi od 8 do 11 godina,
a juniorsku ekipu stariji od 11
godina.«

ZVUCI SIRENE

Mali vatrogasci iz Tavankuta
postizali su zapažene rezultate
na natjecanjima, pa i državnim,
ali ovoga puta govorimo o efek-
tnom, maštovitom i zanimlji-
vom načinu na koji su se odrasli
vatrogasci potrudili okruženju
prikazati spretnost svojih uče-
nika. Tome je poslužila – maketa
salaša.

Drvenu maketu salaša s
trščanim krovom (kućica nešto
viša od jednog metra) napra-
vio je »Skenderpromet« prije
tri godine kada su vatrogasci u
Tavankutu za obljetnicu Društva
prvi put osmislili pokaznu vjež-
bu u kojoj je doista bilo požara,
a djeca ga očas posla ugasi-

nju za Dan sela. »Pokazalo se
kako je to dobar način da se
selu prikaže što djeca znaju,
njihova umješnost i preciznost.
Dobar i za pomladak, za osjećaj
kako zajedno, udruženi, brzo
i uspješno svladavaju zadatak.
Zato smo u ovih nekoliko godi-
na vježbu tri puta ponovili«,
dodaje sugovornik.

Da sve djeluje što realnije,
na prvi znak dima začula se
sirena s vatrogasnog kamiona,
djeca su brzo potrčala svako za
svojim zadatkom, nosila vodu,
pumpala, dolijevala vodu i mali
je salaš i treći put ostao sačuvan.
Ali sada je već nagorio i uskla-
dišten, kažu u ovoj organizaciji.

MOTIVACIJA OD NAJRA- NIJEG UZRASTA

Vatra je paljena radi što zani-
mljivijeg i efektnog prikaza
onoga što je naučeno na brojnim

nose kante vode, lijevaju vodu u
brentače, a zatim centriraju mla-
zom mete na stupićima. Ovom
i drugim rutinskim vježbama
treniraju snalažljivost, upornost



Josip Francišković

i preciznost. »Kroz ovakve tre-
ninge djeca upoznaju vatroga-
snu opremu i navikavaju se da
su tim«, kaže Josip Francišković
- Japanac.

Vatrogasci pomažu kada je
nevolja u selu. »Zato gledamo
od malena djecu motivirati i
afirmirati, jer oni će nas jednoga
dana smijeniti u ovakvim poslo-
vima u selu.«

Iako se sve radi na dobrovolj-
noj, volonterskoj osnovi, odrasli
nadu vremena da se posvećuju
i mladom naraštaju i ulijevaju
mu istu ljubav prema humanom
postupanju, izraslom iz duge
tradicije Društva osnovanog još
1934. godine. I ove godine je
za dobrovoljne vatrogasce bilo
posla, pogotovu što je i proljeće
i ljetno obilježeno sušom, a u
slučajevima kada je staro tavan-
kuto voziло za gašenje požara
u kvaru u pomoć pozivaju pro-
fesionalne vatrogasce.

K. Korponaić



Pokazna vježba

ekipa sljedećeg mjeseca početi
i pripreme najmlađih za općin-
sko natjecanje. »Vidjet ćemo
koliko će nam se djece s novom
školskom godinom ponovno
priključiti, ali je uobičajeno
da pravimo tri ekipe u dvjema

la. Tako su snažno brentačama
(ručne crpke za gašenje požara)
precizno usmjeravali mlaz da
je mini-salaš bio tek oprljen.
Pa kada je ostao tako sačuvan,
iskorišten je i prošle godine za
pokaznu vježbu te i ove u lip-

treninzima koji se odvijaju jed-
nom – dva puta tjedno, ovisno
o školskim obvezama i terminu
natjecanja. U vježbama u blizini
Vatrogasnog doma uobičajeno
je da isto tako kao i u spome-
nutim javnim prikazima trčeći

GOSPODARSKO-TURISTIČKA MANIFESTACIJA U BAČINCIMA

Srijemski ručak čobanski

Jedan od najljepših štandova, na kojemu su bili izloženi ručni radovi, nošnje i slastice, imalo je Udruženje žena Hrvatskog kulturnog društva »Šid«

Na ranču »Česmin Do« u Bačincima, vlasnika *Ivice Racanovića*, u subotu 1. rujna, u organizaciji Turističke organizacije općine Šid održana je gospodarsko-turistička manifestacija pod nazivom »Srijemski ručak čobanski«. U sklopu te manifestacije održana su brojna nadmetanja: u kuhanju kotlića, prenošenju jagnjadi preko pontona, bacanju kamena s ramena, nadvlačenju preko čobanskog štapa, skoku u dalj iz mjesta, bacanju čobanskog štapa nogom. Također je organizirana i smotra ovaca, koza, magaraca, čobanskih pasa, kao i kulturno-umjetnički program. I udruge žena i pčelara imale su svoje štandove. Među njima svoj štand, jedan od najljepših, kako su prokomentirali posjetitelji, imalo je i Udruženje žena Hrvatskog kulturnog društva »Šid« iz Šida.

NA ŠTANDU ŠIDANA

Ove vrijedne žene zaista su se potrudile svoj štand urediti i izložiti najljepše i najstarije ručne radove, nošnje i slastice pripremljene po bakinim receptima. Mogla se vidjeti i prava gibaračka spavaća soba s krevetom prekrivenim šlinganim ponjavama. Predsjednik HKD-a »Šid« *Josip Hodak* kaže da je i ova manifestacija način da se pokaže dio kulturne baštine Hrvata s ovih prostora. »Mi smo po prvi put na ovoj manifestaciji, koja je po mom mišljenju dobro organizirana. Pošto smo mlado društvo, nama je svaka manifestacija značajna, jer je to prilika za upoznavanje s novim krugom ljudi. Za nas je to važno i zato se trudimo izaći na sve manifestacije radi popularizacije društva«, rekao je Hodak.



POTPORA MANIFESTACIJI

Osim brojnih posjetitelja, ovom događaju nazočili su i predstavnici lokalne samouprave u Šidu, a manifestaciju je otvorio tajnik Gospodarske komore Vojvodine *Duško Vučičević*. »Manifestacije ovog tipa treba pomagati i podr-

žavati. Gospodarska komora bit će jedan od glavnih sponzora, jer mi cijenimo inicijative pojedinaca koji imaju ideju, viziju i hoće nešto stvoriti. Također, želio bih ovim putem pozvati lokalnu samoupravu da financijski pomažu ovu manifestaciju, kako bi ona postala tradicional-

no dešavanje u šidskoj općini«, kazao je Vučičević.

Vlasnik ranča »Česmin Do« u Bačincima *Ivica Racanović* ustupio je svoje imanje za održavanje ove manifestacije: »Ovdje ukupno ima oko 20 jutara zemlje i to su prije svega pašnjaci, šljivici i vinogradi. Ja se također bavim ovčarstvom i trenutačno imam oko 250 ovaca i koza, koje sin i ja zajedno uzgajamo. Namjera nam je da ovo imanje otvorimo i za posjetitelje i da se bavimo seoskim turizmom, ali treba još dosta novca uložiti. Nismo se još nikom obratili za financijsku podršku, ali ćemo to uraditi u narednom razdoblju«, rekao je Racanović.

PROMOCIJA OVČARSTVA

Turistička organizacija općine Šid već po treći put organizira ovu manifestaciju, čiji je cilj promoviranje ovčarstva u šidskoj općini: »Mi smo općina koja ima najbrojnije članstvo ovčara u Srijemu, a i šire. Ti ovčari jeftino prodaju svoju živu stoku, zato se mi borimo da na ovu manifestaciju dovedemo goste koji će, osim toga što će vidjeti prirodne ljepote, moći konzumirati i naše proizvode. Ova manifestacija ima izložbeni i natjecateljski dio, kao i natjecanje u brzom šišanju ovaca. Cilj nam je privući što veći broj posjetitelja, kako iz Šida, tako i iz ostalih krajeva Srbije, te susjednih država«, izjavio je *Miroslav Janjić*, direktor Turističke organizacije općine Šid.

Za sve natjecatelje bile su pripremljene brojne nagrade u obliku pehara ili drugih nagrada, kao što su jagnje, prase mangulice ili, pak, štene magarskog bijelog pulina.

S. Darabašić



Štand Udruženja žena HKD »Šid«

VIDEO SPOTOWI »KRALJICA BODROGA« PROMOVIRANI U MONOŠTORU

Slikom oživljena glazbena tradicija

Snimljeni su spotovi za pjesme: »Dukatići«, »Oj, suboto« i »Moja mama ćilim tka«



Snimatelj i autor spotova Zvonimir Sudarević

Ranije najavljivani glazbeni materijal »Kraljica Bodroga« uobličen u video spotove, premijerno je promoviran u petak, 31. kolovoza, u TV dvorani Doma kulture u Monoštoru. Da podsjetimo, nakon izdanog albuma s izvornim, pučkim šokačkim pjesmama koje se pjevaju u Bačkom Monoštoru »Kraljice Bodroga«, skupina koja djeluje pri KUDH-u »Bodrog« radila je na snimanju video materijala za tri numere s ovog albuma, koji inače nosi naziv »Alaj piva Šokica«. Album i spotovi realizirani su pod pokroviteljstvom Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, kao jedinstveni i izuzetno vrijedan biser kulturne baštine.

Snimljeni su spotovi za pjesme: »Dukatići«, »Oj, suboto« i »Moja mama ćilim tka«. Snimatelj je bio Zvonimir Sudarević, a majstor fotografije Augustin Juriga. Rad na terenu podrazumijevao je kadrove nastale u Etno-kući »Mali Bodrog«, te okolici Monoštora, kao što su mostovi, pa čak i skela, pri vremenskim uvjetima koji bi se u najmanju ruku mogli nazvati tropskim.

PRIBLIŽAVANJE ŠIROJ PUBLICI

Promocija je upriličena za sudionike projekta, članove KUDH-a i medije. Prije projekcije se ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

poručio je da nastave s vrijednim radom i da u Zavodu imaju jaku podršku za svoje aktivnosti. Kao nešto što bi se trebalo realizirati što prije, a veoma je značajno, naveo je adekvatno predstavljanje u Zagrebu, odnosno cjelovječernji koncert, a na čijoj se organizaciji radi.

Prikazani spotovi ispunili su očekivanja, kako sudionici, tako i gostiju skupa, što je potvrdio i gromoglasni pljesak.

SUSRET SA ŠOKAČKOM KULTUROM

Snimatelj i autor spotova Zvonimir Sudarević dobro je poznat kao »čovjek iza kamere«. Među ostalima, bio je jedan od pokretača prvih televizijskih emisija na hrvatskom jeziku u Vojvodini. Veliki broj priloga, ali i kratkih filmova s temama

Tako je mnogo toga novoga saznao o običajima i načinu života Šokaca, kako danas, tako i stoljećima prije. Veoma ga se dojmila okolica Monoštora, koja je, po njegovom mišljenju, prosto morala biti zabilježena u spotovima. »Spotovi vraćaju u neka davna vremena, a na svu sreću u Monoštoru to nije teško, s obzirom na očuvanost tradicije«. Ističe da je bilo lijepo i jednostavno raditi s ovim ženama, kako obično i jeste u manjim mjestima, gdje su ljudi spontaniji i prirodniji.

»Zadovoljan sam u konačnici, s obzirom na uvjete rada, jer je snimanje trajalo oko tri i pol sata po spotu, što je odista malo, ali takav tempo su diktirale temperature od preko 35 stupnjeva«, kaže Sudarević.

Nakon promidžbe klipova u Domu kulture je poslužen



Publika u Monoštoru

Tomislav Žigmanov osvrnuo na realizaciju ovog projekta.

»U današnje vrijeme veoma je značajno imati spotove za pjesme, jer je to prijemčiviji način za približavanje ovih sadržaja svim uzrastima«, kazao je on. »Kraljicama Bodroga«

iz života Hrvata u Vojvodini, doveli su ga i do Monoštora i »Kraljice Bodroga«.

Snimanje i rad s pjevačicama bili su mu, kako kaže, interesantni, pogotovu zbog činjenice da je ovo bio njegov prvi susret sa šokačkom kulturom.

riblji paprikaš za goste i domaćine, a ovom prilikom prostor je bio ukrašen novim kulisama s monoštorskim motivima, koje je izradio priznati, a opet domaći umjetnik i slikar – Stipan Kovač Malanka.

Zdenka Mitić

»ZEMLJA BEZ GRANICA« U OSIJEKU

Zubić-grad na Dravi

Velika dječja manifestacija ove godine protekla u znaku prevencije i zdravlja zubi kod djece i odraslih



Kod liječnika bez straha

Osijek je prijatelj djece, dokazao je to i proteklog tjedna, od 28. kolovoza do 1. rujna, kada je bio glavni grad Zemlje bez granica, međunarodnog kulturološkog i pedagoškog projekta udruge »Breza«, Društva »Naša djeca« i vrtića »Dugine boje«, uz potporu predsjednika Republike Hrvatske *Ive Josipovića*, Ministarstva kulture i Grada Osijeka.

Više od dvije tisuće djece i njihovih roditelja, iz Osijeka, okolice i cijele regije, sudjelovalo je 5 dana u 70-tak radionica i igraonica i prošetalo »Zubić-gradom« u drevnoj Tvrđi, posjetilo Disko-klub »Nebolizub« i divilo se premijernoj izvedbi prvog mjuzikla Zemlje bez granica »Cukertandrbal«. To je ujedno i završna scena 9. Zemlje bez granica, do sada

najbolje i najposjećenije dječje manifestacije u čitavoj regiji.

SEDAMDESETAK RADIONICA

»Čitave godine ovo pripremamo i iza nas su mjeseci volonterskog rada i zato smo zadovoljni velikim uspjehom i dobrim

prijemom ovogodišnje Zemlje bez granica. U 70-tak radionica prijavljeno je 2267 djece a taj se broj ovih dana i povećao, angažirali smo 64 voditelja i 61 volontera koji su na 15-tak lokacija u gradu privukli na tisuće posjetitelja«, rekla je *Suzana Vargović*, voditeljica udruge Breza.

Svih pet dana bilo je najživlje



Bezbroj igraonica za djecu

ativan su način dočarale potrebu svakodnevnog pranja zubi u borbi protiv karijesa kod djece. Svaki je sudionik projekta viđen s četkicom i pastom, svih veličina i živopisnih boja, a Zubo, Krubo i Klepita, junaci strip-slikovnice, pokazali su djeci kako spriječiti karijes.

MJUZIKL ZA ZAVRŠNICU

I nazivi radionica bili su znakoviti: Zubin hip-hop, plesna radionica, Leteće kefice i zubate krunice, radionica Društva Naša djeca, Mljackavci i Jedopričavci, radionica vrtića Dugine boje, a za sve mališane, romobilaše, organizirana je utrka »Budi brži i karijes sprži«. I nije tu bilo samo zdravih i kvarnih zuba, bilo je tu za svakoga po nešto, kako je rekla voditeljica Društva Naša djeca *Ela Vilupek*, sukladno nazivu ovogodišnje Zemlje bez granica »Mjesto za mene«. Vjerujte mi, pokazalo se da je Osijek tih dana doista bio mjesto za sve mališane, sve njihove želje i htijenja, sve njihove snove.

Ovogodišnja je Zemlja završena praizvedbom mjuzikla, Cukertandrbal, autorice *Tihane Huber*, scenaristice i scenografkinje *Jasne Komendanović*, kostime potpisuje *Mira Sekereš*, a sudjelovali su: STD Pajo Kolarić, zbor župe sv. Rozalije, Plesni studio Shine i mlada glumačka ekipa - *Luka Šarić*, *Sara Drača*, *Lucija Uglik* i *Lucija Takač* s Umjetničke akademije u Osijeku.

Da je i ovogodišnja Zemlja bez granica prevazišla okvire grada na Dravi i čitave regije svjedoči sudjelovanje umjetnika iz: Austrije, Njemačke, Mađarske, Slovenije, Srbije, Bosne i Hercegovine, a najviše pozornosti i pljeska zavrijedili su umjetnici s Malte. Ovu divnu aktivnost pomogli su brojni sponzori, osječka je Saponia darovala mališanima dvije tisuće četkica i paste za zube, Niveta je darovala četke za bojenje, a predstavništva tvrtki Ford i Toyota vozila za prijevoz umjetnika.

S. Žebić



Voditeljica Ines s malim Mljackavcima

ODRŽAN PETI PO REDU SKUP PROGNAH KUKUJEVČANA

Zajedništvo u sjećanju na zavičaj

Tijekom druženja prikupljane su i donacije za obnovu crkve Presvetog Trojstva u Kukujevcima



Predsjednik Zavičajne udruge Kukujevci Marko Gajdašić



Poznata književnica Ljubica Kolarić-Dumić, rođena Kukujevačka, govorila je svoju pjesmu »Vratit ću se zemljo«

Zavičajna udruga Kukujevci jedna je od devet zavičajnih udruga i isto toliko ogranaka koji djeluju u okviru Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata te, kao i ostale udruge, organizira svoje godišnje susrete kojima čuva svoje zajedništvo i nacionalni identitet.

Ovogodišnje, peto po redu okupljanje prognanih Kukujevačana održano je prošle subote u Jugovom Polju, pokraj Virovitice.

Susret je započeo tradicionalnom sv. misom za Kukujevačane i prijatelje u crkvi sv. Terezije Avilske u Suhopolju, a služio ju je sadašnji kukujevački župnik vlč. Nikica Bošnjaković, podrijetlom iz Nijemaca, hrvatskog dijela Srijema.

OBNOVA CRKVE

Vlč. Bošnjaković je iskoristio prigodu i informirao Kukujevačane o trenutnom stanju u obnovi crkve Presvetog Trojstva u Kukujevcima. »Dragi Kukujevačani, vi vrlo dobro znate da je vaša crkva, uostalom kao i vi sami, doista imala burnu prošlost. Naime, nakon što je davne 1770. godine sagrađena, pa 1944. minirana i razorena, ponovno je obnovljena 1970. godine i sedam godina ka-

snije postala zaštićeni spomenik kulture Vojvodine. Nažalost, od 1991. pa do 1995. godine ponovno je devastirana, opljačkana i zapuštena te smo je odlučili obnoviti i vratiti u prvobitno stanje. Nakon dugogodišnje potražnje napokon smo uspjeli pronaći originalne nacрте izgradnje crkve te, nakon dobivanja dozvole, krećemo s građevinskim radovima u obnovi crkve«, rekao je vlč. Bošnjaković i zahvalio svim bivšim i sadašnjim župljanima na donacijama za crkvu te naglasio svoje zadovoljstvo zbog činjenice da su ostali jaki u svojoj katoličkoj vjeri te podsjetio da je i on kao stanovnik Nijemaca još kao jedanaestogodišnji dječak osjetio patnju prognostva te da u potpunosti suosjeća s prognanim Kukujevačanima.

ČUVANJE IDENTITETA

Ovogodišnji susret je otvorio predsjednik organizacijskog odbora Milan Cindrić uputivši riječi dobrodošlice svim Kukujevačanima i njihovim gostima, dok je predsjednik Zavičajne udruge Kukujevci Marko Gajdašić izrazio zadovoljstvo što je održan kontinuitet susreta, koji su u svojoj suštini izrasli iz prijateljstva, a ostvareni snagom kukujevačkog jedinstva utemeljenog na zajedničkoj ljubavi prema zavičaju.

U ime Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata skup je pozdravio predsjednik Skupštine prof. Vlatko Fijala te izrazio svoje zadovoljstvo organizacijom ovakvih skupova koji čuvaju srijemsku

prošlost, sadašnjost i trasiraju njihov put u budućnost.

»Ovakvi skupovi čuvaju našu tradicijsku kulturu i naš identitet, a to je zapravo naša bit, to smo zapravo mi. To je ono gdje smo se rodili, rasli, izgovorili prve riječi, gdje smo spoznali svoju naciju i njene vrijednosti te govorili našim hrvatskim jezikom i ostali Hrvati. Nažalost, svi znamo da su se preko naših, a posebno preko vaših leđa dragi Kukujevačani prelamale različite povijesne okolnosti, ali sam zato izuzetno ponosan što ste, usprkos svemu, ostali snažni u čuvanju svoga identiteta što pokazuje i ovaj vaš skup«, rekao je prof. Fijala.

Tijekom večere i zajedničkog druženja na kojem su svirali Suhopoljski tamburaši prikupljane su i donacije za obnovu crkve Presvetog Trojstva u Kukujevcima, a ovim jubilarnim susretom iseljeni Kukujevačani su još jednom pokazali kako ovakvi susreti svjedoče o ustrajnosti i vitalnosti Srijemaca koji i u teškim i burnim vremenima nalaze snagu u čuvanju svog identiteta, ali i drugima pokazuju svu ljepotu svoje duhovne i kulturne baštine.

Z. Žužić



Kukujevačani su svoj peti po redu susret održali prošle subote u Jugovom Polju, pokraj Virovitice

STARI SLANKAMEN

Sve poželjnije turističko odredište



Odmor, vikend ili makar dolazak na jedan dan predstavlja zagarantirani užitek za svakog posjetitelja bilo da se odluči za plovidbu, razgledanje lesnih zaravni i utvrde, kupanje ili ribolov - zato svatko tko želi miran i zanimljiv odmor treba posjetiti Stari Slankamen.

Ako postoji mjesto koje se može nazvati centrom Vojvodine, onda je to svakako Stari Slankamen - kako drugačije nazvati mjesto gdje se Tisa ulijeva u Dunav i gdje se

spajaju Srijem, Banat i Bačka. Fruška gora koja počinje u Vukovaru završava se upravo u Slankamenu, a pogled sa srednjovjekovne utvrde, koja se nalazi na njenim posljednjim obroncima, na Bačku i Banat čini neponovljivu sliku Vojvodine. Danas se Slakamen sastoji iz dva dijela - Starog Slankamena pokraj Dunava i Novog Slankamena udaljenog oko 2 kilometra od Dunava. Premda su povezani jednom od rijetkih vojvođanskih klisura, najviše ih »razdvaja« njihova starost kao

naseljenih mjesta, gdje je povijest Starog Slankamena više od 2000 godina starija.

BOGATA POVIJEST

Stari Slankamen svoju povijest započinje 400 godina prije Krista, kada ga naseljava keltsko pleme Skordisci. Nakon Panonskih ratova (35 godina p.K.) područje Slankamena osvajaju Rimljani koji mu daju latinski naziv Acumincum i drže ga pod svojom vlašću iduća četiri stoljeća. Nakon Rimljana

smjenjuju se vladavine Huna, Ostrogota, Avara i Bizanta. Početkom 11. stoljeća ovim područjem zavladała je Ugarska i vladala je četiri stoljeća. Tada se prvi put i spominje slankamenačka utvrda (1072. godine) pod nazivom Castrum Zalankemen. Turci 1521. godine osvajaju Slankamen koji dugo vremena predstavlja tursko uporište iz kojeg su kretali u daljnje pohode. Bogatu povijest najviše je obilježila bitka kod Slankamena koja se odigrala tijekom Velikog turskog rata (1662.-1699.). Ova





je bitka bila jedna od ključnih za oslobađanje panonskog prostora od Turaka i sklapanja mira u Srijemskim Karlovcima. Velika bitka kršćanske i turske vojske odigrala se kod Slankamena 19. kolovoza 1691. godine. Kršćanska vojska, koja je brojila oko 30.000 vojnika pod zapovjedništvom *Ludwiga Wilhelma Badenskog*, u potpunosti je porazila Tursku vojsku od 50.000 vojnika pod zapovjedništvom *Mustafe paše Čuprilića*. Gubitci kršćanske vojske su bili oko 7000 ljudi, dok je turska vojska izgubila 25.000 vojnika, veliku

količinu vojne opreme, a poginuo je i Mustafa paša Čuprilić. U bitci kod Slankamena poginuo je i posljednji član obitelji Zrinski. *Adam Zrinski* poginuo je kao zapovjednik hrvatskih konjanika oklopnika te se s njim ugasila ova plemenita loza hrvatskih velikaša.

RAZVITAK TURIZMA

Ljepotu Starog Slankamen prepoznali su mnogi ljubitelji prirode, odmora i ribolova te Stari Slankamen postaje sve poželjnije turističko odredište, jer kako

drugačije objasniti da mjesto sa 650 žitelja i 200 domaćinstva ima više od 500 vikendica. U Starom Slankamenu se nalazi izvor tople, ljekovite vode bogate mineralima, čija je prva analiza urađena u Beču 1905. godine, stoga su prve toplice u Vojvodini osnovane u Slankamenu 1906. godine, a danas predstavlja važan rehabilitacijski centar. Veliki broj vikendica, kao i rehabilitacijski centar, uvjetovali su ubrzani turistički razvoj Slankamena posebice u zadnjih 10 godina. Restorani, ribolovačke čarde, prodavaonice, pekarnice, prenoćišta, iznajmljivanje čamaca, organizirana krstarenja Dunavom i Tisom pružaju sav komfor onima koji žele posjetiti ovo mjesto. Preko ljeta pojavljuju se mnoge pješčane plaže na obali i na dunavskim otocima koji su karakteristični po bijelom dunavskom pijesku.

Jedan od važnijih projekata u skorijoj budućnosti jest spajanje znanosti i turizma u obliku otvaranja muzeja na otvorenom »Leslend«. Lesni profili na obrocima Fruške gore kod Slankamena čuvaju prikaze klimatskih promjena od ledenog doba do danas. Ovaj lokalitet spada u jedan od tri najvažnija lokaliteta ovoga tipa u svijetu i predmet je istraživanja znanstvenika iz cijelog svijeta, a prvi zapisi o njegovom istraživanju urađeni su prije 280 godina. Razgledanje slojeva različitih razdoblja stvaranja zemljine kore u proteklih 800.000 godina privlači pažnju ne samo znanstvenika već i mnogobrojnih turista. Od 2007. godine lesne zaravni se nalaze u prvoj kategoriji prirodnih dobara Srbije.

Dvije velike marine za čamce, kao i bezbroj čamaca vezanih uz obalu, govori da se većina turista i vikendaša upravo odlučuje za vožnju Dunavom i Tisom i za ribolov. Premda u Slankamenu postoje profesionalni ribari, spoj dvije velike rijeke i veliki broj dunavaca ostavlja velike mogućnosti i kvalitetnu ribu onim ribolovcima koji se malo potrudu. Odmor, vikend ili makar dolazak na jedan dan predstavlja zagarantirani užitek za svakog posjetitelja bilo da se odluči za plovību, razgledanje lesnih zaravni i utvrde, kupanje ili ribolov, zato svatko tko želi miran i zanimljiv odmor treba posjetiti Stari Slankamen.

Dario Španović

Novi Slankamen

Koncem 18. stoljeća (1793.) dolazi do osnivanja Novog Slakamena koji je naseljen Hrvatima s područja Dalmacije i Like. Od osnutka pa sve do 1995. godine Hrvati u Novom Slankamenu čine 80 posto stanovništva, dok je u Starom Slankamenu skoro polovica stanovništva hrvatske nacionalnosti. Progon Hrvata počeo je nasilnim skidanjem hrvatske zastave 2. svibnja 1991. godine sa zgrade Hrvatskog doma u Novom Slankamenu. Paljenje starih hrvatskih knjiga, uništavanje stare i izuzetno vrijedne kolekcije slika iz Hrvatskog doma, silovanja, batinjanja, otkazi, podmetanje bombi i pucanje po kućama doveli su do iseljavanja najvećeg broja Hrvata, kojih je danas ostalo oko 20 posto.



IZLOŽBA »DUNAVSKI DIJALOZI« U PETROVARADINU



Susretanje umjetničkih ideja

Izložba promovira ideju da se u Novom Sadu ustanovi festival umjetnosti koji će biti fokusiran na stvaralaštvo umjetnika iz Dunavske regije

Umjetnost ne poznaje prepreke, niti jezične niti neke druge, ona ne može promijeniti svijet ali ga svakako može učiniti boljim i podnošljivim. O tome svjedoči i otvorenje izložbe pod nazivom »Dunavski dijalozi«. U petak, 31. kolovoza, na četiri lokacije u Petrovaradinu otvorena je izložba pod ovim nazivom s ciljem da se predstavi ideja da se u Novom Sadu ustanovi festival umjetnosti koji će biti fokusiran na Dunavsku regiju. Fundacija Brtka – Kresoja, Art club, galerija »Gradić« i galerija »Jelačić« bili su domaćini izložbe i u njihovim prostorima izlažu: *Peter Markus, Mira Brtka, Anikó Robitz, Bálint Szombathy, Lazar Marković, Simon Kaci i Maja Erdeljanin*. Ove godine upriličen je susret umjetnika iz Mađarske i Srbije, kroz suradnju novosadske galerije Bel art i budimpeštanske Erlin galerije, a izložba ima usporedni karakter kroz izlaganje skulptura, fotografija, grafika i video materijala.

UMJETNIČKI DIJALOG

Predstavljajući koncept ovog prvog, probnog festivala, nje-

gov selektor i likovni kritičar *Sava Stepanov* naglasio je kako se putem festivala afirmira ideja definirana naslovom manifestacije. Dunav, njegove obale i mostovi, shvaćen je kao geografski podatak, ali i kao mogući simbolički podstrek za formiranje jedne zanimljive prezentacije aktualnosti u umjetnosti zemalja podunavske regije. Ideja festivala je da Novi Sad postane mjesto susretanja, prezentiranja i razmatranja najrazličitijih umjetničkih ideja i sadržaja, kao mogućnost međusobnog upoznavanja, suradnje, uvažavanja, toleriranja različitosti, umjetnika i umjetnosti kulturološki bogate i raznovrsne Dunavske regije. Ovakav način izlaganja pokraj sve bliskosti pojedinačnih personalnih umjetničkih senzibiliteta rezultira različitostima. Sve je zasnovano na komunikaciji, umjetnici vode otvorene dijaloge, otvaraju brojna pitanja o sličnim i različitim fenomenima svakidašnjice, govore o problemima pojedina i društva u tranziciji, o sudbinama naroda koji žive jedni kraj drugih.

IZLOŽBA U GALERIJ »JELAČIĆ«

U galeriji HKPD-a »Jelačić« predstavljene su slike i video radovi Maje Erdeljanin i Simona Kacija. Otvarajući ovu izložbu povjesničarka umjetnosti i kustosica Muzeja suvremene umjetnosti Vojvodine *Svetlana Mladenov* rekla je sljedeće: »Mi živimo u vremenu kada kažemo da postoje jako brze i dobre komunikacije, ali znam iz iskustva da ništa nije tako dobro kao kad je ta komunikacija osobna i izravna. Komunikacije su uglavnom interaktivne, ali ovakav dijalog dvoje umjetnika koji se nađu u istom prostoru je odličan. Ovaj festival je to omogućio. Ono što povezuje i razlikuje ovo dvoje umjetnika jest to da im je zajedničko doba u kome rade, način kako rade i razmišljaju, oni koriste nove tehnologije koje su u umjetnost ušle na velika vrata. Praktično ideju koju razvijaju u svojim slikama pokušavaju razvijati i kroz druge medije i vide kako to djeluje. Oboje se bave nekim urbanim temama, Simon Kaci je više okrenut čovjeku i ljudskoj figuri, predmetnom slikarstvu, dok Maja Erdeljanin razmišlja

više o jednom gradu, njegovoj atmosferi, arhitekturi, apstrakciji. Simon se bavi figuracijom, predmetima iz svakodnevnog života, ali je zanimljivo da on kadrira sliku i nikada vam ne daje cijelu sliku, stvarajući nam na neki način mistiku i pitanje što je to što je iza? On pomiče našu percepciju i dovodi nas u neko nestabilno stanje, što se osobito vidi u njegovim video radovima. Maja se na sasvim drugačiji način obraća gradu, kod nje je bitna boja i potez, ona toliko vjeruje u boju misleći da ona čak može biti i terapija. Ona koristi današnje vrijeme reklamiranja i mode, kao i moderne tehnike uz pomoć kojih je uspjela stvoriti neke virtualne gradove u kojima ona intervenira svoju boju u određenim dijelovima arhitekture. U svojim video radovima ona je prikazala male isječke grada, koristeći grad kao neko platno za njen akvarel. Oboje se slobodno kreću kroz prošireno polje umjetnosti, a taj ram slike ih ne ograničava da istražuju dalje«.

Izložba »Dunavski dijalozi« otvorena je do 19. rujna, a zainteresovani je mogu pogledati na spomenute četiri lokacije.

A. Jukić-Mandić

Smotra dječjih pjevača i zborova u Subotici

SUBOTICA – Smotra dječjih pjevača i zborova u organizaciji Hrvatske glazbene udruge »Festival bunjevački pisama« bit će održana večeras (petak, 7. rujna), u Velikoj vijećnici Gradske kuće, s početkom u 20 sati.

Program ovogodišnje, VIII. smotre, činit će 15 točaka, u kojima će nastupiti djeca dobi od 7 do 15 godina iz Subotice i okolnih mjesta, koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Program će biti izveden uz glazbenu pratnju Dječjeg festivalskog orkestra, pod ravnanjem profesorice *Mire Temunović*.

Ulaznice po cijeni od 250 dinara mogu se kupiti pozivom na broj telefona 060/016-11-67, ili prije početka koncerta.

Komad Ive Brešana u somborskom teatru

SOMBOR – Prva premijera u ovoj sezoni Narodnog kazališta u Somboru je komad hrvatskog pisca *Ive Brešana* »Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja«. Komad je režirao *Kokan Mladenović*. Premijera je večeras (petak 7. rujna) u 20 sati. Brešan je prvi veliki uspjeh doživio 1971. godine upravo komadom »Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja«. Drama, koja je tri godine kasnije adaptirana u istoimeni film *Krste Papića*, zaslužna je za uvođenje fraze Mrduša Donja u hrvatski rječnik, čime se opisuju manifestacije totalitarnih i drugih ideologija u malim mjestima.

Z. V.

Počinju »Vinkovačke jeseni«

VINKOVCI – Ovogodišnje 47. vinkovačke jeseni održat će se od 7. do 16. rujna pod geslom »U kolu i oko njega«, piše Hina. Folklorne večeri, koje počinju danas, kao uvodna priredba Vinkovačkih jeseni, oslikat će zajedništvo građanskog i folklornog naslijeđa grada na Bosutu. Kroz pet folklornih večeri na Vinkovačkim jesenima nastupit će brojni KUD-ovi.

Zadnjega dana manifestacije, u nedjelju, 16. rujna, ulicama grada do stadiona »Cibalije« formirat će se kolo sudionika svečanog mimohoda 47. vinkovačkih jeseni kojih će biti oko četiri tisuće, ali i građana Vinkovaca i njihovih gostiju. Kolo bi, prema procjenama, moglo biti dugo oko tri kilometra.

Od 14. do 16. rujna trajat će i 10. vinkovački sajam gospodarstva i obrtništva na kojem se očekuje stotinjak izlagača iz Vukovarsko-srijemske županije, Hrvatske i regije.



Posljednjeg dana Vinkovačkih jeseni u večernjim satima održat će se i veliki humanitarni koncert na kojem će nastupiti *Miroslav Škoro*, a sav prihod namijenjen je Udruzi osoba s invaliditetom »Bubamara« i zajednici »Vjera i svjetlo«.

Smotra hrvatskih tamburaških sastava u Ljutovu

LJUTOVO – Smotra hrvatskih tamburaških sastava, četvrta po redu, bit će održana u nedjelju, 9. rujna, u Domu kulture u Ljutovu. Na smotri će sudjelovati pet tamburaških sastava. »Nažalost, ove godine nećemo imati goste iz inozemstva, uglavnom iz ekonomskih razloga, ali tradicija održavanja smotre mora se nastaviti i u ovim teškim uvjetima. Jamčimo dobru tamburašku glazbu i dobru zabavu«, kaže za HR *Marinko Šimić*, voditelj tamburaške sekcije HKUD »Ljutovo«, koja organizira smotru. Početak je u 20 sati, a ulaz je slobodan.

Obljetnica bereških vatrogasaca

BEREG – Dobrovoljno vatrogasno društvo »Bački Breg« iz Berega u nedjelju, 9. rujna, obilježava 100 godina postojanja društva. Tim povodom pripremljen je program koji će početi svečanom svetom misom u crkvi svetog Mihovila, na kojoj će biti posvećena i zastava društva. Nakon toga bit će održana svečana akademija uz dodjelu priznanja i odlikovanja. Gosti na proslavi bit će predstavnici vatrogasnih saveza Srbije i Vojvodine, dobrovoljnih vatrogasnih društava i profesionalni vatrogasci iz Sombora, kao i predstavnici prijateljskih društava iz Hrvatske i Mađarske.

Z. V.

»HosanaFest« u Subotici

SUBOTICA – Sedmi po redu Festival hrvatskih duhovnih pjesama – »HosanaFest« bit će održan u nedjelju, 23. rujna, u Dvorani sportova u Subotici. Nastupit će 15 izvođača iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Vojvodine. Cijena ulaznice je 200 dinara. Festival je humanitarne naravi, a prihodom od ulaznica pomaže se rad Humanitarno-terapijske zajednice »Hosana« u blizini Žednika.

»Molimo Subotičane koji su u mogućnosti i htjeli bi primiti nekoga od gostiju na smještaj za »HosanaFest« (22. i 23. rujna 2012.). U pitanju je prenočište, objedi i eventualno prijevoz do Zajednice »Hosana« i Dvorane sportova. Prijaviti se možete na kontakt telefon 064/4616-394«, navodi se u priopćenju organizatora Festivala.

Jubilarni Rešetarački susret pjesnika

REŠETARI – Jubilarni XV. rešetarački susret održat će se u subotu, 15. rujna, u Rešetarima i na njemu će sudjelovati hrvatski pjesnici iz Hrvatske i inozemstva, među ostalim i iz Srbije. Susret će se održati pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske i uz već tradicionalnu potporu Hrvatske matice iseljenika.

U okviru susreta bit će predstavljen zbornik mladih pjesnika »Moj dan«, zbornik XV. rešetaračkoga susreta pjesnika »Vez porubljen snom i zavičajem«, te knjiga »Kaskade života« *Slavice Božičević* iz Švedske.

KPZH »ŠOKADIJA« ORGANIZIRALA VI. MEĐUNARODNU LIKOVNU KOLONIJU »SONTA 2012.«

Dunav je vječito nadahnuće

»Šokadijin« fundus obogaćen s dvadesetak vrijednih slika, a umjetnici sa sobom ponijeli punu dušu ugodnih dojmova



Izložba na otvorenom



Akademijski slikar Nino Kusturica

Na samoj obali Dunava, u prekrasnom ozračju vikend-naselja »Staklara« sončanskog Udruženja građana-vikendaša »Dunav-Staklara«, u subotu, 1. rujna, održan je VI. saziv međunarodne likovne kolonije »Sonta 2012.« u organizaciji Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija«. Pozivu organizatora odazvali su se umjetnici, članovi

Hrvatske likovne udruge »Croat« iz Subotice – Šandor Kerekeš, Sofija Čović i Janoš Nađpastor, »Likovne grupe 76« iz Sombora – Cecilija Miler i Marta Libić, slikarica i likovna pedagoginja Marta Peštalić iz Segedina, Republika Mađarska, te Jozo Pišković i Juro Marić iz Slavenskog Broda, Josip Dekan iz Belog Manastira i Ana Tudor s Hvara, Republika Hrvatska. Pokraj dvoje članova likovne sekcije organizatora, Stipana Lukića i Bare Dobraš, u radu kolonije sudjelovao je i akademski slikar iz Apatina Nino Kusturica.

MUZE NA OBALI

Uz srdačnu dobrodošlicu sudionicima i tradicionalni seljački doručak u prirodi, koloniju je otvorio predsjednik KPZH »Šokadija« Zvonko Tadijan. Otvorenju kolonije nazočio je i čarobnjak u obradi drveta, živa legenda Švedske, Nils Frenning, a cjelodnevno se družio s organizatorima i umjetnicima i književnik i likovni kritičar iz Apatina Zoran M. Mandić. Poslije doručka umjet-

nici su na obali Dunava potražili svoje muze, a ekipa domaćina potrudila se da im ništa ne nedostaje. U pozitivnom ozračju i uz povremeni zvon tambura TS KPZH »Šokadija« svoje vizije su vrlo uspješno prenijeli na platna.

PODIZANJE RAZINE

Poslije radnog dijela uslijedilo je druženje uz riblji paprikaš i tamburaše, te uz zdravičarske riječi domaćina i gostiju, a predsjednik »Croat« Josip Horvat uručio je »Šokadiji« sliku, dar subotičke umjetnice Katarine Mandić, koja je iz osobnih razloga bila spriječena u dolasku na ovogodišnju koloniju. Organizatoru, KPZH »Šokadija«, s kolonije je ostalo dvadesetak vrijednih slika, a umjetnicima ugodna sjećanja na boravak u Sonti. Predsjednik »Šokadije« Zvonko Tadijan izrazio je zadovoljstvo odzivom slikara i kvalitetom nastalih radova. »Drago mi je što smo uspjeli okupiti ovako jaku ekipu. Ostale su nam vrijedne slike, a mi ćemo u suradnji s Kulturnim centrom Apatin

nastojati organizirati i nekoliko izložbi. Nadam se da su svi iz Sonte otišli prezadovoljni, a mi se već od sutra okrećemo planiranju kolonije 'Sonta 2013.'. Mislim da sada već možemo razmišljati i o novom podizanju razine kvalitete ove naše manifestacije tako što ćemo nastojati organizirati dvodnevno, ili možda i trodnevno okupljanje«, kaže Tadijan.

I. Andrašić

Prijatelji Dunava i čovjeka

»Na 'Šokadijinoj' koloniji sam prvi put i vrlo sam ugodno iznenađen. Prije svega, domaćini su odabrali najbolji mogući ambijent, koji jednostavno puni duše nas umjetnika. Pri samom okupljanju osjetio sam onaj pozitivni naboj i znao sam da sam u društvu prijatelja Dunava i prijatelja čovjeka. Ovaj događaj daleko prevazilazi interni, lokalni značaj i znatno doprinosi dobrom glasu ne samo Sonte, nego i općine Apatin u sferi kulture«, kaže akademski slikar Nino Kusturica.

Emotivni naboj

»Rođen sam u Sonti i razumljiv je ovaj moj posebni emotivni naboj«, kaže poznati hrvatski slikar naviac Josip Dekan. »Srce mi je zaigralo jutros na okupljanju, jer vidim da se u mojoj Sonti radi upravo ono, što će svoje rezultate ostaviti nekim budućim generacijama i što će zauvijek svjedočiti o našem bitku na ovim prostorima. Najviše me raduje što se iz godine u godinu podiže i kvaliteta urađenih slika, što mi govori o ozbiljnosti pristupa od strane organizatora«.

LIKOVNA KOLONIJA »COLORIT« U SOMBORU

Razigrana igra boja

Na koloniji je sudjelovalo 17 umjetnika, a likovna zbirka HKUD-a »Vladimir Nazor« postala je bogatija za 25 umjetničkih djela

Likovna sekcija Hrvatskog kulturno umjetničkog društva »Vladimir Nazor« bila je u subotu 1. rujna organizator i domaćin likovne kolonije »Colorit«, koja je održana po 12. put.

Pozivu da sudjeluju u ovoj koloniji odazvalo se 17 umjetnika, jedanaest je stvaralo na koloniji, a šestero je bilo spriječeno, ali je poslalo svoje radove. Likovna zbirka HKUD-a tako je bogatija za 25 umjetničkih djela. U radu kolonije sudjelovali su umjetnici iz Subotice i Sombora, te iz Hrvatske.

RAD U SREDIŠTU GRADA

Ovoga su puta organizatori iz praktičnih razloga odlučili da umjesto nekog od okolnih salaša ili bungalova umjetnici stvaraju u Hrvatskom domu u središtu Sombora. Međutim, to umjetnicima nije bila prepreka da se na njihovim slikama, osim urbanih, nađu i prepoznatljivi motivi bačke ravnice. *Andelka Dulić* iz Subotice na koloniji »Colorit« sudjeluje po drugi put, a tema njezinog rada bila je zgrada somborskog teatra.



»S pročelnikom likovne sekcije *Janošom Radukom* sreća sam se prije nekoliko godina na jednoj od kolonija, pozvao me je prošle godine, ja sam se rado odazvala i eto me u Somboru i po drugi puta. Prošle godine lijepo smo ovdje u Somboru radili, družili se i to je jedan od razloga što sam došla i ove godine, drugi razlog je ljubav prema slikarstvu, a treći razlog je grad Sombor za koji mislim da je prekrasan. Kada gostujete na nekoj koloniji red bi bio raditi motive autentične za to podneblje. S druge strane ja sam iz Subotice, grada koji je ostao bez svog teatra. U

posljednje vrijeme dosta sam slikala subotičko kazalište, pa eto na koloniji u Somboru somborsko kazalište«, pojašnjava *Dulićeva*.

RAZMJENA ISKUSTAVA

Ivana Todorović rođena je Podgoričanka, ali je po majci Somborka. U Sombor se preselila prije pola godine i za kratko vrijeme ovo joj je duga kolonija u Somboru na kojoj sudjeluje. »Sasvim slučajno sreća sam gospodina Raduku, vidio je jednu moju sliku koja mu se dopala i tako sam pozvana na koloniju. Radim kombiniranom

tehnikom i meni za sliku treba puno više vremena od onoga koliko imam na koloniji, tako da sam donijela ranije urađenu sliku. Radim segmentalno, prvo lijepim materijale, oni se suše i nakon toga nanosi se boja«, pojašnjava *Ivana*, inače magistrica slikarstva i dodaje kako je svaka kolonija jedno posebno iskustvo.

»Upoznajete kolege, vidite kako i što oni rade, razmjenjujete iskustva. Nije bitno je li kolonija u gradu, u nekoj kući, na otvorenom, bitna je atmosfera i energija među umjetnicima«, zaključuje *Ivana*.

KVALITETNI RADOVI

Redoviti sudionik kolonije »Colorit« je somborski slikar *Stipan Kovač*. »Za danas sam imao poziv za koloniju u Sonti, ali s obzirom da sam ovdje redovan sudionik ipak sam se odlučio za ovu koloniju. Radim pejzaže, salaše i tome sam ostao vjeran i na ovoj koloniji«, kaže *Kovač*.

David Kecman Dako, koji je likovnoj koloniji prisustvovao kao pisac i književni i likovni kritičar, kaže kako je bio ugodno iznenađen radovima nekih od slikara čije stvaralaštvo poznaje. »Ovo je izložba koja bi se mogla svugdje prikazati«, kazao je *Kecman*.

Svim sudionicima kolonije zahvalio je predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« *Mata Matarić*, koji je umjetnicima uručio i zahvalnice za sudjelovanje na ovogodišnjem »Coloritu«. Slike nastale na koloniji postat će dio umjetničke zbirke HKUD-a »Vladimir Nazor«, a mnoge od njih obradovat će prijatelje ove udruge u Hrvatskoj u drugim krajevima.

Z. Vasiljević



Sudionici kolonije i domaćini

»TAJANSTVENOSTI TRAG« STIPANA BEŠLINA

»Dušo, spremi se i pozdravi u šumi srnu«

Stih uzet za naslov, iz pjesme »Tužan dan«, spada među posljednje što ih je napisao prerano preminuli pjesnik *Stipan Bešlin* (Bački Monoštor, 1920.–1941.), budući da ondje sublimirana dramatična slutnja skorog kraja, dirljivo i bolno oslikava njegov životni put i sudbinu. Objavljena je, u drugoj po redu, Bešlinovoj zbirci, pod naslovom »Tajanstvenosti trag«, nakladom UG Urbani Šokci, Sombor (2011.), s još 70 ondje tiskanih pjesama što su ih priredile, uredile i predgovorile *Sanja Vulić* i *Marija Šeremešić*.

Njihovim hvale vrijednim zalaganjem i učinkom dobili smo zbirku pjesama, obogaćenu za više desetina novih, do sada nepoznatih pjesama, koje skupa s onima već objavljenima, čitatelja nagrađuju uzbudljivom ljepotom darovite pjesničke riječi, provodeći nas kroz mnoge izazove kojima je u prošlosti bio, a i danas je, izložen mnogi osjetljiv pojedinac iz hrvatskog puka u vojvođanskom podneblju. Ovom zbirkom ponudile su nam znatno više od Bešlinovih osobnih raspoloženja, uz pjesme vjerskog nadahnuća ili, recimo, njegova pjesničkog doživljaja ravničarskog krajobraza. Tomu je, dobro, pridonijela odluka priređivačica da se pjesme ne poslože kronološki, prema datumu nastanka ili prvog objavljivanja, nego tematski, sublimirajući na taj način njihov učinak.

ŽIVOTNA PUTANJA

Posvjedočile su i o tome kako će životna putanja, još od dječake dobi nacionalno rano osviještenoga pjesnika *Stipana Bešlina*, u sudaru s nenaklonjenim, pače neprijateljski nastrojenim okruženjem, kroz pojedinačne incidente, postupno i

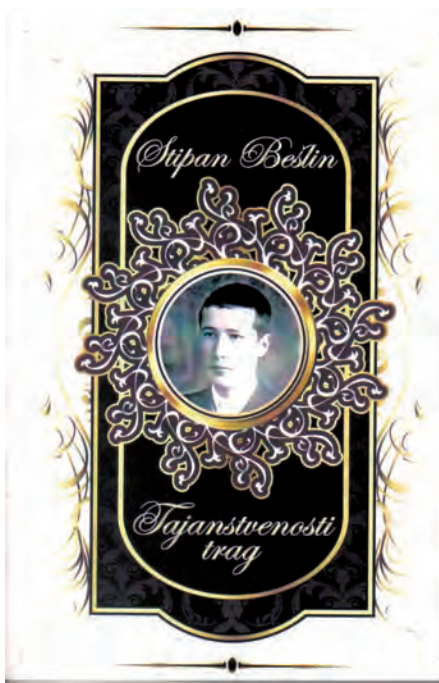
zakonomjerno eskalirati, ne samo u dramatično posloženo slijed pojedinosti, već će ga s neprimjerenom zabranom vlasti, kada je udaljen iz svih škola u zemlji, surovo gurnuti u stanje stalnog stresa, što pospješuje tešku bolest, ubrzavajući neminovan njegov ljudski slom, sve dok sasvim ne prijeđe u okrilje smrti.

Osim u spomenutoj, i u drugim je pjesmama *Stipana Bešlina* zastupljena slutnjom skorog kraja nadahnuta pjesnička misao. Treba istaknuti, ovakvo je pjevanje zamjetno i u stihovima još nekih kratkoživućih hrvatskih pjesnika, spomenimo se samo *Janka Polića Kamova* (1886.–1910.), *Fran Galovića* (1887.–1914.) i *Antuna Branka Šimića* (1898.–1925.). U Bešlinovoj pjesmi »Mome dragom Aleksi Kokiću«, ovo se stajalište, također, očituje: »Odavna se prijete crne slutnje meni, / Patnici što prođu, bijeda, to smo mi. / I sve tako ... i ja s žutim jabukama / uskoro ću doći tu, gdje si i ti.«

Zapazimo još nešto. Subjekt ove poezije nije definiran kao čuđenje u svijetu, premda su mu oči, velike i nijeme, rasle pored tolikih, njemu osobno zacijelo neželjenih i bolnih pojava. Ipak, zainteresiran i za sebe morao je i sam postati predmetom vlastita motrenja: poseže za zrcalnom samoidentifikacijom, gleda sebe u ogledalu (što će u naše vrijeme postati jednom od ključnih riječi postmoderne!), spajajući dvije funkcije – subjekta koji govori i objekta o kojem se govori.

LIRSKO I KOLOKVIJALNO

Tražeći spoj ranije tiskanih i poznatih pjesama s onima koje



su nakon Bešlinove smrti ostale neobjavljene, radi čega im je prijetio zaborav i nestanak *Sanja Vulić* i *Marija Šeremešić* odlučile su se tematski im potražiti i odrediti mjesto, a tako nastalu zbirku naslovili su s »Tajanstvenosti trag«, prema istoimenoj pjesmi: »Probudi česmu mukli bat. / U noć me mljivu otkucne sat. / Iz gnijezda ptica protegne vrat. / Svud šuma tamna. Nepovrat. / Zablita tugom trave vlat. / Jezivo drumom zatopće hat. / Popne se zvijezdom još jedan kat. / Tru-

Premda je bio rođeni ikavac *Stipan Bešlin* piše normiranim hrvatskim književnim jezikom, a svoje pjesme objavljuje u uglednijim hrvatskim listovima i časopisima. O stihovima darovitog pjesnika koji je preminuo u dvadeset prvoj godini života, razmatrajući njegovu pjesničku i ljudsku sudbinu pisali su *Matija Evetović*, *Bela Gabrić*, *Ivan Keravin*, *Juraj Lončarević*, *Vinko Nikolić*, *Ante Sekulić*, *Ivan Szabatkai*, *Michal Zolerek* i dr.

ne u zemlji mrtvi brat. / Na grobu spava sunovrat.«

U Bešlinovoj predodžbi svijeta očito je narod osnova svega, u njemu prepoznaje ognjište ljudskog identiteta, izvor sigurnosti i povjerenja, kroz povijest oblikovanih značenja i genetskih (narodnih) kodova. Tako senzibiliziran prema kolektivitetu, osjećajući njegova iskušenja i muke, on je radi njega spreman izgubiti i sebe sama. Stoga su priređivačice, spajajući lirski i kolokvijalni diskurs pjesnika i dva tipa osobna iskustva, povezujući pojedinosti iz Bešlinove svakodnevice i onirički njegov svijet, s ovom knjigom posvjedočile o pretvorbi njegovih ljudskih izazova, a za nekoga i možebitnih slabosti, u pjesničku snagu. Pokazujući čitatelju i fatalni čas kada pjesnički tekst, toga još u djetinjoj dobi izopćenika i bolesnika, (p)ostaje jedini mogući prostor egzistencije subjekta, kao u pjesmi »Duša«, gdje transcendirira do utopijske vjere u moć riječi: »I nije me briga. / Smrt odnijet neće nadahnuće svako. / Ostat će bitno. To je duša. / To je vapaj tijela u visine plave. / Za vječnošću i za prostorima / ljubavi i sreće.«

Život *Stipana Bešlina* i njegovo pjesničko djelo, prema uvidu i u izboru *Sanje Vulić* i *Marije Šeremešić*, što su ga one i obrazložile u podužem pristupnom tekstu »Slijeđenje tajanstvenosti traga«, nije samo ispunilo prazan prostor hrvatskog pjesništva u Vojvodini, u razdoblju moderne, sučeljavajući ovdje stjecano iskustvo smrti i smisla čovjekova života s jezikom i narodom kojemu pripada, već je još jednom otvorilo i danas aktualna pitanja egzistencije jedinke i kolektiviteta, jezika i života i njihova smisla.

Milovan Miković

PREDSTAVLJENA FOTOMONOGRAFIJA IVANA IVKOVIĆA IVANDEKIĆA »KLAPIM«

Spoj tradicionalnog i suvremenog

Fotomonografija subotičkog filmskog i fotoamatera Ivana Ivkovića Ivandekića »Klapim« predstavljena je 30. kolovoza, u velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo«. Knjiga je objavljena u nakladi Hrvatskog akademskog društva iz Subotice. O knjizi su govorili predsjednik HAD-a Slaven Bačić i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov, a na predstavljanju fotomonografije nastupio je i glazbeni sastav »Hajo«.

Ivan Ivković Ivandekić počeo se intenzivnije baviti snimanjem filmova i fotografija nakon 2000. godine, a snimio je šest kratkih igranih i devet dokumentarnih filmova. Dobitnik je više nagrada na festivalima amaterskog filma, a jedno od najzapaženijih ostvarenja ovoga autora je kratki igrani film »Klapim«, koji je na Međunarodnom festivalu amaterskog filma »ŽISEL« u Omoljici 2004. osvojio Grand Prix za najbolji film, kao i nagrade za najbolju režiju, scenarij, montažu i najbolju žensku ulogu. Ivan Ivković Ivandekić imao je autorske filmske večeri u Subotici i



Zagrebu, a samostalne izložbe fotografija u Tavankutu, Subotici i Vinkovcima.

Predstavljajući knjigu, Slaven Bačić je istaknuo kako ovu fotomonografiju karakteriziraju dvije stvari – spoj suvremenog i tradicionalnog, te povezivanje Hrvata s obiju strana Dunava na jedan poseban način.

»Najizraženije u knjizi je ono što je i karakteristika filmova ovog autora, kao i njegovih izložbi, a to je dosta rijedak spoj tradicionalnog i suvremenog. To se dobro uočava kroz cijeli njegov rad, a s druge strane, autor na poseban način želi povezati Hrvate s obiju strana Dunava. Slikom priča o Bunjevcima u Subotici, ali

slikom priča i o Šokcima iz Slavonije. Izdavač knjige je Hrvatsko akademsko društvo, tiskanje knjige su pomogli i brojni donatori, a veći dio sredstava je osigurao autor iz vlastitih sredstava. To govori o njegovoj velikoj ljubavi prema tome što radi, jer ovo nije profitabilni, nego kulturni projekt«, rekao je Slaven Bačić.

Govoreći o radu autora, Tomislav Žigmanov je naglasio kako je riječ o osobi koja ne štedi sebe, svoje vrijeme i talente koje je ugrađivao i još uvijek ugrađuje da se vlastiti svijet njegova života i zavičaja, njegovog obiteljskog i mjesnog svijeta sačuva, da se ono vrijedno zabilježi i da se onda kao takvo prenese i drugima.

»Fotografija izdvaja tren, tako i u ovoj knjizi, ako je to pogled djeteta, onda je to izražena čednost, ukoliko je prikazana skupina ljudi, onda je to odraz određenog običaja, a ukoliko je to prikaz krajolika, onda je to zaustavljeni trenutak u prostoru. Autor je prikazao i svijet zavičaja u dijelu knjige koji se tiče salaša, te fotografije govore kako su ta mjesta boravka visoko narušena. Autor govori i o ishodištima našeg svijeta, to govore fotografije s područja Hercegovine, Sinja i s područja Slavonije, a velika cjelina u knjizi jesu i fotografije vezane uz temu običaja. Autor prikazuje okvir našeg popudbinskog naslijeđa, ali u suvremenom svijetu, kada na taj okvir djeluju modernizacijske silnice.«

Na koncu promocije, publici se obratio i autor fotomonografije.

»Temelj mog rada, ideja vodilja je vrijeme prošlo – vrijeme sadašnje. Pravio sam taj spoj prošlosti i sadašnjosti i nastojao sam na pojedinim fotografijama prenijeti tu atmosferu. Možda imam malo više sklonosti prema fotografiranju etno-dokumentarnog, jer vidim da život prolazi, a tamo gdje prestaju riječi, ostaje fotografija«, rekao je Ivan Ivković Ivandekić.

Z. Sarić

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske objavljuje

Javni poziv za dodjelu potpora za poticanje književnoga stvaralaštva u 2013. godini

1. Ministarstvo kulture dodjeljivat će potpore autorima za:

književno-umjetnički rad; prijevode na hrvatski jezik djela koja predstavljaju opća kulturna dostignuća; književnopovijesni rad na pripremi sabranih, odabranih i kritičkih izdanja djela hrvatskih autora. Potpora se neće dodjeljivati autorima za publicistička i stručna djela te za pripremu znanstvenih radova.

2. Pravo podnošenja ponuda na Javni poziv imaju fizičke osobe, državljani Republike Hrvatske.

3. Dodjeljivat će se sljedeće potpore:

godišnje potpore u pojedinačnom iznosu od 84.000,00 kn bruto; polugodišnje potpore u pojedinačnom iznosu od 42.000,00 kn bruto; tromjesečne potpore u iznosu od 21.000,00 kn bruto. Potpore će se isplaćivati autorima u mjesečnim obrocima od 7.000,00 kn bruto. Autori se nemaju pravo prijaviti na Javni poziv za poticanje književnoga stvaralaštva prije nego što bude objavljena knjiga za koju su zadnji put koristili ovu potporu.

4. Uz prijavnicu, kratki životopis i bibliografiju, autori su dužni dostaviti detaljan opis projekta – sinopsis, ogledni arak te prijedlog plana realizacije.

Potrebno je dostaviti dvije recenzije prijavljenoga autorskog projekta. Recenzenti moraju biti relevantni stručnjaci za navedena područja i to:

književni kritičar ili teoretičar; urednik ili izdavač. Autori koji se ponovno prijavljuju moraju uz svoju prijavu dostaviti zadnju objavljenu knjigu za koju su koristili potporu za poticanje književnog stvaralaštva.

5. Sve u roku pristigle ponude s potpunom dokumentacijom razmotrit će posebno formirano povjerenstvo te uputiti prijedlog ministrici kulture koja će donijeti odluku o dodjeli potpora autorima.

S korisnikom potpore za poticanje književnoga stvaralaštva sklopit će se ugovor kojim će se urediti prava i obveze autora i Ministarstva.

6. Ponude sa svom traženom dokumentacijom mogu se poslati poštom ili osobno predati u Ministarstvu kulture, Zagreb, Runjaninova 2. Prijavnice se mogu dobiti u Ministarstvu kulture i na internetskoj adresi www.min-kulture.hr.

Nepotpune ponude neće biti razmatrane.

Priložena dokumentacija neće se vraćati podnositeljima, ali ju je moguće preuzeti u Ministarstvu kulture do kraja godine.

7. Ponude na ovaj javni poziv mogu se podnositi od dana objave do 15. rujna 2012. godine.

PRVA GODIŠNJICA SVETIŠTA U MOROVIĆU

Veliki broj hodočasnika

Srijemski biskup mons. Đuro Gašparović proglasio je 2. rujna 2011. godine novim ekumenskim marijanskim hodočasničkim svetištem crkvu romaničko-gotičkog stila iz XII. stoljeća na groblju u Moroviću, pod nazivom svetište »Marije Pomoćnice kršćana i duša u čistilištu«. U ovoj se crkvi nalazi pokrajnji tirolski oltar koji prikazuje duše iz čistilišta koje hvataju Mariju Bogorodicu za skute, tražeći njezin zagovor, za izbavljenje iz čistilišnih muka. Ovo sveto mjesto otvoreno je svim kršćanima, ono je ekumensko u svojoj biti jer je Marija Bogorodica, majka svih koji su kršteni u bilo kojoj crkvi.

U nedjelju, 2. rujna, obilježena je godišnjica od proglašenja ove crkve marijanskim svetištem. Svetu misu predvodio je generalni vikar Srijemske biskupije mons. Eduard Španović uz nazočnost svećenika vlč. Stjepana Kljajića, župnika u Indiji, vlč. Mire Tomasa, župnika u Nijemcima i vlč. Nikice Bošnjakovića, župnika u Šidu. Pored velikog broja vjernika, kako iz Šida tako i iz okolnih mjesta, misnom slavlju nazočio je i veliki broj hodočasnika iz Republike Hrvatske: Vrpolja, Nijemaca, Županje, Slavenskog broda, Osijeka, Vinkovaca, Zagreba, Đeletovaca, Komletinaca, Podgrada, Lipovca, Soljana... Svečanu notu misnom slavlju dao je crkveni zbor iz Vrpolja.

U svom obraćanju nazočnima, vlč. Bošnjaković je istaknuo: »Po našoj molitvi i zagovoru Bogorodice, bit će otpušteni grijesi svađe, ovisnosti, ubojstva, samoubojstva, rastave, nevjere, bluda, pobačaja, spiritizma, magije, jer zbog ovih i mnogih drugih neispovjedenih i neokaljenih grijeha, pokojni trpi u čistilišnim mukama kako bi bili dostojni ući u Kraljevstvo nebesko«.

Generalni vikar srijemskog biskupa, mons. Eduard Španović izjavio je poslije svete mise da biti u Moroviću znači otkrivati i živjeti svoj identitet.

»Ovdje u ovom svetištu, i u Moroviću kao župi, osjećamo svoje duboke korijene koji sežu puno stoljeća unatrag i pored trenutno malog broja vjernika, a on je na poseban način rezultat

posljednjeg rata. Danas smo se ponijeli poviješću koja je velika i silna. Ne slavimo ovdje samo silnu i veliku povijest, nego je ovo i garancija za budućnost. Pokazuju se prvi rezultati ove ideje da se ovo staro svetište oživi«, kazao je mons. Španović.

S. Darabašić

Duhovna obnova na Tekijama

U Srijemskoj biskupiji po preporuci Papinskog vijeća za promicanje nove evangelizacije na Tekijama u svetištu Gospe Snježne okupili su se po peti put u ovoj godini vjernici i ljudi dobre volje biti dionici plodova duhovne obnove. U tom svjetlu održana je duhovna obnova u subotu i nedjelju, 1. i 2. rujna, na temu »Molitvom do vjere u godini vjere«.

Prvog dana duhovnu obnovu je vodio vlč. Nikica Mihaljević, župnik u Donjim Andrijevcima. Program ove duhovne obnove u subotu sastojao se od pobožnosti Gospi Tekijskoj i svete mise. Nakon svete mise pristupilo se euharistijskom klanjanju i duhovno-animacijskom programu. Voditelj duhovne obnove je u svome izlaganju prikazao važnost molitve u svakodnevnom životu, o potrebi molitve, kako nas molitva hrani, navodeći primjere o molitvi iz života svetaca i kako ih primijeniti u svakodnevnom životu.

Drugoga dana, u nedjelju, duhovnu obnovu je vodio vlč. Marin Knežević, svećenik Đakovačko-osječke nadbiskupije, kome je nadbiskup đakovačko-osječki dr. Marin Srakić povjerio od 2008. godine Pokret božanskog milosrđa i filijalnu kapelu u mjestu Ovčara, nedaleko od Đakova, uz koju je Pokret sagradio kuću koja je sjedište Pokreta. Vlč. Knežević je u svome izlaganju prikazao sve o milosrdnom Isusu kroz viđenje i razgovor svete Faustine s Isusom, koja je prikazala to kroz svoj dnevnik. Kroz taj dnevnik svete Faustine upoznao nas je s tri najvažnija svojstva Boga, a to su: njegova svetost, njegova pravednost, njegova ljubav i milosrđe. Na kraju ove najavljen je još jedan termin duhovne obnove u prvom tjednu listopada.

T. M.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Gradska uprava grada Subotice; Tajništvo za građevinarstvo i imovinu – služba za građevinarstvo u skladu s članom 50. Zakona o planiranju i izgradnji (Službeni glasnik RS, br.72/09, 81/09-ispravka, 64/10-us i 24/11) i čl.60-73. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade planskih dokumenata (Službeni glasnik RS, br.31/10,69/10 i 16/11).

oglašava

JAVNUPREzentacijunacRTaPLANaGENERALNE
REGULACIJE I – ZA ZONU GRADSKOG CENTRA I
UŽEG GRADSKE JEZGRE

Dana 11. rujna 2012. godine u 11 sati u Velikoj vijećnici stare Gradske kuće održat će se prezentacija Nacrta plana generalne regulacije i – za zonu gradskog centra i užeg gradskog jezgra.



VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 7. do 13. rujna 2012.

7. RUJNA 1464.

Nakon smrti vlastelina *Mihályja Szilágyija*, Subotica je sa svojim plodouživanjima prešla u posjed kralja *Mátyása Korvina*, koji ju daruje *Jánosu Pongrácu* iz Dengelenga, kao nagradu za njegove zasluge u borbi protiv Turaka u Bosni. Nakon njegove smrti (22. prosinca 1476.) grad nasljeđuje njegov sin *Mátyas*.

7. RUJNA 1863.

U ljeto navedene godine, nezamamčena suša pogodila je subotički atar; bunari su presušili, a usjevi i trava na pašnjacima su potpuno uništeni. Radi ublažavanja posljedica suše gradsko čelnništvo Subotice se zadužuje kod Nacionalne banke u Beču na iznos od 300 tisuća forinata. Oskudica i bijeda pogodila je oko 22 tisuće Subotičana.

7. RUJNA 1984.

Preminula *Matija Skenderović*, operna pjevačica, sopranistica, dugogodišnja prvakinja Ljubljanske opere i Opere Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu. Pjevačku karijeru započela je u Subotici uoči II. svjetskog rata, gdje po njegovu okončanju, završivši solo pjevanje, do 1951. predaje u Muzičkoj školi, a zatim se posvećuje pjevačkoj karijeri.

8. RUJNA 1653.

Prilikom pastoralnog obilaska Bačke župe, beogradski biskup *Mate Benlić* je u Bajmoku, u crkvi svetog Franje, krizmao 378 osoba. Pišući o svom putu po Bačkoj, među ostalim navodi kako je između Bajmoka i Đurđina bila podignuta nova crkva od drvene građe.

8. RUJNA 1925.

Subotičko »Sokolsko društvo« priredilo je proslavu tisućogodišnjice Hrvatskog kraljevstva, na kojoj su govorili pukovnik

Tomić, prof. dr. *Ivo Milić* i veliki župan *Dragoslav Đorđević*.

8. RUJNA 1968.

Na mjestu nekadašnjeg najstarijeg, ozloglašenog koncentracijskog logora Dachau, otkriven je spomenik žrtvama nacističkog terora i holokasta. Autor spomenika je Subotičanin *Nándor Glid* (1924.–1997.), renomirani kipar.

9. RUJNA 1785.

U Subotici je izbio požar širih razmjera, u kojem je do temelja izgorjelo 11 domova, među njima i dvor subotičkog župnika dr. *Stipana Ranića*.

9. RUJNA 1986.

Premino je *Ivan Pinkava*, violinist, koncertni izvođač i pedagog. Glazbu je učio u Subotici i Zagrebu, gdje je završio Akademiju. Bio je koncert-majstor Opere HNK, zatim Simfonijskog orkestra i Komornog orkestra Radio Zagreba, prva violina Zagrebačkih solista i profesor Muzičke akademije. Odgajao je plejadu mladih gudača. Rođen je 16. veljače 1912.

9. RUJNA 1988.

U Subotičkoj općini službeno je registrirano 4.735 nezaposlenih, na burzi rada, što je za 11 posto više nego u prethodnoj godini.

10. RUJNA 1944.

U noći između 10. i 11. rujna pripadnici »Subotičkog partizanskog odreda« eksplozivom su oštetili glavni pogonski stroj »Subotičke električne centrale«. Pored mraka u domovima mnogih Subotičana, desetak dana nije bila u funkciji javna rasvjeta, a onemogućen je rad više tvornica i poduzeća, te su zaposlenicima umanjene plaće.

10. RUJNA 1948.

Puštena je u opticaj novčanica od 500 dinara.

10. RUJNA 1957.

Desetak subotičkih kina u gradu i okolici, mjesečno posjeti oko 60 tisuća gledatelja.

10. RUJNA 1979.

U Zagrebu je u preminula *Jelka Asić*, prvakinja subotičkog kazališta. Tijekom tri desetljeća umjetničkog djelovanja ostvarila je bogatu galeriju raznovrsnih i sugestivnih ženskih likova u dramskim, opernim i operetnim djelima, na zagrebačkoj, subotičkoj i novosadskoj sceni. Pored glume i pjevanja, *Jelka Asić* bila je uspješna redateljica i pedagoginja. Rođena je u Zagrebu, 27. lipnja. 1922.

11. RUJNA 1987.

Potrošačka korpa »Subotičkih novina«, koja sadrži 27 najnužnijih artikala neophodnih četveročlanoj obitelji, od rujna 1983. do rujna 1987. poskupjela je 12 puta. Istodobno, plaće su povećane za oko 8 puta.

11. RUJNA 1987.

»Dječja banka«, koja posluje u sastavu subotičke »Kreditne banke« ima oko 20 tisuća štediša, a na njihovim se štednim ulozima nalazi oko 250 milijuna dinara.

12. RUJNA 1797.

Vojne postrojbe bačkih plemića, među kojima i onih iz Subotice, iz logora kraj Murske Sobote, prebačene su u Šopronsku županiju (Čorn), odakle su trebale krenuti u borbu protiv Francuza. Do toga, ipak, nije došlo jer je car *Franjo I.* u listopadu sklopio mir s *Napoleonom*, nakon čega su plemići raspustili vojsku.

12. RUJNA 1857.

Rođen je *Mijo Mandić*, učitelj, školski nadzornik, sljedbenik

preporodnih zamisli *Ivana Antunovića*, pobornik uvođenja narodnog jezika u hrvatske škole, pisac udžbenika, pokretač i urednik književnog časopisa »Neven« (1884.), koji osim u razdoblju I. svjetskog rata, izlazi do 1941. godine. Preminuo je 9. siječnja 1945.

12. RUJNA 1929.

Rođen je *Ante Zolnaić*, pjesnik, prozni pisac, esejist i prevoditelj s mađarskog jezika. Od 1953. godine, uz druge subotičke pjesnike svoga naraštaja Zolnaić se javlja u »Hrvatskoj riječi«, na njezinoj »Književnoj stranici«, a od 1955. godine suradnik je subotičkog časopisa »Rukovet«. Objavio je četiri zbirke pjesama »3 x 20« (s *J. Orčićem* i *I. Pančićem*), »Zov krvi«, »Igre sreće« i »Kolot gorkog smijeha«. Umro je 16. travnja 1981.

13. RUJNA 1803.

Nakon natječaja Kaločke nadbiskupije na čelo Subotičke župe postavljen je *Pavao Sučić* (1767.–1834.), a u njegovom razdoblju podignut je župni dvor i posvećen 1809. Kasnije, postavljen je za biskupa u Stolnom Biogradu, a potom u Đakovu, gdje je utemeljio zakladu za školovanje darovite djece, primjerice *J. J. Strossmayera* i mnogih drugih.

13. RUJNA 1995.

Utemeljeno je novo taksi udruženje – »Eko taxi«. Pored najpovoljnije cijene prijevoza u gradu, svaki putnik bi dobivao besplatni primjerak tjednika »Subotičke novine«.

13. RUJNA 1996.

Val štrajkova zahvatio je Suboticu. Za šest mjeseci u najvećim subotičkim tvornicama izbilo je 9 štrajkova nezadovoljnih radnika, a smijenjeno je 7 direktora.

Piše i uređuje: Branka Dulić

Cvjetača iz doba prije Krista



U zemljama Mediterana, osobito u Italiji, cvjetača se uzgajala šest stoljeća pr. Kr., a u većem opsegu u Europi se počinje uzgajati početkom 12. stoljeća u Grčkoj

Cvjetača pripada porodici kupusnjača (brokula, kupus i kelj), njene odlike su da je gotovo bez masti, ima vrlo malo ugljikohidrata i općenito kalorija.

Cvjetača je povrtna biljka iz porodice kupusnjača. Mesnati cvat cvjetače bijele je ili blijedožute boje i kuglastog oblika, a na površini bradavičast okružen jakim zelenim listovima.

U zemljama Mediterana, osobito u Italiji, cvjetača se uzgajala šest stoljeća pr. Kr., a u većem opsegu u Europi se počinje uzgajati početkom 12. stoljeća u Grčkoj.

Najveći proizvođač cvjetače je Daleki istok, dok se u Europi najviše uzgaja u Španjolskoj, Francuskoj i Italiji.

Iako je ova kupusnjača najava proljetnog šireg asortimana povrća u trgovinama i na tržnicama, u današnje vrijeme ona je

dostupna gotovo cijele godine. Prilikom kupnje cvjetače izaberite onu koja ima bijelu glavicu, čvrsto priljubljenih cvjetova koje okružuju vanjski svijetlozeleni listovi. Glavica koja je okružena s više debljih listova bolje je zaštićena i svježija.

Kupljenu cvjetaču čuvajte u hladnjaku u papirnoj ili plastičnoj vrećici. Kako bi izbjegli nakupljanje vlage, cvjetaču svakako položite stabljikom prema dolje. Najbolje ju je potrošiti unutar tri ili najviše pet dana. Kuhanu cvjetaču potrošite tijekom dva dana.

PRIPREMA JELA S CVJETAČOM

Prilikom čišćenja cvjetače najprije uklonite vanjske zelene listove, a zatim odvajajte cvjetice od stabljike. Cvjetača je odlična ukoliko je pripremate na pari, cijelu ili razdvojenu na cvjetice. Po želji dalje je možete jednostavno popeći na maslacu ili na maslinovom ulju, pomiješati s tučenim jajima u fritaju s dodatkom začinskog bilja i parmezana ili je preliti s karameliziranim lukom pomoću *aceta balsamica* te prije posluživanja posipati popečenim pinjolima.

Kada kuhate cvjetaču provjerite njenu mekoću nakon desetak minuta, jer ukoliko se prekuha, gubi na nutritivnim vrijednostima, okusu, a kuhinjom će se proširiti neugodan sumporast miris.

Dalje se može poslužiti s umacima na bazi rajčice ili sira, kao salata na mediteranski način s dodatkom maslina, malih ljutih papričica, kapara i incuna, usitnjena kao *souffle* te u obliku pirea kao nadjev rajčicama koje se onda posipane popeče-

ZAPEČENA CVJETAČA

Potrebni sastojci:

700 g cvjetače
30 g maslaca
20 g brašna
1 češanj češnjaka
500 ml mlijeka
200 g ementalera
prstohvat naribanog muškarnog oraščića
sol, papar

Za posipavanje:

100 g pancete
1 žlica svježeg bosiljka

Priprema:

Cvjetaču prokuhajte u blago posoljenoj vodi 7 minuta. Ocijedite ju, natrgajte na

cvjetice i složite u namašćenu vatrostalnu posudu. Na rastopljeni maslac dodajte češnjak, brašno, kratko popecite i miješajući zalijevajte mlijekom dok ne dobijete gusti umak. Ulijte ostatak mlijeka i kratko



prokuhajte. Na kraju umiješajte naribani ementaler, muškarni oraščić, sol i papar.

Pripremljeni umak prelijte preko cvjetače i pecite u pećnici ugrijanoj na 220 stupnjeva oko 20 minuta. Pancetu narežite na štapiće i kratko popecite. Zapečenu cvjetaču poslužite posutu popečenom pancetom i natrganim listićima bosiljka.

KROKETI OD CVJETAČE

Potrebni sastojci:

1 veća cvjetača
5 dkg maslaca
2 jaja
nasjeckani peršin, muškarni oraščić, sol, papar
5 dkg sira, mozzarella ili sl.
krušne mrvice ili mljevene zobene, ražene pahuljice

nim krušnim mrvicama još peku u pećnici. Cvjetača kuhana u mlijeku s dodatkom vrhnja i popečenih kockica kruha s timijanom dat će izvrsnu juhu.

Pirjanu cvjetaču zajedno s porilukom pripremite u rižoto na talijanski način, s dodatkom curryja i jogurta na indijski ili s drugim pirjanim povrćem uz dodatak bijelog vina i grožđica posluženo *cous-cousom* i popečenim listićima badema na marokanski način.

Svježu blanširanu cvjetaču možete poslužiti uz dip na bazi majoneze, vrhnja, jogurta i senfa uz dodatak začinskog bilja po vlastitom izboru.

Cvjetača je povrće koje se može koristiti i u pripremi zimnice. U kombinaciji s drugim povrćem može se ukiseliti ili zajedno

s rajčicom, paprikom, lukom, mrkvom i krastavcima pripremiti kao ukusni *relish*, uživanje.

MOŽDA NISTE ZNALI A TREBALI BISTE ZNATI

Kako pripada porodici kupusnjača (brokula, kupus kelj), njene odlike su da je gotovo bez masti, ima vrlo malo ugljikohidrata i općenito kalorija, a sadrži fitonutrijente. Te tvari djeluju dvostruko, sprečavaju štetno djelovanje enzima koji aktiviraju spojeve odgovorne za razvoj raka i povećavaju pozitivno djelovanje onih enzima koji one-mogućavaju i eliminiraju kancerogene tvari.

Za smanjenje rizika od razvoja raka tjedno vam je potrebno 3-5 obroka cvjetače

ili bilo koje kupusnjače. Kako bi najbolje iskoristili sve hranjive tvari cvjetače, kratko je kuhajte jer time zadržavate sve vrijedne supstancije koje su djelotvorne za organizam.

Cvjetača sadrži veliku količinu vitamina C, tako da u sto grama svježeg karfiola dobivate gotovo 80% dnevnih potreba. Kada se ovome doda velika količina folne kiseline (vitamina B...), cvjetača je namirnica za koju se može reći da djeluje protiv nastanka srčanih bolesti. Dobar je izvor K vitamina, fosfora i sumpora. Ipak, ono što karfiol izdvaja među ostalim povrćem, jesu aktivne materije u ovom povrću koje djeluju preventivno protiv raka, posebno raka dojke.

Pohanje:

krušne mrvice i ulje za prženje

Priprema:

Cvjetaču podijeliti na cvjetice i kuhati desetak minuta. Ocijediti svu vodu. Na tavi na maslacu kratko premiješati cvjetaču da se maslac obuhvati oko cvjetače i da mu finiji okus. Cvjetaču izgnječiti

i pustiti da se malo ohladi. Dodati jaja, nasjeckani peršin, sol, papar i muškatni oraščić te naribani sir. Dodavati krušne mrvice dok ne dobijete smjesu za krokete željene gustoće. Oblikovati krokete, uvaljati u krušne mrvice te pržiti u vrelom ulju. Ocijediti na papirnom ubrusu.

KREM JUHA OD TIKVICA I CVJETAČE

Potrebni sastojci:

1 srednja tikvica
1 manja cvjetača
1 manji luk
sol, papar - bijeli
malo maslaca
malo svježeg vlasca
200 ml vrhnja za kuhanje
500 ml vode



1 povrtina kocka

po želji naribanog sira

Priprema:

Na malo maslaca propirjati nasjeckani luk, dodati tikvice narezane na tanke fete i cvjetaču narezanu na manje komade. Malo prodinstati pa doliti temeljac od povrtne kocke. Kuhati dok povrće

ne omekša pa ga štapnim mikserom usitniti u finu kašu. Dodati vrhnje za kuhanje, posoliti i popapriti po želji te još malo prokuhati. Posuti svježim vlascom i naribanim sirom (ako volite)...



POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi


Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj



od 1991. sa vama



	OKIČENO STABLO KOJE SIMBOLIZIRA BOŽIĆ	POKLIK U KORIDI	MJESTO NA LOŠINJU (anagram: KUNIC+S)	OSOVINE	"RADIJUS"	SPOJITI VEZANJEM	PROMAT-RAČ KAR-TANJA, KIBICER	JAPANSKI BISMARCK, HIROBUMI	RADIČ ILI ENDIVIJA	AMELIN IMENJAK	WHISKY ILI WHISKEY PO NAŠKI	UPALA TANKOG I DEBELOG CRIJEVA	KOMPRI-MIRANJE, SABIJANJE
KROVNA UDRUGA BOČARA													
KROVNI ZLIJEB					JEDAN OD VITAMINA MEHANIKA TJELA U POKRETU								
BOLESTI KOJE PRO-UCAVAJU GINEKO-LOZI													
NAJTANJE SLOVO		TURSKI KONJUŠARI UMIŠLJE-NOST OSOBE						PERZEJEV SIN (anagram: JELKA) MALI RT, RTIĆ					
PTICA SLIČNA SOVI				TEHNIČKI CRTEŽ BAVITI SE REŽIJOM						IRENA ODMILA ROGER MOORE			
FRANCUSKI GLUMAC, PHILIPPE (obrnuto: TERION)						MJESTO U ISTRI IZGUBITI NA TEŽINI (O ROBI)					OKRUGLO I SLOŽENO SLOVO GLUMICA THURMAN		
DUGAČKA SIBIRSKA RIJEKA			SUSTAV MORALNIH NAČELA ARSEN DEDIĆ						TRUD, NAPOR (MNOŽ.) NAŠ PISAC, GORAN				
ČARI					SLIKA GOLOG TJELA ŽUSTRO NAPADATI					MOLIBDEN ORIJENTA-CIJSKI OBJEKT			OPUS ... ILI AGNUS ...
ČLAN NEKE RADIKALNE STRANKE							AMUNDSE-NOVO IME MAKARSKA						
VARAŽDIN			ROMAN LAVA TOLSTOJA ČAKTATI, CMOKTATI								"ID EST" SKANDIJ		
SRPSKA PEVALJKA					ZNALCI U ARABISTICI UZORAK MJERE, PRAMJERA								
ZBIRKA KVALITET-NIH VINA							UJACI ODMILA MEKS. INDI-JANSKI JE-ZIK (ISIŠI)						RIJEČ ZAHVALE
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	URESITI SE KICENJEM MAGARAC										SALMA HAYEK VERDIJEVA OPERA		
NJEMAČKI: ISTOK			DRŽAVA S PHOENIXOM "BALLON RADIO SYSTEM"									RIMSKA PETICA SNAGA UTJECAJA	
DEBLO + KROŠNJA (MNOŽ.)						SKROVIT ŽIVOT IVICA KOSTELIĆ							
PRVO SLOVO ABECEDE		TRINITRO-TOLUEN, TNT "VOLT"							OBOŽAVAN UZOR BELGIJA				
NARKOMAN ILI ALKO-HOLIČAR							VLADIMIR I VITALIJ KLIČKO						

RJEŠENJE KRIŽALJKE: boćarski zavez, oluk, vitaminski b, ženske bolesti, i, seiti, alkej, čuk, nacr, ira, noiret, tar, onj ob, etika, muke, draži, akt, mo, radikal, roald, vz, rat i mir, ie, ceca, arabisti, enoteka, uci, okiti se, sh, ost, arizona, v, stabla, intima, a, troil, idol, ovisnik, braća.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Ruski grob



I dući cestom Sonta-Bogojevo prema graničnom prijelazu Erdut, prolazi se pokraj poljoprivrednog dobra Mladi borac. Krajem XIX. stoljeća veleposjednik *Vendl Mor* tu je izgradio ljetnikovac koji je kasnije prodao *Balintu Fernbahu*. Nakon Drugog svjetskog rata dvorac je pripao državi i dobio ime Mladi borac. Još postoji i održava se. Dvorac »umjerenog luksuza« je okružen oranicom koja na jugu završava šumom uz nasip Dunava. Sončani je zovu šuma Pod bezdanom. Tu se oranice uzdižu i tvore brežuljak na kome je nekoliko četvornih metara neobrađive površine zarasle u korov. Slučajni namjernik ne bi mogao niti naslutiti da na ovome mjestu počiva mladi crvenoarmejac, poginuo u proljeće ratne 1944. godine.

Svjedokinja nemilog događaja i danas živi u Sonti - *Eva Miloš-Mežina*, rođena 1934. godine. Početkom 1944. Sončani su se masovno pridruživali partizanskim odredima. Mnogi se sjećaju 51. divizije, Somborskog partizanskog odreda i drugih formacija koje su ušle u 12. vojvođansku brigadu, legendu Batinske bitke. U Sonti se u to vrijeme nije mogla naći kuća iz koje netko nije bio u partizanima. Evin brat *Ivan*, dvadesetogodišnjak, već je bio na Srijemskoj fronti. Stanovništvo je pomno pratilo šture vijesti

o pokretima partizanske vojske. Neočekivano je procurila vijest da se njen brat trenutačno nalazi »Pod Bezdanom«. Za mladoga partizana i obitelj to je bio poznat kraj. Oni su malo zapadnije imali salaš u kome su bili rođeni i na kome su odrastali sve do početka rata.

Tog su proljeća masovno pristizali naši i ruski vojnici na lijevu obalu Dunava. Pripremalo se za Batinsku bitku. Tijekom rata su majke, supruge, sestre i djevojke često išle tragom svojih milih ne bi li ih vidjele ili doturile nešto hrane i odjeće. Ivanova majka se također uputila u posjet sinu. Spakirala je nešto odjeće i hrane. Uskrs se približavao. Kako ne bi išla sama, pove-la je desetogodišnju kćer Evu. Žalosno su išle preko sončanskih njiva koje su još od jeseni ostale neobranjen kukuruza, a u selu je nedostajalo hrane. Odlično su poznavale teren, spretno zaobilazile straže i sretno stigle do partizana.

Vojska je bila slabo ukopana, većinom u civilnim odijelima, ali s titovkama na glavama. Brata su našle u šumi »Pod Bezdanom«. Na mjestu gdje su sada neobrađenih nekoliko četvornih metara zemlje nalazila se svježa humka u sjeni salaša sončanske obitelji *Dročkalovih*. Salaš je još bio u funkciji, a pod okapienom daska na kojoj je pisalo: »Ovdje počiva neznani crvenoarmejac«.

Na vrhu daske stajala je krvava kapa titovka, a ispod nje zvijezda petokraka.

Ruski grob, kako će ga u budućnosti zvati Sončani, tada je bio star svega dva dana. Partizani su pričali da je to bila prva žrtva na ovom terenu u pripremi Batinske bitke. Mladić je bio Rus, a njih je tijekom 1944. stiglo na Dunav nekoliko tisuća. Poginuo je u jednom trenu. Iz radoznalosti se popeo na drvo da osmotri planinu preko Dunava gdje je bila tada neprijateljska, njemačka vojska. S erdutske planine fjučnuo je metak i mladi Rus je pao kao pokošena trava.

Kapa natopljena krvlju i svježe iskopana zemlja duboko su se urezale u svijest desetogodišnje djevojčice. Zahvaljujući životnim okolnostima baka Eva će obnavljati djetinja sjećanja cijelog života. Ostala je u Sonti baveći se poljodjelstvom. Poslije oslobođenja se kao odrasla dje-

vojka zaposlila na imanju Mladi borac. Salaš, u čijoj je sjeni počivao mladi Rus, bio je srušen tijekom rata. Oko Ruskog groba su sada rasli kukuruzi, žito... Sijalo se, kopalo i ubiralo. Oko Ruskog groba je postavljena ograda od bijelih letvica. Kad bi radnici došli do humke, pristali bi, skinuli šešire, žene bi se prekrizile.

- Pokoj vječni mu daj, Gospodine!

- Tko zna gdje mu je majka i gdje ga traži?

Žene bi ubrale poljskoga cvijeća i stavile na grob. Okopavale bi ga i tako je Ruski grob bio uvijek dotjeran. Naročito se vodilo računa da bude uređen za Prvi svibnja. Kasnih šezdesetih, tijekom školskih ferija kad se zarađivao koji dinar više kao doprinos kućnom proračunu, više nije bilo traga davno istrunulj titovki, ali je Ruski grob još bio obilježen ogradom, redovito uređivan i kićen cvijećem slučajnih prolaznika.

Devedesetih godina XX. stoljeća grob se prestao uređivati. Ograda je istrunula a korov ga je sasvim prekrrio. Samo se priroda potrudila obilježiti ga i zahvaljujući njoj neki novi traktoristi ne znaju da je tu grob, a valjda bojeći se da ispod korova prijete opasnost, redovito ga zaobilaze i tako Ruski grob još opstaje. Rijetki su Sončani koji znaju da je ispod tog korova upisana povijest.

Fotografija i priča su nastale prvih dana rujna 2012. godine iz pijeteta prema žrtvama svih ratova.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

ZAJEDNO U IGRI I RADU

Završen peti Etno kamp Hrvatske čitaonice

U organizaciji Hrvatske čitaonice i uz logističku potporu Gradske knjižnice iz Subotice i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u periodu od 27. do 31. kolovoza uspješno je realiziran još jedan, peti po redu Etno kamp. U radu kampa sudjelovao je do sada rekordni broj djece, čak pedeset petero njih koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku, a posljednjeg dana kampa održana je završna priredba u dvorištu Hrvatske čitaonice na kojoj su, pokraj prodajne izložbe svojih uradaka, djeca pokazala što su sve naučila i radila proteklog tjedna.

Kako nemamo dovoljno prostora ispričati vam sve što se događalo tijekom ovih pet dana, poklonit ćemo vam nekoliko fotografija i kraći prikaz, dok detalje očekujte u našem rujanskom broju podlistka »Hrcko«.

Opći je dojam svih sudionika, i malih i velikih (tu mislim na voditelje radionica, roditelje, goste...), da je i ove godine Etno kamp Hrvatske čitaonice bio puni zgoditak. Šteta što do sljedećeg kampa mora proći cijela jedna godina.

Naravno, kao i u svakom kampu imali smo kreativno manualne radionice, gdje smo ovoga puta izrađivali razne predmete od drveta (klupica, stalni kalendar, ljestve, držač ključeva...), od konca smo pletili interesantne šarene narukvice, od papirića smo pravili prekrasne cvijetne lopte, a od raznih materijala (slame, zrnavlja, slamčica...) smo pravili Gradsku kuću. Znači, ona ove godine proslavlja svoj 100. rođendan.



Po prvi puta smo se isprobali kao kuhari. Sami smo razvijali tijesto i pravili slatke kiflice i slane pogačice koje smo potom u slast pojeli.

Puno smo se igrali, ali i recitirali, pjevali, svirali, plesali moderan i tradicijski ples, glumili i, naravno, ponešto i naučili.

U Etno kampu smo saznali da su prije 100, odnosno 150 godina rođeni hrvatski velikani u Vojvodini koji su puno učinili za hrvatski narod. To su: Ante Evetović Miroljub, Ana Bešlić, Ante Jakšić, Ivan Kujundžić i Balint Vujkov. Naučili smo i pjevati nekoliko duhovnih pjesama kojima smo slavili Boga na misi koju je za nas služio naš dragi vlč. Andrija Anišić. U ovome su nam puno pomogli naši Proroci koji

su s nama vježbali, a to su bili Nikola Bašić i Anita Kovač.

I ove smo godine jedan dan imali izlet. Posjetili smo Čikeriju gdje smo boravili na salašu obitelji Šimić, a u tome nam je pomogla obitelj Vojnić. Iskoristili smo taj dan za šetnju i razne igre u prirodi. Međutim, tavankutski župnik vlč. Franjo Ivanković je saznao da su etno-kampovci na Čikeriji i pozvao nas na čikerijanski ručak i

dobro nas nahranio. Velika mu hvala i Bog mu platio!

I ovaj kamp Bernadica Ivanković i Katarina Čeliković nisu mogle same napraviti pa je išlo s mobom. Pomoći je bilo s više strana te svima zahvaljujemo. Njihov popis također pročitajte u podlistku »Hrcko«.

I ne samo to... pročitajte i sve ono što sada nemamo gdje napisati, a voljeli bismo s vama podijeliti. Ne očekujte baš sve... ipak nešto mora ostati među nama... sudionicima Etno kampa. A ako vas jako interesira što je to... pa prijavite se na vrijeme za sljedeću godinu.

PRVAŠIĆI U ŠKOLI

Jedanaesta generacija učenika na hrvatskom jeziku



OŠ »Ivan Milutinović« Subotica: S lijeva na desno:
Nevena Kujundžić, Filip Dulić, Ana Vukov, Nemanja Vavrićak, Lara Ostrogonac i Valentino Mikluc.
Učiteljica: Sanja Dulić.

Već cijeli tjedan traje školska godina. I pored malih negodovanja mnogi su se ipak obradovali što su ponovno u klupama. Ima to i svojih prednosti.

Najviše su se obradovali, sigurna sam, mališani koji su prvi puta otišli u školu te krenuli u prvi razred. Zakoračili su na dugotrajni put svojega obrazovanja koje je danas nužno. A u školi su ih dočekale nasmejane učiteljice i novi prijatelji, također prvašići, ali i oni malo stariji koji su im poželjeli dobrodošlicu.

Polazak u školu je bitan događaj u životu svakog djeteta. Stoga smo željeli s vama podijeliti radost novih prvašića koji su se odlučili nastavu pohađati na svom materinjem hrvatskom jeziku. Potrudili smo se pribaviti fotografije svih njih, da ih upoznate, a ujedno ih pozivamo da nam se vrlo brzo priključe nekim svojim uratkom koji ćemo sa zadovoljstvom objaviti na našim i vašim Hrckovim stranicama.

Svima, prvašićima, njihovim roditeljima, naravno i svima vama malim i velikim čitateljima Hrckovih strana, te sebi osobno, želim još jedan sretan početak.

Dobro nam došli dragi prvašići!!!!



OŠ »Matko Vuković« Subotica: S lijeva na desno:

Marija Šarčević, Ana Kujundžić, Doris Buljovčić, Teo Margetić, Petar Pečerić, Emil Sitarić, David Kozma, Lucia Mamužić, Kristina Kujundžić, Lucija Vukov, Teodora Sudarević, Iva Biljanski, Kristina Miškolci Bator, Damjan Mesaroš, Andrej Vuković, Tijana Vujković Lamić, Matej Kiš. **Učiteljica:** Ljubica Ramović.



OŠ »Matija Gubec« Ljutovo:
S lijeva na desno: Ivan Vuković, Dejana Šefer, Melisa Gadžur, Valentina Ostrogonac.
Učiteljica: Slavica Ivković Ivandekić.



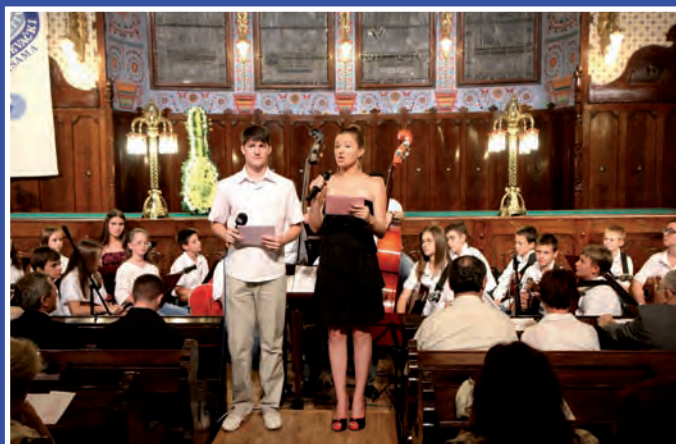
OŠ »Vladimir Nazor« Đurđin: S lijeva na desno: Nora Mrkaljević, Jasmina Ivković Ivandekić, Iva Ivković Ivandekić, Sanja Benčik, Mario Romak i Marija Milodanović.
Učiteljica: Sanela Molnar.

VELIKA VIJEĆNICA GRADSKJE KUĆE U 20 SATI

Večeras VIII. dječja smotra pjevača i zborova

Uokviru Festivala bunjevački pisama i ove će godine biti održana Dječja smotra pjevača i zborova. Osmu smotru po redu bit će večeras u Velikoj vijećnici Gradske kuće s početkom u 20 sati. Prema najavi organizatora, Hrvatske glazbene udruge Festival bunjevački pisama, na smotri će se predstaviti vokalni solisti osnovnoškolske dobi iz Starog Žednika, Đurđina, Tavankuta, Male Bosne i Subotice, koji će nastupiti uz Dječji festivalski tamburaški orkestar pod ravnanjem prof. Mire Temunović.

Ulaznice po cijeni od 250 dinara mogu se nabaviti na ulazu prije koncerta, ili rezervirati i kupiti putem telefona 060/016-1167.



**PETAK
7.9.2012.**

06:10 Najava programa
06:15 Trenutak spoznaje
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
08:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Vijesti
10:00 Vijesti
10:12 Pogled na Zemlju 1: Maroko, dok. serija
11:05 Zavolite svoj dom 3, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:40 Moć sudbine, telenovela
13:30 Dr. Oz 2, talk show
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:30 Jelovnici izgubljenog vremena
14:55 Prosjaci i sinovi, serija
16:00 Sinovi i očevi: Barcelona, dokumentarna serija
16:25 Fotografija u Hrvatskoj
16:58 Hrvatska uživo - uvod
17:00 Vijesti
18:00 Hrvatska uživo: Kamo za vikend
18:20 Putem europskih fondova
18:40 Iza ekrana
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Što žene vole, američki film
22:25 Dnevnik 3
23:05 Filmski maraton: Atlantic City, kanadsko-francuski film
00:45 Filmski maraton: Snijeg u kolovozu, američki film
02:15 Dr. Oz 2, talk show
03:00 Skica za portret
03:40 Chateau Monty, dokumentarna serija
04:10 Zavolite svoj dom 3, dokumentarna serija
04:55 Pogled na Zemlju 1: Maroko, dokumentarna serija
05:50 Tema dana



06:10 Najava programa
06:15 Moć sudbine, telenovela
07:00 Mala Tv:
--- TV vrtić: Stube
--- Oblutkove nove cipele, crtani film
--- Tajni dnevnik patke Matilde: Pizza majstor Pjer
07:30 Šaolinski paževi

07:55 Teletubbies
08:20 Connor na tajnom zadatku 1, serija za djecu
08:45 H2O Uz malo vode! 3
09:10 Školski sat: Kako smo preživjeli ljeto?
10:00 Čovjek bez lica, američki film
11:50 Idemo na put s Goranom Milićem - Argentina (4.dio)
12:35 Top Gear 11, dokumentarna serija
13:25 Skica za portret
13:35 Snijeg u kolovozu, američki film
15:10 Školski sat: Kako smo preživjeli ljeto?
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Županijska panorama
16:40 Mala Tv:
17:10 Rekonstrukcija: Kawasaki 3p
17:40 Edgemont 4, serija
18:05 Direkt: Nema posao imam hobi, dokumentarni film za mlade
18:35 Briljanteen
19:15 Chateau Monty, dokumentarna serija
19:45 Kvalifikacije za Svjetsko nogometno prvenstvo: Hrvatska - Makedonija, emisija
20:10 Kvalifikacije za Svjetsko nogometno prvenstvo: Hrvatska - Makedonija, prijenos
22:05 Kvalifikacije za Svjetsko nogometno prvenstvo: Hrvatska - Makedonija, emisija
22:25 Atletika - Dijamantna liga, snimka
23:25 Paraolimpijske igre London 2012 - sažetak
23:45 Inspektor Montalbano 3, serija
01:25 Noćni glazbeni program



05:30 Dodir s neba, serija
06:20 Stuart Mali, crtana serija
06:45 Polja nade, serija R
07:45 TV izlog
08:00 Izgubljena čast, serija
10:00 TV izlog
10:15 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:05 Zauvijek susjedi, serija R
13:20 IN magazin R
14:05 Walker, teksaški rendžer
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Polja nade, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
22:00 Pepeljuga, igrani film
23:55 Batman se vraća, film
02:10 Očekujući čudo, film
03:45 Magazin MMA Lige R

04:10 Ezo TV, tarot show
05:40 Dnevnik Nove TV R
06:30 IN magazin R
07:05 Kraj programa



06:15 RTL Danas, (R)
06:55 Moji džepni ljubimci
07:10 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija (R)
07:30 Ezel, dramska serija
08:30 Ezel, dramska serija
09:15 TV prodaja
09:30 MacGyver, serija (R)
10:30 TV prodaja
10:50 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
11:10 Krv nije voda, serija (R)
12:05 Bibin svijet, serija
12:45 TV prodaja
13:00 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
14:00 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15:00 Cobra 11, akcijska serija
15:55 MacGyver, akcijska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija (R)
20:00 Sulejman Veličanstveni
21:00 Sulejman Veličanstveni
22:00 Dani ludila 2, igrani film, komedija
23:45 Brda imaju oči, igrani film, horor (R)
01:40 Astro show, show
02:40 RTL Danas, (R)
03:15 CSI, serija (R)
04:05 CSI, serija (R)
04:45 Kraj programa

**SUBOTA
8.9.2012.**

06:10 Najava programa
06:15 Drugo mišljenje
07:00 Iza ekrana
07:30 manjinski Mozaik
07:45 Hrvatska kronika BiH
08:00 Vijesti
08:10 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Čovjek iz Arizone, američki film
09:25 Globalno sijelo
10:00 Vijesti
10:10 Kućni ljubimci
10:50 Žetva u Crkvarima - slikopismo potomcima, emisija pučke i predajne kulture
11:20 Normalan život, emisija
12:00 Dnevnik
12:35 Veterani mira, emisija
13:25 Duhovni izazovi
13:55 Prizma
14:45 Eko zona

15:15 Reporter: Pakistanske tajne - prijevara, 1. dio
16:10 Paralele
17:00 Vijesti
17:30 Euromagazin: Portugal - s ruba Europe
18:05 Lijepom našom: Tivat 1.
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Loto 7/39
20:15 Dokumentarni film
21:00 Festival kajkavske popevke Krapina 2012.: Nove skladbe, prijenos
22:35 Dnevnik 3
23:15 Inspektor George Gently 3, serija
00:55 Filmski maraton: Obračun na dan sv. Valentina, američki film
02:35 Filmski maraton: Čovjek iz Arizone, američki film
03:50 Skica za portret
04:05 Boje turizma (R)
04:50 Paralele
05:20 Eko zona
05:45 Tema dana



07:00 Panorame turističkih središta Hrvatske
07:10 Najava programa
07:15 Pipi Duga Čarapa
07:40 Kućni svemirci
08:05 Prijatelj 3
09:00 Merlin 3, serija za djecu
09:45 Mala Tv
--- TV vrtić: Nagovaranje
--- Brlag: Roda
--- Tajni dnevnik patke Matilde: Pizza majstor Pjer
10:15 Teletubbies
10:40 Sportske igre mladih (R)
11:00 Piratski radio, najopasniji radio na svijetu - norveški film za djecu (R)
14:05 Navrh jezika
14:06 Briljanteen
14:45 Navrh jezika
14:50 Luckasti profesor, američki film
16:25 Glazbeni festival Slavonije - Požega 2012., snimka
17:45 Boje turizma
18:30 Reprizni program
19:00 Glazbeni specijal: Montreaux Jazz Specijal (2. dio)
19:30 Chateau Monty, dokumentarna serija
20:00 Džingis Kan - ratnik i vladar, rusko-njemačko-kazahstanski film
22:05 Balkanski špijun, srpski film
23:40 Paraolimpijske igre London 2012 - sažetak
23:55 Reporter: Pakistanske

tajne - prijevara, 1. dio
00:50 Tajna služba, serija
02:25 Noćni glazbeni program



06:35 TV Izlog
06:50 Dodir s neba, serija R
07:35 Dodir s neba, serija
08:35 Stuart Mali, crtana serija R
09:00 Gormiti, crtana serija R
09:25 Pokemoni, R
09:50 Pokemoni
10:15 Power Rangers Samurai
10:40 Drugo lice planine, serija
11:45 Batman se vraća, film
14:05 Pepeljuga, igrani film R
16:00 Periferija City, serija R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno, R
18:10 Nad lipom 35, show R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Gas do daske 3, film
21:50 Do kraja, igrani film
22:30 Boks: emisija
22:55 Boks: Vitalij Kličko i Manuel Charr, prijenos
00:15 Do kraja, igrani film
01:35 - nastavak
01:35 Resident Evil 3: Istrebljenje, igrani film
03:25 Urbana legenda 3, film
04:55 Ezo TV, tarot show
06:05 Dnevnik Nove TV R
06:55 Kraj programa



05:25 RTL Danas, (R)
06:00 Najljepše bajke svijeta
07:25 PopPixie, crtani film
07:55 Ben 10: Ultimate Alien, (R)
08:20 TV prodaja
08:35 Waterloo road, serija
09:40 Waterloo road, serija
10:45 TV prodaja
11:00 Tri želje, film, drama
13:10 TV prodaja
13:25 Sile prirode, igrani film, romantična komedija
15:25 Podstanarka, film, romantična komedija (R)
17:25 Nostradamus: 2012, dokumentarna serija (drugi dio)
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, (R)
20:00 Juhu-hu, film, animirani
22:05 Ludaci u podmornici, igrani film, komedija
23:50 Obmana, film, triler (R)
01:45 Astro show, show
02:45 RTL Danas, (R)
03:20 Dani ludila 2, igrani film, komedija
04:50 Kraj programa

**NEDJELJA
9.9.2012.**

06:05 Najava programa
 06:10 Duhovni izazovi, međureligijski magazin (R)
 06:55 Normalan život, emisija o obitelji
 07:30 Vijesti
 07:40 Zlatna kinoteka: Miran čovjek, američki film
 10:00 Vijesti
 10:20 Umorstva u Midsomeru 13, serija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Mir i dobro
 15:40 Prirodni svijet 5: Irački rajski vrt, dok.serija
 17:00 Vijesti
 17:20 Kreni kolo, dokumentarna serija
 17:50 Šerif u New Yorku 2
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:05 Loto 7/39
 20:15 Jadranske igre: Biograd
 22:15 Dnevnik 3
 22:55 Sherlock 2, serija
 00:35 Nedjeljom u dva
 01:35 Umorstva u Midsomeru 13, serija (R)
 03:05 Prirodni svijet 5: Irački rajski vrt, dok. serija
 04:00 Skica za portret
 04:04 Ljepom našom: Tivat (1.)
 05:05 Prizma
 05:50 Tema dana



06:50 Panorame turističkih središta Hrvatske
 06:55 Najava programa
 07:00 Vesele trojke
 07:25 Animacijaci
 07:50 Noć ljubavi na Waldbühni - Renée Flemming i Berlinska filharmonija
 08:55 Pink Panther, britansko-američki film
 10:48 Biblija
 10:58 Cres: Misa, prijenos
 12:05 Superosvetnici, animirani film
 13:15 Grace & Glorie, američki film
 14:50 Fantastična četvorka: Dolazak srebrnog letača, američki film
 16:20 Koncert klapa Maslina
 17:15 Dramski program
 18:10 Pazin: EP u boćanju, snimka
 19:00 Dokumentarni film
 19:30 Baking Mad 1, dokumentarna serija
 20:00 Tesa, britansko-francuski film
 22:50 Paraolimpijske igre London 2012 - sažetak
 23:10 Ciklus festivalskih

pobjednika: Tajna, francuski film
 00:55 Ša-la-la fest.šansone - Podgora
 02:10 Noćni glazbeni program



06:55 Bijele udovice, zabavna emisija R
 07:35 TV Izlog
 07:50 Dodir s neba, serija
 08:40 Stuart Mali, R
 09:05 Gormiti, crtana serija
 09:30 Pokemoni, crtana serija R
 09:55 Pokemoni, crtana serija
 10:20 Power Rangers Samurai, crtana serija R
 10:45 Power Rangers Samurai
 11:10 Klub otpisanih, serija
 12:10 Igra života, igrani film
 14:00 Vruće igre, igrani film
 16:00 Nad lipom 35, show
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Nad lipom 35, nastavak
 17:25 Savršena romansa, film
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Periferija City, serija
 21:00 10000 prije Krista, film
 23:05 Red Carpet, showbiz magazin
 00:10 Do kraja, igrani film R
 02:05 SP u nogometu 2006., dokumentarni film
 03:55 Red Carpet, showbiz magazin R
 04:50 Klub otpisanih, serija R
 05:30 Kraj programa



06:20 RTL Danas, (R)
 06:55 Najljepše bajke svijeta, animirani film
 08:15 Moji džepni ljubimci, animirani film
 09:25 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija (R)
 09:50 TV prodaja
 10:05 Sutkinja Amy, serija
 11:05 TV prodaja
 11:20 Sutkinja Amy, serija
 12:15 TV prodaja
 12:30 Podstanarka, film, romantična komedija (R)
 14:25 Luđaci u podmornici, igrani film, komedija
 16:15 Juhu-hu, igrani film, animirani (R)
 18:30 RTL Danas
 19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija (R)
 20:00 Bourneov identitet, film, akcijski triler
 22:10 CSI: Miami, serija
 23:05 CSI: Miami, serija
 23:55 CSI: Miami, serija
 00:45 Astro show, show
 01:45 RTL Danas, (R)
 02:20 Sutkinja Amy, serija
 03:10 Sutkinja Amy, serija

HRT2 07.09.2012. 20.10h Kvalifikacije za Svjetsko nogometno prvenstvo: Hrvatska - Makedonija, prijenos

Svjetsko nogometno prvenstvo u Brazilu 2014. novi je cilj Hrvatske nogometne reprezentacije. Put do Brazila neće biti lagan. Izabranike novoga izbornika Igora Štimca očekuju teške kvalifikacije. Makedonija, Belgija, Wales, Škotska i Srbija protivnici su koji stoje na putu prema Brazilu. Prva je na redu Makedonija,

u Zagrebu 7. rujna. Pobjedu na otvaranju kvalifikacija priželjkuju svi, a posebno novi izbornik kojemu će to biti prva natjecateljska utakmica na vrućoj izborničkoj klupi.



03:55 Obmana, film, triler (R)
 04:55 Kraj programa

**PONEDJELJAK
 10.9.2012.**



06:10 Najava programa
 06:15 Mir i dobro
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 10:00 Vijesti
 10:09 Vrijeme danas
 10:10 Pogled na Zemlju 1: Patagonija, dokumentarna serija
 11:05 Zavolite svoj dom 3, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik
 12:40 Moć sudbine, telenovela
 13:35 Dr. Oz 2, talk show
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:30 manjinski Mozaik
 14:55 Kad već postoji planina
 15:35 Glas domovine
 16:05 Sinovi i očevi: Nizozemska (Surinam), dokumentarna serija
 16:58 Hrvatska uživo - uvod
 17:00 Vijesti
 18:00 Hrvatska uživo: Gradanske minute
 18:20 8. kat, talk-show
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 TV Bingo
 20:35 Potrošački kod
 21:10 Nulta točka, politički talk show
 22:30 Dnevnik 3
 23:10 Na rubu znanosti: Tragom drevne tehnologije
 00:05 Seks i grad 4, serija

00:35 1981, kanadski film
 02:15 Dr. Oz 2, talk show
 02:55 8. kat, talk-show
 03:40 Glas domovine
 04:10 Zavolite svoj dom 3, dokumentarna serija
 04:55 Pogled na Zemlju 1: Patagonija, dokumentarna serija
 05:50 Tema dana



06:10 Najava programa
 06:15 Moć sudbine, telenovela
 07:00 Mala TV
 --:-- TV vrtić: Ptić se boji
 --:-- Brlog: Dupin
 --:-- Čarobna ploča: Sedam kontinenata - Antarktika
 07:30 Šaolinski pažezi, crtana serija
 07:55 Teletubbies, animirana serija
 08:20 Connor na tajnom zadatku 1, serija
 08:45 H2O Uz malo vode! 3, serija za mlade
 09:10 Školski sat: Božja čestica za početnike
 --:-- Školski sat: Tin i Ton - Kazalište sjena i rezanje papira
 10:00 Strani igrani film
 11:40 Idemo na put s Goranom Milićem: Južna Amerika - Urugvaj
 12:25 Skica za portret
 12:40 Plodovi zemlje
 13:30 1981, kanadski film
 15:10 Školski sat: Božja čestica za početnike
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:20 Županijska panorama
 16:40 Mala TV:
 17:10 Crtani film
 17:25 Rekonstrukcija: Rambo Amadeus
 17:55 Edgemont 4, serija
 18:20 Dharma i Greg 5,

humoristična serija
 18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa 2, serija
 19:30 Baking Mad 1, dokumentarna serija
 20:00 United 93, američki film
 21:55 Laži mi 3, serija
 22:40 Momci s Madisona 4, serija
 23:25 Mučke 6B: Rodney, vrati se - humoristična serija
 00:40 Bitange i princeze 4, humoristična serija
 01:15 Noćni glazbeni program



05:30 Dodir s neba, serija
 06:20 Stuart Mali, crtana serija
 06:45 Polja nade, serija R
 07:45 TV izlog
 08:00 Izgubljena čast, serija R
 10:00 TV izlog
 10:15 Walker, teksaški rendžer, serija R
 12:05 Zauvijek susjedi, serija R
 13:15 IN magazin R
 14:00 Walker, teksaški rendžer
 15:50 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Polja nade, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Izgubljena čast, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Miris love, igrani film
 00:15 Obruč straha, igrani film
 01:55 Muškarci u krizi, serija
 02:45 Rosario, serija 6/60
 03:35 Ezo TV, tarot show
 04:35 Dnevnik Nove TV R
 05:25 Kraj programa



07:00 RTL Danas, (R)
 07:40 Moji džepni ljubimci

07.55 PopPixie, crtani film (R)
 08.10 Ezel, dramska serija
 09.05 Ezel, dramska serija
 09.55 TV prodaja
 10.10 MacGyver, akcijska serija (R)
 11.10 TV prodaja
 11.30 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 11.55 Krv nije voda, serija (R)
 12.45 TV prodaja
 13.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 14.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
 15.00 MacGyver, serija
 15.55 MacGyver, serija
 16.55 RTL 5 do 5, Informativna emisija
 17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.05 Krv nije voda, serija
 20.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
 20.50 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
 22.00 DOA: Dead or alive, igrani film, akcijski
 23.35 RTL Vijesti
 23.50 CSI: Miami, serija
 00.40 CSI: Miami, serija
 01.25 Astro show, show, emisija uživo
 02.25 CSI: Miami, kriminalistička serija
 03.10 RTL Danas, (R)
 03.45 Kraj programa

**UTORAK
11.9.2012.**


06:10 Najava programa
 06:13 Treća dob, emisija za umirovljenike
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 10:00 Vijesti
 10:10 Pogled na Zemlju 1: Egipat, dokumentarna serija
 11:05 Zavolite svoj dom 3, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik
 12:40 Moć sudbine, telenovela
 13:35 Dr. Oz 2, talk show
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:30 Kulturna baština
 14:55 Kad već postoji planina
 15:35 Više volim pse, dokumentarni film
 15:55 Skica za portret
 16:05 Sinovi i očevi: Italija, dokumentarna serija
 16:58 Hrvatska uživo - uvod

17:00 Vijesti
 18:00 Hrvatska uživo: Slova do krova
 18:20 8. kat, talk-show
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 Kao stara loza, dokumentarni film
 21:10 Ciklus hrvatskog filma: Samo ljudi
 22:55 Dnevnik 3
 23:35 Goli u sedlu, američki film
 01:10 Seks i grad 4, humoristična serija
 01:40 Just a Dream, američki film
 03:15 Dr. Oz 2, talk show
 04:00 8. kat, talk-show
 04:45 Skica za portret
 04:55 Pogled na Zemlju 1: Egipat, dokumentarna serija
 05:50 Tema dana



06:10 Najava programa
 06:15 Moć sudbine, telenovela
 07:00 Mala TV:
 --:-- TV vrtić: Jaje
 --:-- Ninin kutak: Posuda za cvijeće od plastičnih boca
 --:-- Ivanini snovi: Zagađena rijeka, crtani film
 --:-- Danica i kornjača
 07:30 Šaolinski paževi, crtana serija
 07:55 Teletubbies, animirana serija
 08:20 Connor na tajnom zadatku 1, serija za djecu
 08:45 H2O Uz malo vode! 3, serija za mlade
 09:10 Školski sat: Brzo čitanje
 --:-- Navrh jezika: Latinski i hrvatski
 10:00 United 93, američki film
 11:50 Idemo na put s Goranom Milićem: Južna Amerika - Paragvaj
 12:35 Rijeka: More
 13:35 Just a Dream, američki film
 15:10 Školski sat: Brzo čitanje
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:20 Županijska panorama
 16:40 Mala TV:
 17:10 Crtani film
 17:25 Rekonstrukcija: Željko Bebek
 17:55 Poreč: Košarka, kvalifikacije za EP: Hrvatska - Austrija, prijenos
 20:00 Kvalifikacije za Svjetsko nogometno prvenstvo: Belgija - Hrvatska, emisija
 20:20 Kvalifikacije za Svjetsko nogometno prvenstvo: Belgija - Hrvatska, prijenos

22:20 Kvalifikacije za Svjetsko nogometno prvenstvo: Belgija - Hrvatska, emisija
 22:40 Momci s Madisona 4
 23:25 Mučke 7A, serija
 00:15 Bitange i princeze 4, humoristična serija
 00:50 Noćni glazbeni program



05:30 Dodir s neba, serija
 06:20 Stuart Mali, crtana serija
 06:45 Polja nade, serija R
 07:45 TV izlog
 08:00 Izgubljena čast, serija R
 10:00 TV izlog
 10:15 Walker, teksaški rendžer, serija R
 12:05 Zauvijek susjedi, serija R
 13:15 IN magazin R
 14:00 Walker, teksaški rendžer
 15:50 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Polja nade, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Izgubljena čast, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Cmok cmok, bang bang, igrani film
 00:20 Miris love, igrani film R
 02:10 Muškarci u krizi, serija
 03:00 Rosario, serija 7/60
 03:45 Ezo TV, tarot show
 04:40 Dnevnik Nove TV R
 05:30 Kraj programa



05:55 RTL Danas, (R)
 06:30 Moji džepni ljubimci
 06:50 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija (R)
 07:10 Ezel, dramska serija
 08:05 Ezel, dramska serija
 08:55 TV prodaja
 09:10 MacGyver, akcijska serija (R)
 10:10 MacGyver, akcijska serija (R)
 11:05 TV prodaja
 11:30 Ekkluziv Tabloid, (R)
 11:50 Krv nije voda, serija (R)
 12:45 TV prodaja
 13:00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija (R)
 14:00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija (R)
 15:00 MacGyver
 15:55 MacGyver
 16:55 RTL 5 do 5
 17:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 18:05 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:05 Krv nije voda, serija
 20:00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija

21.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
 22.00 Kućanice, humorna dramska serija (R)
 22.45 Kućanice, humorna dramska serija (R)
 23.40 RTL Vijesti
 23.55 DOA: Dead or alive, igrani film, akcijski
 01.20 Astro show
 02.20 RTL Danas, (R)
 02.55 Kraj programa

**SRIJEDA
12.9.2012.**


06:10 Najava programa
 06:15 Među nama
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 10:00 Vijesti
 10:10 Pogled na Zemlju 1: Madagaskar, dok.serija
 11:05 Zavolite svoj dom 3, dokumentarna serija
 12:40 Moć sudbine, telenovela
 13:35 Dr. Oz 2, talk show
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:30 Fotografija u Hrvatskoj
 14:55 Kad već postoji planina
 15:35 Alpe Dunav Jadran
 16:05 Tata-mata, dokumentarna serija
 16:58 Hrvatska uživo - uvod
 17:00 Vijesti
 18:00 Hrvatska uživo: Druga strana medalje
 18:15 Znanstvene vijesti
 18:20 8. kat, talk-show
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 Loto 7/39
 20:15 Globalno sijelo
 20:50 Boje turizma
 21:40 Horizonti, vanjsko-politička emisija
 22:35 Dnevnik 3
 23:15 Drugi format
 00:00 Putem europskih fondova
 00:20 Seks i grad 4, humoristična serija
 00:50 Duga, američki film
 02:30 Prekid programa radi redovnog održavanja uređaja
 04:10 8. kat, talk-show
 04:55 Pogled na Zemlju 1: Madagaskar, dok. serija
 05:50 Tema dana



06:10 Najava programa
 06:15 Moć sudbine, telenovela
 07:00 Mala TV:
 --:-- TV vrtić: Bicikl

--:-- Baltazar: Izgubljeni zec
 --:-- Poštar Pat: Nevidljivi Fleki, crtani film
 07:30 Šaolinski paževi
 07:55 Teletubbies
 08:20 Connor na tajnom zadatku 1, serija
 08:45 H2O Uz malo vode! 3, serija za mlade
 10:00 Strani igrani film
 12:10 Na rubu znanosti
 13:00 Potrošački kod
 13:30 Duga, američki film
 15:10 Školski sat: Djeca i folklor
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:20 Županijska panorama
 16:40 Mala TV:
 17:00 Poštar Pat: Nevidljivi Fleki, crtani film
 17:10 Crtani film
 17:25 Rekonstrukcija: Bolesna Braća
 17:55 Edgemont 4, serija
 18:20 Dharma i Greg 5, humoristična serija
 18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa 2, serija
 19:30 Baking Mad 1, dokumentarna serija
 20:00 Bowfinger - kralj Hollywooda, američki film
 21:40 Top Gear 11, dokumentarna serija
 22:30 Zalagaonica, dokumentarna serija
 22:55 Zalagaonica, dokumentarna serija
 23:20 Mučke 7A, serija
 00:10 Bitange i princeze 4, humoristična serija
 00:45 Noćni glazbeni program



05:30 Dodir s neba, serija
 06:20 Stuart Mali, crtana serija
 06:45 Polja nade, serija R
 07:45 TV izlog
 08:00 Izgubljena čast, serija R
 10:00 TV izlog
 10:15 Walker, teksaški rendžer, serija R
 12:05 Zauvijek susjedi, R
 13:15 IN magazin R
 14:00 Walker, teksaški rendžer, serija
 15:50 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Polja nade, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Izgubljena čast, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Posljednja jesen, film
 00:35 Prijateljice pune love, igrani film
 02:15 Prošli život, serija
 03:05 Rosario, serija 3/60
 03:50 Ezo TV, tarot show
 04:40 Dnevnik Nove TV R
 05:30 Kraj programa



05.55 RTL Danas, (R)
 06.30 Moji džepni ljubimci
 06.50 Ben 10: Ultimate Alien
 07.10 Ezel, dramska serija
 08.05 Ezel, dramska serija
 09.10 MacGyver, serija (R)
 10.10 MacGyver, serija (R)
 11.05 TV prodaja
 11.30 Ekkluziv Tabloid, (R)
 11.50 Krv nije voda, serija (R)
 13.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 14.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 15.00 MacGyver, serija
 15.55 MacGyver, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 18.05 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.05 Krv nije voda, serija
 20.00 Sulejman Veličanstveni
 21.00 Sulejman Veličanstveni
 22.00 Mentalist, serija
 22.45 Mentalist, serija
 23.45 RTL Vijesti
 00.00 Zakon i red, serija
 00.50 Zakon i red, serija
 01.35 Astro show, show
 02.35 Tupac: Uskrnuće, igrani film biografski (R)
 04.15 RTL Danas, (R)
 04.50 Kraj programa

**ČETVRTAK
13.9.2012.**



06:10 Najava programa
 06:15 Riječ i život: Obitelj - budućnost svijeta, religijska emisija
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 10:00 Vijesti
 10:10 Pogled na Zemlju 1: Kostarika, dokumentarna serija
 11:05 Zavolite svoj dom 3, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik
 12:40 Moć sudbine, telenovela
 13:35 Dr. Oz 2, talk show
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:30 Hrvatska kronika BiH
 14:55 Brat Ivan Bonifacije Pavlečić - sjeme jednog zvanja, dok.film (R)
 16:05 Tata-mata, dok. serija
 16:58 Hrvatska uživo - u vod
 17:00 Vijesti
 18:00 Hrvatska uživo: Hrvatska plus
 18:20 8. kat, talk-show
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:07 Život sa slikama, dokumentarni film
 20:55 Spektar, unutrašnje politički magazin
 21:50 Pola ure kulture
 22:30 Dnevnik 3
 23:15 Ciklus Kulturni prvijenci: Poison, američki film
 00:50 Pals, američki film
 02:30 Dr. Oz 2, talk show
 03:15 8. kat, talk-show
 04:00 Skica za portret
 04:10 Zavolite svoj dom 3,

dokumentarna serija
 04:55 Pogled na Zemlju 1: Kostarika, dok. serija
 05:50 Tema dana



06:10 Najava programa
 06:15 Moć sudbine, telenovela
 07:00 Mala TV:
 --- TV vrtić: Stolica
 --- Fleks: Od leda si žedan, crtani film
 --- Rupert i sat s kukavicom, crtani film
 07:30 Šaolinski paževi, crtana serija
 07:55 Teletubbies
 08:20 Connor na tajnom zadatku 1, serija
 08:45 H2O Uz malo vode! 3, serija za mlade
 09:10 Školski sat: Ulična umjetnost
 10:00 Bowfinger - kralj Hollywooda, američki film
 11:35 Reprizni program
 12:05 Paravan
 12:45 Horizonti, vanjsko politička emisija
 13:30 Pals, američki film
 15:10 Školski sat: Ulična umjetnost
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:20 Županijska panorama
 16:40 Mala TV:
 17:10 Crtani film
 17:25 Rekonstrukcija - Navijačka
 17:55 Edgemont 4, serija
 18:20 Dharma i Greg 5, humoristična serija

18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa 2, serija
 19:30 Baking Mad 1, dokumentarna serija
 20:00 Teksas Ekspres, američki film
 21:50 Top Gear 11, dokumentarna serija
 22:40 Sestra Jackie 2, humoristična serija
 23:05 Sestra Jackie 2, humoristična serija
 23:35 Mučke 7A, serija
 00:25 Bitange i princeze 4
 01:00 Noćni glazbeni program



05:30 Dodir s neba, serija
 06:20 Stuart Mali, crtana serija
 06:45 Polja nade, serija R
 07:45 TV izlog
 08:00 Izgubljena čast, serija R
 10:00 TV izlog
 10:15 Walker, teksaški rendžer, serija R
 12:05 Zauvijek susjedi, serija R
 13:20 IN magazin R
 14:05 Walker, teksaški rendžer
 15:50 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Polja nade, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Izgubljena čast, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Provjereno
 23:25 Gangsteri, igrani film
 01:15 Magazin MMA Lige
 01:45 Izumitelj, igrani film
 03:40 Ezo TV, tarot show
 04:40 Dnevnik Nove TV R

05:30 Kraj programa



05.55 RTL Danas, (R)
 06.30 Moji džepni ljubimci
 06.50 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija (R)
 07.10 Ezel, dramska serija
 08.05 Ezel, dramska serija
 08.55 TV prodaja
 09.10 MacGyver, serija (R)
 10.10 MacGyver, serija (R)
 11.05 TV prodaja
 11.30 Ekkluziv Tabloid, (R)
 11.50 Krv nije voda, serija (R)
 12.45 TV prodaja
 13.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 14.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 15.00 MacGyver, serija
 15.55 MacGyver, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 18.05 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.05 Krv nije voda, serija (R)
 20.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija
 21.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija
 22.00 CSI, serija
 22.45 CSI, serija
 23.45 RTL Vijesti
 00.00 Mentalist, serija (R)
 00.50 Mentalist, serija (R)
 01.35 Astro show
 02.35 Zakon i red, serija
 03.20 Zakon i red, serija
 04.10 RTL Danas, (R)
 04.45 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18:30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populärne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 Divni novi svijet
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 • 20,55 Odjava programa



104,4 Mhz

NOGOMET MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR

Podjela plijena u Sonti

SONTA – U drugom kolu prvenstva Međuopćinske nogometne lige Sombor sončanski Dinamo je ugostio ekipu Rastina 1918 iz istoimenog mjesta. Kako su oba rivala u prvom kolu teško poražena, ova utakmica bila im je dobra prilika za brisanje lošega dojma. Već u prvoj minuti gosti su zgoditkom, poništenim zbog zaleđa, najavili buru. Samo desetak minuta kasnije kapetan domaćina Kmezić nakon munjevitve akcije pogađa vratnicu gostiju, a na odbijenu loptu natrčao je Brkin i sa svega nekoliko metara traljavo šutirao pored praznih vrata. U polju se igralo oštro, napadački, ali s dosta grešaka, a bila je evidentna želja i jednih i drugih da što prije postignu zgoditak. Potkraj prvog poluvremena gosti su u toj nakani umalo i uspjeli, no kad su već svi vidjeli loptu u mreži Dinama, fantastično je reagirao vratar Duraković i obranio neobranjivo. I u nastavku se igralo obostrano napadački, stvarale su se prigode, međutim, što zbog nespretnosti napadača, što zbog odličnih obrana obojice vratara, oko 150 gledatelja ostalo je uskraćeno za zgoditke. Tako je jedna vrlo dobra, oštra, ali korektna utakmica, u kojoj su vratari bili najbolji igrači, završena najnepopularnijim rezultatom 0 – 0.

I. A.

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA BAČKA PALANKA – II. RAZRED

Golijada

BOĐANI – U prvom kolu Međuopćinske nogometne lige Bačka Palanka – II. razred, susret u Bođanima između momčadi Slavije i Sloge završen je pobjedom domaćina rezultatom 4 – 3. Rezultat utakmice, koja je više sličila prijateljskoj nego prvenstvenoj igri, nije nikakvo iznenađenje jer Sloga iz Plavne obično prve utakmice igra slabije, što je posljedica površne i nedostatne pripreme ove ekipe za prvenstvo. Ova je utakmica ipak imala izvjesnu dramaturgiju jer je Sloga, nakon vodstva domaćina od 2-0 uspjela izjednačiti rezultat, potom su domaćini povećali prednost na 3-2, a Sloga je izjednačila koncem prvoga poluvremena na 3-3. U nastavku utakmice domaćini su posve slučajno iznenadili vratara Sloge Probojčevića i postigli vodeći zgoditak taj je rezultat ostao do kraja meča, tako da je Slavija kao jedna od jačih ekipa u ovoj ligi, zaslužno pobijedila Slogu iz Plavne na svom terenu rezultatom 4-3. Pogotke za Slogu postigli su D. Nikolić, Kovačević i Grublješić. Po mišljenju člana uprave Sloge

Ante Zovaka, obrana Sloge je bila nesigurna, a utakmica srednje kvalitete. U drugom kolu Sloga gostuje u Silbašu gdje će protiv Naše Zvezde pokušati ostvariti bolji rezultat.

Z.P.

GRADSKA NOGOMETNA LIGA SUBOTICE

Prvi bod Zrinjskog

SUBOTICA – Neodlučenim rezultatom protiv momčadi Đurdina, nogometaši NK Zrinjski 1932 osvojili su prvi bod u novoj sezoni Gradske lige Subotice. U sljedećem, 3. kolu u nedjelju 9. rujna, »plavo-bijeli« igraju u gostima protiv Elektrovojvodine.

VOJVOĐANSKA LIGA ISTOK

Nova pobjeda Bačke 1901

KOVIN – S nova tri boda zarađena u pobjedi na gostovanju u Kovinu protiv momčadi Radničkog (3-1), najstariji klub u državi se zadržao u vrhu tablice Vojvođanske lige Istok. Sljedeći prvenstveni susret Bačka 1901 igra protiv Bilećanina iz Sečnja na svom terenu u subotu 8. rujna od 16,30 sati.

BOĆANJE

Boćarska liga

SUBOTICA – Upravni odbor Boćarskog kluba Spartak Subotica donio je na svojoj prošlotjednoj sjednici odluku o formiranju Gradske boćarske lige. Ova liga namijenjena je amaterima, prema kojima su prilagođena i pravila ove igre, tj. trojac (3 protiv 3 igrača s po 2 boće). Pozivamo sve zainteresirane ekipe koje se slobodno formiraju ili su organizirane po MZ i poduzećima, da se prijave do srijede, 12. rujna ove godine, do 12 sati predsjedniku kluba Ferencu Olmanu, na telefon 064 83 56 079.

Sudjelovanje mogu prijaviti ženske, muške i mješovite ekipe, koje će se ravnopravno natjecati u Gradskoj boćarskoj ligi. Ekipu čini najmanje 3, a najviše 6 prijavljenih igrača.

Prilikom prijave uplaćuje se kotizacija u iznosu od 2.000 dinara po ekipi, koja važi za ovaj ciklus natjecanja. Uplate se obavljaju osobno uz potvrdu, ili na račun Boćarskog kluba Spartak: Banka Intesa, Filijala Subotica, broj: 160 – 369031 – 44.

Izvlačenje rasporeda natjecanja obaviti će se u srijedu, 12. rujna, u 17,00 sati u bivšem »Severovom« restoranu na Paliću.

ISTANBUL

BAVARIA

PRAG

TOSCANA

www.turizam.sutrans.rs

024/ 555 466

TURISTIČKA AGENCIJA
JP SUBOTICA-TRANS

MARTIN MAČKOVIĆ, VESLAČ

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Najbolja sezona u karijeri

Plasmanom na Europsko i Svjetsko prvenstvo ponovno je oživio muško subotičko veslanje

TEKUĆA SEZONA

Ovu 2012. godinu, kao najuspješniju u svojoj veslačkoj karijeri, Martin Mačković će dugo pamtiti, jer ona mu je donijela uzlet do velikih natjecanja.

»Sezona je počela na regati u Zagrebu, gdje sam u skifu zauzeo deveto mjesto u konkurenciji više od pedeset veslača. Potom je uslijedio nastup u Segedinu (Mađarska), gdje sam osvojio drugo mjesto, da bi na koncu trećeg sezonskog natjecanja u nizu, na regati u Beogradu osvojio prvo mjesto. Vrhunac sezone je uslijedio plasmanom na Europsko prvenstvo na Bledu. U nastavku slijedi nastup na Balkanijadi u Plovdivu, te nastup na državnom prvenstvu Srbije.«

OLIMPIJSKI SAN

Započeo je novi olimpijski ciklus tijekom kojeg će se vrednovati norme za nastup na sljedećim Olimpijskim igrama kojima će domaćin biti Rio de Janeiro. Hoćemo li možda gledati Martina Mačkovića i navijati za njega?

»Dat ću sve od sebe da u sljedeće četiri godine treniram što više i bolje, te pokušam osigurati potrebnu normu za nastup na sljedećim OI u Brazilu. U međuvremenu slijedi mi nastavak školovanja u trećem razredu subotičke Gimnazije Kosztolányi Dezső, a po okončanju srednjoškolske naobrazbe volio bih otići u SAD i studirati na nekom od jačih veslačkih koledža. Za razliku od naših prostora, u Americi je veslanje izuzetno razvijen i cijenjen sport, a kao jednu od glavnih sportskih disciplina njeguju ga i najjače visokoobrazovne institucije poput Yalea, Princetona i dr. Ipak, nastup na Olimpijskim igrama bi predstavljao ispunjenje mog najvećeg sportskog sna koji sanjam otkada sam se počeo ozbiljnije baviti veslanjem«, poželio je na koncu razgovora mladi subotički veslač Martin Mačković.

Ovoga tjedna mladi subotički veslač *Martin Mačković* napunio je sedamnaest godina, od kojih već osam vrijedno trenira ovaj naporni sport na vodi. Plodovi marljivog, višegodišnjeg treniranja polagano sazrijevaju sve uspješnijim rezultatima na velikim natjecanjima u juniorskoj konkurenciji.

»Veslanjem sam se počeo baviti uz svog brata, sport i njegovo prirodno okruženje su mi se odmah dopali i odlučio sam se ozbiljnije posvetiti treninzima. Nakon višegodišnjeg treniranja trud se počeo isplaćivati dobrim rezultatima koje sam ove godine postigao na Svjetskom i Europskom juniorskom prvenstvu, a slijedi i skorašnji nastup na Balkanijadi u Plovdivu (Bugarska).«

EUROPSKO PRVENSTVO

Na smotri najboljih juniora staroga kontinenta na Bledskom jezeru u Sloveniji, Martin Mačković je u pojedinačnoj skif konkurenciji zauzeo osmo mjesto u ukupnom poretku.

»Vozeći svoju matičnu disciplinu skif, osvojio sam drugo mjesto u B finalu, a samo jedna sekunda mi je nedostajala za plasman u finalnu utrku.«

SVJETSKO PRVENSTVO

Prema preporuci izbornika juniorske reprezentacije Srbije,

mladom Subotičaninu je dodijeljen veslač partner *Viktor Pivač*, s kojim je u dubl konkurenciji osvojio jedanaesto mjesto na Svjetskom prvenstvu održanom u Plovdivu.

»Samim plasmanom na Europsko i Svjetsko prvenstvo ispunio se moj veliki sportski san, jer iskreno nisam očekivao toliki napredak već u ovoj godini, koji bi mi omogućio nastupe na ovim velikim juniorskim natjecanjima.«

TALENTIRANI SKIFIST

Za one koji slabije poznaju veslački sport, Martin će u nekoliko riječi predstaviti svoju natjecateljsku disciplinu: »U pitanju je pojedinačna disciplina koja se uvijek vozi na stazi u dužini od 2.000 metara. Rezultati u juniorskoj konkurenciji se kreću od 7 do 7,5 minuta, u kojim se vrijednostima kreće i moj trenutačni rezultat. Osobno najviše volim sam diktirati tempo utrke, što znači kako već od starta volim nametnuti oštar tempo i ukoliko je to moguće kontrolirati ostale veslače. U finišu nastojim još više podići tempo i postići što bolji rezultat«, pojasnio nam je svoju veslačku taktiku Martin Mačković.

TRENING

Plasman na velika natjecanja vrijedan je rezultat za muško veslanje u Subotici i na Paliću,

jer je Martin prvi iz kluba kojemu je uspjelo izboriti ovaj uspjeh, za što su, ponajprije, zaslužni sati i sati treninga provedeni na suhom i na vodi najvećeg vojvođanskog jezera.

»Puno je sati koje sam tijekom proteklih godina, kao i ove veslačke sezone proveo pripremajući se za natjecateljske izazove sa svojim vršnjacima. Tijekom zimske sezone trenirao sam na ergometru, specijalnoj spravi za trening veslača na suhom, na kojem držim i državni rekord 6 minuta, 16 sekundi. A po izlasku na vodu, gotovo svakodnevno sam trenirao minimalno dva i pol sata na jezeru, te imao još dodatne treninge u teretani.«

PALIĆKA VODA

Kakva je razlika između veslanja na Paliću u odnosu na druge vodene trase otkriva nam mladi talentirani veslač:

»Palička voda je toplija u odnosu na druge, te je samim time i nešto malo brža za veslanje. Opet, s obzirom da na našem jezeru nemamo adekvatan veslački stadion, uvijek kada odem na neku sređeniju stazu mnogo se bolje osjećam i zbog toga mi je nekako lakše veslati i natjecati se na strani. Također, posve razumljivo, uvijek je lakše veslati na rijekama, naravno ukoliko se vesla nizvodno.«

POGLED S TRIBINA

Kvalifikacije

Danas, u petak 7. rujna, susretom protiv Makedonije, nogometna reprezentacija Hrvatske započinje kvalifikacijski ciklus natjecanja za odlazak na Svjetsko prvenstvo u Brazilu 2014. godine. Nakon blijede partije na inauguraciji novog izbornika Igora Štimca i uvjerljivog poraza protiv Švicarske u Splitu, »vatreni« nemaju više prava na slične kikseve. Osobito ne na startu skupine A, koja je po mnogima jedna od najneizvjesnijih skupina ovih kvalifikacija, a zasigurno i najteža dosada u kojoj se ikada nalazila Hrvatska. Realno je za očekivati kako će se za prvo mjesto i izravan plasman u Brazil, odnosno za drugo mjesto koje vodi u dodatno razigravanje, najveća borba voditi između Hrvatske, Belgije i Srbije, dok će uvijek borbeni Škoti i Velšani nastojati povratiti dio svog davno izgubljenog nogometnog ugleda i predstavljati neugodnog rivala bilo da igraju doma ili na strani. Konačno, Makedonija koja je objektivno outsider, već je jednom pomrsila račune Hrvatskoj i uskratila je za odlazak na Euro 2000. godine u Belgiji i Nizozemskoj. Ako je za očekivati startnu pobjedu večeras u Maksimiru, izbornik Štimac, te cijela nogometna javnost itekako bi bili zadovoljni uspješnim povratkom s gostovanja u Belgiji, koje je na programu već u utorak 11. rujna. Četiri boda iz prva dva susreta, pobjeda protiv Makedonaca i remi protiv Belgijaca, bili bi »puna kapa« u ovom trenutku, napose što bi to značilo i otkidanje dva boda izravnom suparniku u borbi za prvo mjesto. Treba biti krajnje oprezan jer bi svaki izgubljeni bod mogao sve više udaljavati ionaku daleku kilometarsku distancu do zemlje, po mnogima, najboljih nogometaša ovoga planeta i sljedećeg SP-a kojemu će biti domaćini 2014. godine.

Operacija Brazil započinje večeras prvim sudačkim zviždukom na susretu protiv Makedonije, a na Modriću, Srni, Pletikosi i ostalim momcima koje je odabrao izbornik Štimac je da dokažu kako im je mjesto na još jednom velikom nogometnom natjecanju.

A mi ćemo navijati za njih...

D. P.

NOGOMET

Slaven Belupo drži priključak

Pobjedom na gostovanju protiv Osijeka (2-1), momčad Slaven Belupa zadržala je priključak za vodećim Dinamom koji je pobjedom protiv Lokomotive (3-1) zadržao vodeću poziciju na tablici.

Ostali rezultati 7. kola 1. HNL: Zagreb – Cibalia 0:1, Zadar – Istra 1961 1:1, Split – Inter 1:0, Rijeka – Hajduk 1:0.

Tablica: Dinamo 19, Slaven Belupo 18, Split 12, Hajduk, Lokomotiva, Istra 1961 11, Osijek 10, Rijeka 9, Inter, Cibalia 5, Zadar 4, Zagreb 0.

TENIS

Čilić u četvrtfinalu US Opena

Najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić, pobjedom protiv Slovačka Kližana (7-5, 6-4, 6-0) izborio je plasman u četvrtfinale posljednjeg Grand Slam turnira sezone. Za ulaz među četiri najbolja na ovogodišnjem US Openu, mladi Međugorac je igrao protiv Britanca Andyja Murraya.

PARAOLIMPIJADA

Četiri odličja za Hrvatsku

U dosad održanim natjecanjima na Paraolimpijskim igrama u Londonu, hrvatski olimpijci osvojili su četiri odličja. Darko Kralj i Zoran Talić su osvojili srebro u bacanju kugle odnosno skoku u dalj, a brončanim medaljama su se okitili plivač Mihovil Španja na 100m leđno i skakačica u dalj Mikela Ristoski.

ATLETIKA

Hanžekovićev memorijal

Na stadionu pokraj Save, Zagrepčani su imali priliku uživati u svjetskim atletskim veličinama koje su nastupile na ovogodišnjem 62. izdanju tradicionalnog Hanžekovićevog memorijala. Olimpijska pobjednica Sandra Perković potvrdila je svoju izvrsnu formu i očekivano pobijedila u natjecanju bacanja diska s duljinom od 65,79 m.



**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

Primila bih u svojoj kući u Bačkoj Topoli dvije ili tri osobe za izdržavanje; primam i nepokretne. Plaćanje po dogovoru. Tel.: 069-177-17-99.

Pakrac – na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica površine oko 280 m² sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: 00 381 62 788 932.

Prodajem kvalitetan bolnički električni krevet i toaletnu stolicu u odličnom stanju. Tel.: 062 890 16 44.

Izdajem poslovni prostor u Subotici, 54m², strogi centar, pješačka zona, ulični deo 10 m, sve u staklu. Tel.: 063 516-300.

Prodajem: proso, zob, kombajn Zmaj 780 u odličnom stanju, peč za centralno grijanje na čvrsto gorivo, novi »smederevac« i električni štednjak s polovinom na plin. Tel.: 064-2281100.

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prodaje se ili izdaje garažno mesto u centralnoj garaži na Radijalcu. Tel.: 064/288-72-13.

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom

Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Izdajem kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaonicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevici na hrvatskom primorju. Tel.: 00381 63/7400209.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Izdajem jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTS, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

Prodajem katnicu 110 m² i dvosoban stan od 45 m² istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3 kupaone, centralno grijanje (2 kombibojlera), s vodenjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevne satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

U najljepšem djelu Kertvaroša prodajem ulični odvojeni dio obiteljske kuće od cca 64 m², potrebna adaptacija. Cijena 15500 eura. Postoji sva infrastruktura. Tel.: 572-875 ili 063-8838747.

Izdajem apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385- 51 241 053.

Kupujem, prodajem i mijenjam značke. Kupujem knjige i medalje nogometnih klubova. Tel.: 024/542-310 i 062/8-528-228.

Prodaje se sijačica OLT GAMA 18 (gumeni točkovi) s lulama i JEDNOBRAZNI PLUG IMT 14 COLI. Tel.: 024/528682.

Prodaje se polovna cigla malog i velikog formata (4 din/kom) i nova električna kosilica za travu. Tel.: 024/532570.

Prodajem kolica za blizance marke PEREGO. Tel.: 064/1142257.

Hitno izdajem duplu sobu za jednu ili dvije ozbiljne učenice, studentice ili uposlene cimerke u Novom Sadu. Tel.: 021-496-014.

Izdajem apartman u Novom Vinodolskom. Tel.: 00 385 51 241-610, 00 385 98 442-178.

Izdajem jednosoban stan, uređen, useljiv (nova kuhinja, catv, interf, telefon cg, terasa). Subotica, Prozivka Lajoša Joa 70. Cijena 100 eura + 1 mjes. Depozit. Tel.: 024/ 754-650 ili 064/201-56-89.

Izdajem prazan dvosoban stan od 46 m² s grijanjem na plin. Tel.: 064-2394773

Povoljno prodajem hrastovu kacu za vino cca 1500 litara, drvenu muljaču za grožđe, dvoredni špartač za kukuruz i razboj za tkanje. Tel.: 021-776372

Povoljno izdajem smještaj u Rovinju. Tel.: +385-52030007 ili +385-989277470, Jadranka.

Prodajem 4 slike 1x2 m ulje na platnu s ramovima – posljednja večera rad akademskog slikara. Jeftino. Tel.: 060 0242233.

Prodajem 600 kom. stare cigle velikog formata. Tel.: 024 535 319.

Prihvatila bih čuvanje i njegu male djece ili starije osobe. Tel.: 064/0714938

Apartman za dve osobe, pored mora u gradu Hvaru, luksuzno uređen. Popust u rujnu 50%! Tel.: +385 95 9056576

Prihvatila bi se održavanja stambene zgrade uz plaćanje svih režijskih troškova. Tel.: 065/5319928.

Izdaje se namješten stan na Prozivci, bračnom paru ili studentima i učenicima. Tel.: 062/1789170.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo



Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretpлата na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
- * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

Pecaroš na pozornici

Gledajući predstave dramske sekcije KPZH »Šokadija« nitko se ne može oteti dojmu da je nesporni ljubimac publike, gdje god se nastupalo, *Robert Lukić*. Strastveni pecaroš od malih nogu, dobar radnik sončanskog »Mlinpeka« sve do zatvaranja poduzeća i pouzdani član »Šokadijinih« kazalištaraca, vrlo je zanimljiv sugovornik, pun duha, uvijek spreman na geg i pošalicu. No, kad ga bolje upoznate, shvatit ćete da je to samo svakidašnja krinka, a da u duši skriva sve ono čime ne želi nikoga oko sebe opterećivati.

VJEČITI OPTIMIST

»Ljudi me poznaju kao vječitoga optimista i velikoga šereta, većina se prema meni postavlja kao prema čovjeku bez problema. Ja to drage volje prihvaćam, za sve njih najveseļiji sam u momentima kad se u sebi pitam što ćemo sutra jesti. Nisam pristalica razgovora u kojem bismo samo kukumavčili i jedan drugom se jadaļi. Uvijek sam za one vedrije teme, a ima ih, samo ukoliko i sami sebe ne opterećujemo svakidašnjicom. Jednostavno, ne želim nikoga opterećivati osobnim problemima, uvijek pomišļjam kako bi problemi sugovornika mogli biti i veći od mojih. Uistinu me poznaje samo nekolicina najbližih prijatelja i najuža obitelj. Rođen sam na Božić 1968. godine, a preko glave sam već preturio toliko toga, koliko netko ne bi uspio niti za tri života. Ne bih rekao da sam mezinac sreće, dijelim sudbinu najvećega dijela onog negdašnjeg zlatnog srednjeg staleža radničke klase«, priča Robert. Zvanje prehrambenog tehničara – stručnog radnika stekao je u Srednjoj poljoprivrednoj školi u Somboru, a sreća ga je

poslužila, pa se odmah po završetku izobrazbe uspio uposliti u sončanskom mlinu.

ŽRTVA PRIVATIZACIJE

»Godine provedene u ovom poduzeću danas su samo lijepo sjećanje. Poslije 23 godine radnoga staža ostao sam na bijelom kruhu. Naša nazoviprivatizacija od jednog stabilnog poduzeća napravila je

da smo došli pred zid. Kćerka *Katarina* je student turizma u Šibeniku, a kako smo i supruga i ja veliki borci, nismo dopustili da ona bude žrtva naše situacije. Eva je posao našla na Hrvatskom primorju, ja sam za sada ovdje, a po okončanju liječenja, vrlo je moguće da ću za njima, trbuhom za kruhom«, ogorčeno priča Lukić i sam predlaže vedrije teme. U svojem mjestu znan je još od dje-



gubitaka i konačno ga zatvorila. Jednostavno smo se od 2010. godine, uz smiješnu otpremninu od oko 200,00 dinara po godini radnog staža, našli na tržištu rada i snalazimo se kako tko umije. Što je najgore, žrtva privatizacije, ali u drugom poduzeću, imala mi je i supruga *Eva*, na sve se još nadovezala i moja prilično teška bolest, tako

tinjih dana i kao vrstan ribolovac i u posljednjem desetljeću kao još bolji glumac. »Pecaroš sam otkad znam za sebe. Još u ranim djetinjim danima uz oca sam upoznao čari ribolova. Čak se ne sjećam ni svoje prve ulovljene ribe. U životu sam lovio sve vrste riba, ali mi je, nekako, najdraži šaran.

GLUMA U KRVI

Druga moja velika strast je gluma. Daske su mi ušle u krv još u osnovnoj školi, a sudjelovao sam i u jednoj predstavi OKUD-a 'Ivo Lola Ribar' prije više od dva desetljeća. Glumom se u kontinuitetu bavim u posljednjih osam godina u dramskoj sekciji KPZH 'Šokadija'. Prvi nastup bio mi je u predstavi 'Novi knez nije knez', redatelj je valjda bio zadovoljan, pa sam od tada sudjelovao u svim sljedećim. Ekipa je fantastična, pa ovaj naš, za amatere vrlo žestok tempo rada, podnosimo lakše. Kostur je stalan, a svake godine redatelj nam iz šesira izvuče nekog novog glumca i svaki se do sada jako dobro uklopio u ekipu. Tako danas imamo vrlo dobro izbalansiran spoj mladosti i iskustva, a svi smo još uvijek željni rada na daskama. Znaite, tko se jedanput nakloni publici, taj se bespovratno inficira aplauzom i zauvijek ostane njegov rob«, raspoloženo priča Lukić. U ovih dana premijerno izvedenoj predstavi »Dovedeni, zatečeni i naši«, pokraj glume, pokazao je da se na njega može računati i u radu s ove strane pozornice. Kao asistent redatelja pokazao je i vrlo visoke organizacijske sposobnosti. »Redatelj je bio vrlo zadovoljan ovim dijelom mogega angažmana, a ja sam upoznao i ozračje u radu na način o kojemu do sada nisam razmišļjao. Na svojoj koži sam osjetio kako je to kad ti netko radi ono što i sam kao glumac radim svom redatelju. Ukoliko ne budem prinuđen otići trbuhom za kruhom, rado ću se u mojoj 'Šokadiji' prihvatiti i ove vrste rada, a svakako, želio bih početi s djecom«, završava priču Robert Lukić.

Ko bi ostavijo grobove brež Očenaša

Otkad znade za se, bač-Iva je bijo taj što je i danas. Puno nji se okretalo i vamo i tamo, kakogod je vitar duvo, on se uvijek držo svojega. Istina, jedno vrime je bijo u Titine partije, al brzo vidijo da to ni za njega, pa se ostavijo toga posla. Potli se ubiližio i u partiju kod njegovi, pa ni tamo ni išlo. Vidijo je da svudam više volju poslušne, a on je vazdan ništa voljijo tirat mak na konac, pa se istriso i odnud. Cure je odmalena učijo da idu u crkvu, a ni jedan Božić ni Uskrs nisu prošli, da i on ni ošo na misu. Svudam, od krštenice do bukvice, piše mu crno na bilomu ko je i šta je, isto tako i njegove, pa i njeve dice. I bač-Ivin dađa i stari dađa i njegovomu staromu dađe stari dađa oduvik su živili tude izmed Mostonge i Dunova, di stvarno osića da je doma i di je stvarno svoj na svojemu. Ratovi prolazili, vlasti se minjale, njegovi navik u selu bilo najviše, al su navik bili drugi jel treći. Prvi bili jel Švabe, jel Mađari, jel kolonisti, a danas već i kolonisti dobili koloniste. Vaj zadnji rat bač-Iva je teško priživijo. Naki kaki je, nikako ni tijo razumit zašto su njegovi priko noći postali najveći dušmani ve države i zašto se više ni moglo trukovat kako ko oće, neg svi jednako. Puno nji iz bač-Ivinoga sela ošlo priko, pa potli drečali za svojim, a nikoliko nji se i vratilo, al pod Lukarovu ledinu. Dica jim se rodila tamo di su ošli, pa se tamo i otranjivu. Sad jim već i ta dica imadu dicu. Nikaki mu dolazili i u dvor, on baš cipo drva. Dovejo ji jedan iz sela, danas je i on od bač-Ivini i ima uredne papire od matrne. Tirali ga da ide kod njegovi, al bome, kad se ispravijo i malo jače dunijo krož nos, okrenili se i ošli na sokak. Potli je istom vidijo da ni ostavijo sikiricu. Jako dugo je štodi ro štada radi, da otide u matnu jel ne, al kud bi? Di bi dalje našo taki ora ko što imade u njegovomu dvoru, taku katarku, ko što je va š njegovoga piska, taku ladovinu, ko što je u njegovomu vojacu. Puno se kido i na kraj mu se ništa prikini, ko da mu je srce pripuklo. Rešijo se ostat tude di su njegovi vikovima živili, naki bandoglavi ni jim tijo ostavit grobove brež Očenaša. Njegova veli ne mari, vada je muško, pa znade kako je bolje. Jedino je tijo napraviti papire od matrne, veli nek se i tako znade ko je i čiji je. A ne daj Bože zla, vada će ga matrna i čuvat. Doduše i popa mu kazo da će se matrna u svemu i svakako nastarat za svoje, samo se triba ubiližit, pa da se znade ko je ko, ko je šta i ko je čiji. Bač-Iva je tako dunijo krož nos da je i popu uvatila promaja i reko mu da ne mora staroga konja učit prezat, da je on zno i dosad i ko je i šta je i čiji je i da bolje pogleda čiji su ni što u zadnje vrime utormice trču kod njega, al popa ga tako pogleda, da je ositijo ko da ga je ko poljo ladnom vodom. Ajd, veli bač-Iva, da mu ne kvari, ubiližiće se, pa nek se znade, makar vidi da se po papira sad odjedamput znade da su njegovi i ni što su znali kadgoda i brkove čupkat nima što su stvarno bili njegovi i ni... al bolje da čuti. Vidi on svud okolo da već ima svakaki i u crkveni odbora. No, ne mož župniku zamirat, došo iz drugoga sela, pa otkud bi onda mogo znat ko je i šta bijo dok se ni priobratijo. E, misli se, kako je krenilo, još bi mogo dočekat da međ njegovima vidi i ne što se svudam dalje pišu njegovi, a u selu se idu Bogu molit u novu crkvu, onda bi stvarno od sve muke on ošo međ njeve. Znade bač-Iva i da se svako ima pravo priobratiti, kako kaže župnik, pa makar i u starosti. A i u sveti knjiga čito, jel je baram tako razumijo, da se čoban više raduje kad mu se vrati jedna izgubita ovca, neg... samo je šesir navuko malo jače na obrve i jako izdanijo.



Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

Radikalna sumnja je otac spoznaje.

Max Weber

Tko ne pokazuje da ima mane, taj postaje neprijatelj ljudi.

Petro Arentino

Žene su nemilosrdne s ljudima koje ne vole.

Alexandre Dumas

Najveća vrlina je sredina između dvije krajnosti.

Aristotel

FOTO KUTAK



(Ne)razumljiva umjetnost

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU
NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Duje Rendić – Miočević

Koje godine i gdje se rodio hrvatski arheolog Duje Rendić – Miočević?

Gdje je stjekao znanstvenu naobrazbu?

Što je predavao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu?

U kojem razdoblju je bio dekan?

Koliko dugo je obnašao dužnost ravnatelja Arheološkog muzeja u Zagrebu?

Koja su njegova najpoznatija djela?

Kada je izabran za redovitog člana JAZU?

Kada i gdje je umro Duje Rendić – Miočević?

Umrlo je 2. travnja 1993. godine u Zagrebu.
1977. godine.
Adriatic, »Iliri i antički svijet«.
»Ilirska onomastika na latinskim natpisima Dalmacije«, »I Greci in
Od 1966. do 1979. godine.
Obnašao je dužnost dekana od 1968. do 1979. godine.
Klasičnu arheologiju.
Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.
Rodio se 29. lipnja 1916. godine u Splitu.

VICEVI

Majka ulazi u dječju sobu i zapanjeno upita:

- Što to radite?
- Igramo se liječnika.
- A što radi Perica na ormaru?
- Poslali smo ga na oporavak na planinu.

Pita sin oca:

- Tata, sada kada su poskupjele cigarete hoćeš li manje pušiti?
- Ne sine. Ti ćeš manje jesti - odgovori otac.

Policajac zaustavlja pijanog vozača:

- Gospodine, vi ste prešli na crveno?
- Jesam, hik, od bijelog me ubi kiselina...



U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"



www.supijace.co.rs



ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA





**KTC SUBOTICA :: SOMBOR ::
APATIN :: SENTA :: BEČEJ
VIKEND AKCIJA *7.9 - 10.9.2012.***

**- ODGODA PLAĆANJA
ČEKOVIMA GRADANA DO 90 DANA**

I U VAŠEM GRADU OVOG VIKENDA SUPER PONUDA U KTC MARKETIMA

Filet soma Pangasius 1kg

-13%



229 ~~264.90~~
90din

Finetti dvobojni 1kg



429 ~~539.90~~
90din

Kruška 1kg

-35%



74 ~~115.90~~
90din

Boni Classic 2 slojni
4 komada

-12%



59 ~~71.90~~
90din

Jabuka Mucu 1 kg



52 ~~59.90~~
90din

Deterdžent-zarubljive Merix
lavanda i pačuli 9kg

-34%



914 ~~1.379.90~~
90din

Sok Sinalco cola 2L

-21%



74 ~~95.90~~
90din

1litr = 37.45 din

Puding vanilija 40g
3+1 gratis



34 ~~39.90~~
90din

**ŠKOLSKI PRIBOR I
DAJE POSUPER
GUENAMA**



**4. - 16.9.
POPUST**

-10%

na svaku kupnju

NOVO
**Uz nas je lakši početak
nove školske godine!**
POPUST -10%
opširnije
www.ktc.rs

USKORO NOVA KNJIGA U IZDANJU ZKVH-A!



„PROGNANIK IZ SVIJETA SVJETLOSTI: ŽIVOT I DJELO STANISLAVA PREPREKA”

u povodu tridesetogodišnjice smrti hrvatskog skladatelja, književnika i kulturnog djelatnika, jedne od najmarkantnijih stvaralačkih osoba među Hrvatima u Srijemu u XX. stoljeću.

U knjizi, koju je izvanredno priredio Ivan Balenović, na više od 600 stranica bit će objavljeno cjelokupno Prepekovo književno stvaralaštvo – poezija, proza i vlastita autobiografija. Knjiga još sadrži i popis njegovih glazbenih djela i spisa, a donosi i prikaz Prepeka kao knjižničara, likovnjaka, učitelja, prevoditelja i antologičara.



ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA